

PROGRAM ROZVOJA OBCE NEVOĽNÉ

PROGRAM ROZVOJA OBCE na roky 2014 – 2020

Nevoľné

Rok 2015

Zadávatel': obec Nevoľné

Dokument vznikol za podpory:

obce Nevoľné

a spolupráce

Občianskeho združenia KRTKo

Za množstvo užitočných a vzácných informácií, aktívnu spoluprácu pri analýzach, hodnotení súčasného stavu ako aj pri programovaní budúcnosti obce do roku 2020

d' a k u j e m e

starostovi, pracovníkom obecnému úradu, aktívnym podnikateľom, zástupcom občianskych iniciatív, spolkov, klubov, partnerom a všetkým zúčastneným obyvateľom, ktorí prejavili záujem a spolupracovali na tomto dokumente.

SCHVÁLENÉ Dňa:	Číslo uznesenia
Pečiatka a podpis	

Programovacie obdobie: 2014 - 2021

OBSAH

ANALYTICKÁ ČASŤ

1.	Úvod	3
1.1	Program rozvoja obce	3
1.2	Ciele a procesy programovania	4
1.3	Štruktúra programu	6
1.4	Úvodná charakteristika riešeného územia	7
1.5	Širšie územné väzby	8
2.	Analýza geografického a environmentálneho potenciálu	
2.1	Prírodné pomery	9
2.1.1	Geologické pomery	9
2.1.2	Geomorfologické pomery	9
2.1.3	Klimatické pomery	9
2.1.4	Hydrologické pomery	9
2.1.5	Pôdne pomery	10
2.1.6	Rastlinstvo a živočíšstvo	10
2.1.7	Chránené územia	10
2.1.8	Životné prostredie	12
2.2	Súčasná krajinná štruktúra	13
2.	Analýza hospodárskych, sociálnych a kultúrnych zdrojov	
2.3	Urbanistická štruktúra sídla	14
2.4	Kultúrno – historický potenciál	16
2.5	Demografická situácia	17
2.6	Technická infraštruktúra	20
2.7	Sociálna infraštruktúra – občianska vybavenosť a bývanie	23
2.8	Hospodárska základňa	25
2.9	Rekreácia a cestovný ruch	26
2.10	Trh práce	28
2.11	Ľudský potenciál	30
2.12	Rozvojové dokumenty (súladi s existujúcou dokumentáciou rozvoja)	31
2.13	Realizovaný rozvoj	35
2.14	Finančná analýza	36
3.	SWOT analýzy	
3.1.	Vnútorné SWOT analýzy	38
3.2.	Vonkajšie SWOT analýzy	40
4.	Problémová analýza	42
5.	Hodnotenie	43
5.1	Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)	43

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

1.	Strategický cieľ	46
2.	Špecifický cieľ č. 1, opatrenia a aktivity	47
3.	Špecifický cieľ č. 2, opatrenia a aktivity	50
4.	Špecifický cieľ č. 3, opatrenia a aktivity	58
2.	Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie programu	
2.1	Riadiaci orgán Programu rozvoja - PHSR	65
2.2	Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja - PHSR	66
3.	Finančné zabezpečenie a harmonogram	67
4.	Monitoring	68
4.1	Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu – Príloha č. 2	68
4.2	Monitorovací orgán Programu rozvoja - PHSR	68
5.	Časový harmonogram realizácie programu	
5.1	Krátkodobé plánovanie do roku 2017	68
5.2	Plán investičných a neinvestičných zámerov na roky 2014-2018 –príloha č. 1	69

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

		70
Prílohy k dokumentu		71
Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu		71

ANALYTICKÁ ČASŤ

1. Úvod

1.1 Program rozvoja obce

Program rozvoja obce (ďalej len PRO) je rozvojový dokument, ktorý sa spracováva na regionálnej aj miestnej úrovni v súlade so zákonom 539/2008 Z. z. a zákona č. 309/2014 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Program rozvoja obce je vypracovaný podľa metodiky SAŽP spracovanej v rámci Programu obnovy dediny „Programovanie trvaloudržateľného rozvoja vidieckych mikroregiónov“ ako spracovať strategický dokument programu rozvoja združenia vidieckych obcí (autor: Ing. arch. Iveta Kavčáková a kol.). Vypracovaním Program rozvoja obce sa dosiahne zavedenie procesu strategického plánovania do života obce a zlepšenie zručností a schopností rozvojových aktivít, zvýši sa jej konkurencieschopnosť pri uchádzaní sa o podporu zo štrukturálnych fondov EÚ, obzvlášť v rámci operačných programov zameraných na budovanie miestnej infraštruktúry. Program sa spracováva s vnútornými aj vonkajšími rozvojovými aktérmi, ktorí sa môžu rovnocenne zapojiť do programovacieho procesu a priamo počas tvorby dokumentu definujú problémy a predpoklady rozvoja tak, že výsledkom je spoločná dohoda a spokojnosť. Výsledkom tohto má byť kvalitný a uskutočniteľný dokument, ktorý má za sebou mobilizáciu vnútorných zdrojov, hmotných, finančných ale hlavne ľudských, ktoré sú nevyhnutnou súčasťou implementácie rozvojovej stratégie Programu.

Zákon č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov
Zákon č. 309/2014 o podpore regionálneho rozvoja §8 cit.

Program rozvoja obce

(1) Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele a priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza, a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce.

(2) Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva.

(3) Program rozvoja obce vytvorený v rámci partnerstva pozostáva z

a) analytickej časti, ktorá obsahuje komplexné hodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce, odhad jej budúceho vývoja, možné riziká a ohrozenia vo väzbe na existujúce stratégie a koncepcie a využívanie vnútorného potenciálu územia, jeho limitov a rozvoja, definovanie podmienok udržateľného rozvoja obce,

b) strategickej časti, ktorá obsahuje stratégiu rozvoja obce pri zohľadnení jej vnútorných špecifik a určí hlavné smery, priority a ciele rozvoja obce rešpektovaním princípov regionálnej politiky s cieľom dosiahnutia vyváženého udržateľného rozvoja územia,

c) programovej časti, ktorá obsahuje najmä zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce,

d) realizačnej časti, ktorá je zameraná na popis postupov inštitucionálneho zabezpečenia formou partnerstva a organizačné zabezpečenie realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov, vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov, a

e) finančnej časti, ktorá obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu rozvoja obce.

(4) Aktualizácia programu rozvoja obce sa vypracúva podľa potreby.

(5) Program rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

(6) Schválenie programu rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie dotácie zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2.

6) § 13 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov

8) Zákon č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

Pri programovaní hrá dôležitú rolu práve rozdiel medzi obcou s cca 100 obyvateľmi a menej a obcou s 2000 a viac obyvateľmi. Programovanie touto metódou zohľadňuje skutočnosť, že ide o obec s počtom obyvateľov 414 (31.12.2013 ŠÚSR), ktorá nevyniká výrazným hospodárskym ani sociálnym rozvojom. Nie je možné programovať rozvoj takejto vidieckej obce rovnako ako na úrovni miest a väčších obcí. Sociálnymi a ekonomickými partnermi sú priamo obyvatelia obce výnimočne tí, ktorí na území obce podnikajú resp. tí, ktorých inštitúcie sa na území nachádzajú. V prípade obce Nevoľné ide o tzv. „prejazdnú“ obec s priaznivým dopravným prístupom vo vzťahu k lokalizácii významnejších ekonomických resp. sociálnych aktivít. Nevoľné má

prioritne charakter obytnej obce s minimálnym hospodárskym a sociálnym zázemím. Tieto funkcie preberá mesto Kremnica v dostupnej vzdialenosti.

Program rozvoja obce je strednodobý rozvojový dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii a zohľadňuje ciele, priority ustanovené v programe rozvoja vyššieho územného celku, na území ktorého sa obec nachádza a je vypracovaný podľa záväznej časti územnoplánovacej dokumentácie obce. Vypracovanie programu rozvoja obce zabezpečuje obec pri uplatnení partnerstva. Program rozvoja obce pozostáva z analyticko-strategickej časti a programovej časti.

Program sa spracováva v súlade s územnoplánovacou dokumentáciou a existujúcimi rozvojovými dokumentmi v zmysle platnej legislatívy. Ako východiská pre definovanie jednotlivých častí Programu boli aj:

1. **Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja OBCE/OBCÍ/VÚC** (v zmysle novely zákona o podpore regionálneho rozvoja schválenej vládou SR 18. júna 2014)- **pracovná verzia (MDV a RR SR) – ako orientačný podklad**
2. **Koncepcia územného rozvoja Slovenska**
3. **Územný plán VÚC Banskobystrického kraja**
4. **PHSKR Banskobystrického kraja**
5. **Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom**
6. **Vlastivedný slovník obcí na Slovensku**
7. **Fotodokumentácia má výlučne dokumentačný charakter a je prevzatá z dostupných zdrojov (web stránky a z obce).**

1.2 Ciele a procesy programovania

Obec Nevoľné pristúpila k riešeniu Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce z dôvodu stanovenia hlavných rozvojových cieľov do budúceho obdobia do roku 2021. Programovacie obdobie je zhodné s programovacím obdobím Národnej stratégie rozvoja SR vo väzbe na programovacie obdobie EÚ. Cieľom práce na programovaní stratégie rozvoja obce Nevoľné je stanovenie cieľového stavu obce v roku 2020 a programovanie krokov teda parciálnych cieľov, opatrení a aktivít na dosiahnutie tohto cieľa.

Programovanie prebiehalo na dvoch úrovniach.

1. **Zvnútra** – Plánovanie s verejnosťou v obci
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou
(zástupcovia partnerských a záujmových skupín a podnikateľskou sférou v obci)
2. **Zvonku** - Pohľad a hodnotenie odborníka na riešené územie
(na krajinu, ekológiu, architektúru, dopravu, a iné) z hľadiska existujúcich
a potenciálnych zdrojov (prírodné, fyzické, duchovné, ľudské, ekonomické a iné)
3. **Dohoda** - Výsledkom programovacieho procesu je dohoda záujmových strán na spoločnej vízii a stratégii rozvoja.

Plánovanie s občanmi

Príležitosť vstupu do programovacieho procesu dostali všetci obyvatelia obce vrátane užívateľov územia obce, ktorí boli obcou vyzvaní zúčastniť sa procesu programovania. Účasť bola dobrovoľná a proces transparentný.

Informácia o príprave prác na Programe rozvoja bola zverejnená na obecnom zastupiteľstve v októbri 2014, a na web stránke obce www.nevolne.sk. V rámci získavania verejnej mienky boli verejnosti poskytnuté 2 možnosti participácie na programovaní: 1. Aktívne -zúčastniť sa na programovaní a osobne prispieť k tvorbe stratégie rozvoja obce alebo Pasívne – prostredníctvom ankety, ktorá bola rozoslaná v októbri 2014 do domácností v obci Nevoľné. Uzávierka odosielania ankety bola do 31.12.2014. Účasť verejnosti bola umožnená aj priebežne počas procesu možnosťou doručenia podnetov, návrhov a riešení na uvedený kontakt. Návratnosť anketového prieskumu možno vyhodnotiť ako neuspokojivú, keďže z celkového počtu rozdанных ankiet 40 sa vrátilo len 11.

Z dotazníkového prieskumu jednoznačne vyplýva potreba riešenia športovo-kultúrnych zariadení a služieb a obchodu pre obyvateľov obce. Obyvatelia považujú za dôležité vytvárať podmienky pre deti

a mládež (voľnočasové aktivity, záujmové krúžky...) a taktiež veľkým problémom v obci je nedostatok parkovacích miest. Väčšina respondentov na otázku či obec venuje dostatočnú pozornosť sociálnej oblasti odpovedali kladne.

Na 1. verejnom stretnutí, ktoré sa konalo 22.10.2014 občania a miestni aktéri prišli a hovorili o tom, čo je v obci slabou stránkou a čo navrhujú zmeniť, zrušiť a riešiť ale aj o tom, čo je silnou stránkou a čo navrhujú ponechať, obnoviť a rozvíjať. Súčasne sa zaoberali zamyslením sa nad tým, v čom vidia nové možnosti rozvoja a v čom možné riziká. Takejto analýze problémov hovoríme aj **SWOT analýza** s verejnosťou. Stretnutie začalo želaniami občanov na otázku: „Aká by mala byť naša obec o 10-15 rokov?“. Želanie sa stalo dlhodobou víziou aj pre roky 2014 -2020. Cieľom stretnutia boli diskusie o možnostiach a predpokladoch rozvoja obce a toho, čo obyvateľ, užívateľ resp. návštevník od rozvoja očakáva.

Na 2. verejnom stretnutí, ktoré sa konalo 14.1.2015 občania a miestni aktéri programovali rozvoj obce do roku 2020. **Výsledkom práce s rozvojovými aktérmi a vyhodnotenia anketového prieskumu verejnej mienky boli priority rozvoja** obce podľa rozvoja oblastí ako: ľudia, bývanie, malé a stredné podnikanie, technická vybavenosť, sociálna starostlivosť, ŽP a iné.

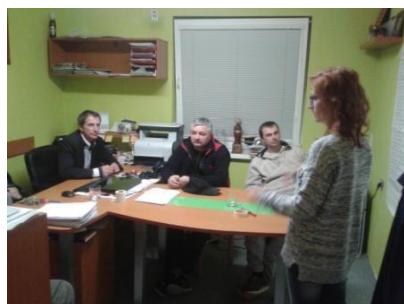
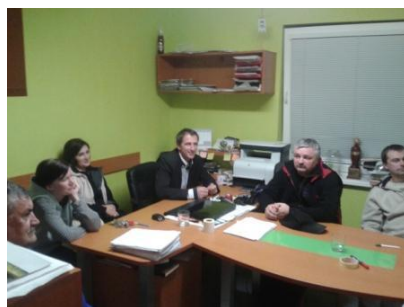
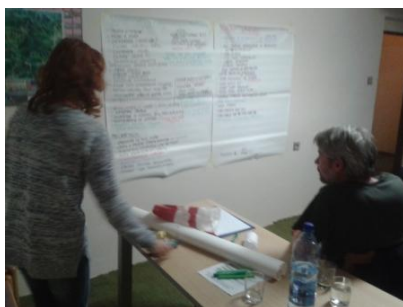
Programovanie s Akčnou plánovacou skupinou

Z programovania sa na základe dobrovoľnosti a ochoty spolupracovať vytvorí skupina tzv. **aktívna verejnosť**, ktorá v obci definuje **víziu**, **SWOT analýzu** územia, jeho potenciál a predpoklady rozvoja, **plánuje a hodnotí priority rozvoja**.

Akčnú skupinu tvoria aktívni občania, predstavitelia obce, záujmových skupín, podnikateľov, štátnej správy a odborníkov, ktorých záujmy tvoria základ pre budúci rozvoj.

Súbežne s prácou s verejnosťou odborníci spracovali **Audit územia a zdrojov**, ktorý je zas akýmsi „**pohľadom zvonku**“. Ten hodnotí územie a existujúce zdroje (okrem územia sú to ľudia, príroda, stavby, história, a pod.), porovnáva s vonkajším prostredím a zohľadňuje vyššie vstupy a požiadavky na územie obce.

Akčná skupina porovnáva obidva pohľady, výsledkom čoho má byť jasná a presvedčivá **spoločná rozvojová stratégia**, teda odpoveď na otázku „**Čo chceme v rozvoji obce dosiahnuť a akým spôsobom**“ za obdobie 7 rokov a čo povedie všetkých k oživeniu a posilneniu a čo zaručí trvaloudržiateľný rozvoj. Práca všetkých zainteresovaných má byť spoločnou dohodou na strategických krokoch smerovaných k spoločnému cieľu.

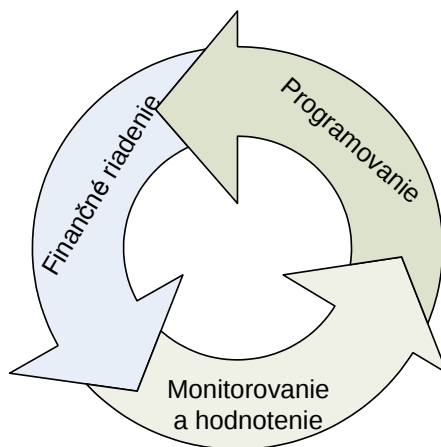

1.3 Štruktúra programu

Analytická časť		Popis a hodnotenie		
		SWOT analýza		
		Smery rozvoja		
		Ciele a priority		Strategická časť
		Stratégia soc. ekon. rozvoja		
		Programovanie		
		Finančné zabezpečenie		
Implementácia		Riadenie programu		
		Monitoring		
		Organizačné zabezpečenie		

Strategické plánovanie podpory regionálneho rozvoja pozostáva z týchto troch hlavných procesov:

- programovanie
- finančné zabezpečenie
- monitorovanie a hodnotenie

1.4 Úvodná charakteristika riešeného územia

Región: okres Žiar nad Hronom
 Nadmorská výška: 705 m n. m.
 Rozloha: 3,1 km² (310 ha)
 Počet obyvateľov: 414 (2013)
 Hustota obyvateľstva: 133,5 obyvateľ(ov)/km² (31.12.2013)
 Prvá písomná zmienka: 1571,
 Štatistická územná jednotka: PSČ: 967 01 (pošta Kremnica)
 Adresa obecného úradu: Obecný úrad Nevoľné, Nevoľné č. d. 127, 967 01

Obec Nevoľné leží na území okresu Žiar nad Hronom, od ktorého je vzdialená cca 21 km. Obec sa nachádza na južnej strane vedľajšieho hrebeňa Kremnických hôr. Chotár je vymedzený dolinou Bieleho potoka a Švábskeho potoka. Územie patrilo pod Krížske panstvo v Tekovskej župe a jeho vlastníkom bol Ostrihomský arcibiskup.

Najstaršia písomná zmienka je z 29. septembra 1487. Ale obec vznikla oveľa skôr. Prvá oficiálna písomná zmienka o obci Nevoľné sa datuje do roku 1571, kedy sa nazývala Newolka alebo Newolna. Názvy obce sa postupne menili: z roku 1773 je písomne doložený názov Nevolno, z roku 1920 Navolnô, z roku 1927 Nevoľné. Po maďarsky sa obec nazývala Tormáskert.

V roku 1571 obec patrila ostrihomskému arcibiskupstvu, od roku 1776 banskobystrickému biskupstvu. Do roku 1960 obec patrila pod Tekovskú župu, okres Kremnica, kraj Banská Bystrica. Po roku 1960 patrila pod okres Žiar nad Hronom, kraj Stredoslovenský. V súčasnosti patrí pod okres Žiar nad Hronom, kraj Banskobystrický.

Poloha obce v rámci Slovenska

Základná charakteristika obce Nevoľné

Tabuľka č. 1 a 2

Obec	id. číslo	okres	najnižšia nadm. výška	najvyššia nadm. výška
Nevoľné	320889	613	540	950

Zdroj: ŠÚSR k 31.12.2014

Obec	Kód ZUJ	Rozloha katastra v km ²	Počet obyvateľov v r. 2013	Hustota obyvateľstva v katastri: obyv./ km ²	Výročie prvej písomnej zmenky o obci v r. 2015
Nevoľné	517089	3,1	414	133,5	444

Zdroj: obec 2014

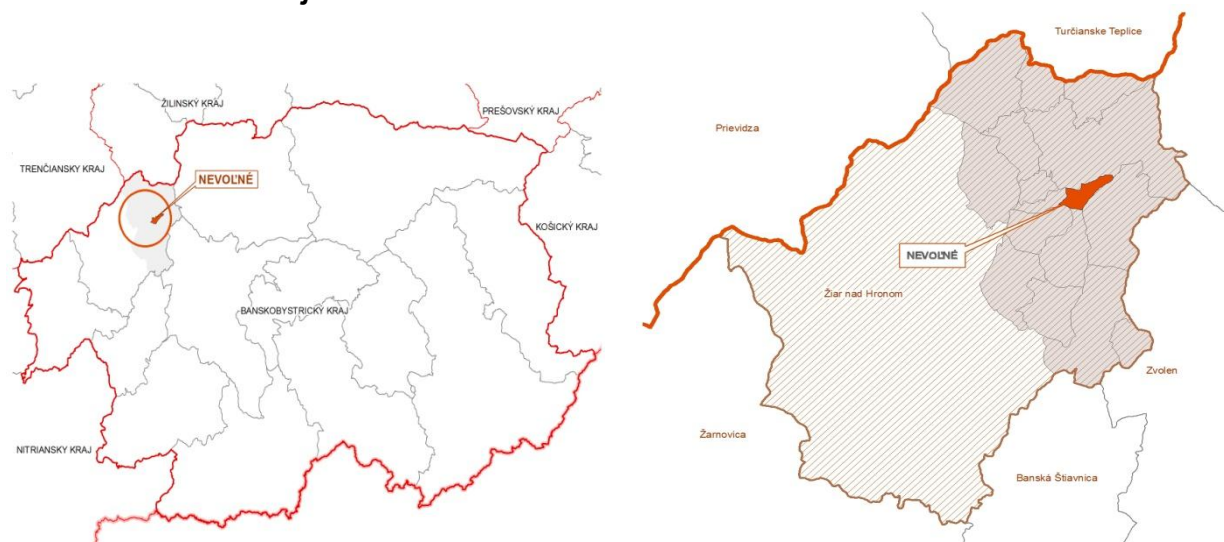
1.5 Širšie územné väzby

Obec Nevoľné sa nachádza na strednom Slovensku, v bode definovanom matematicko-geografickými súradnicami: 48°40' s.z.š. a 18° 56' v.z.d. Leží pod hrebeňom na južných svahoch Kremnických vrchov.

Z územného hľadiska chotár obce Nevoľné patrí do regiónu Stredného Pohronia. Nachádza sa v tesnej blízkosti mesta Kremnica cca 6 km a od okresného mesta Žiar nad Hronom je vzdialená 21 km. Prípojnú dopravnú sieť na nadradenú sieť predstavuje cesta III. triedy č. III/050079 (*Trnavá Hora – Kremnica*), ktorá v priestoroch Kremnica nadväzuje na cestu I. triedy č. 65. V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).

Obec Nevoľné leží v okrese Žiar nad Hronom. Na severnej strane obec susedí s Kremnicou, na západ s Dolnou Vsou a Bartošovou Lehôtkou, smerom na juh s obcou Jastrabá, smerom na východ je to obec Ihráč.

Nevoľné v rámci BB kraja a ZH okresu

Mikroregión Kremnica a okolie a obec Nevoľné

Obec Nevoľné je súčasťou Mikroregiónu Kremnica a okolie, ktorý leží v okrese Žiar nad Hronom. Časť územia MR leží v navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Územie patrí do geomorfologického celku Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria. Mikroregión je záujmové združenie 16 obcí (Kunešov, Kremnické Bane, Krahule, Kremnica, Lúčky, Kopernica, Horná Ves, Dolná Ves, Nevoľné, Ihráč, Hronská Dúbrava, Jastrabá, Stará Kremnička, Pitelová, Trnavá Hora, Hronská Dúbrava).

Združenie je neziskovou organizáciou, ktorá svoje prostriedky používa na rozvoj obcí mikroregiónu. Združenie vzniklo v roku 2000 za účelom rozvoja obcí, regiónu a cestovného ruchu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Nevoľné.**

2. ANALÝZA GEOGRAFICKÉHO A ENVIRONMENTÁLNEHO POTENCIÁLU POPIS SÚČASNEJ SITUÁCIE

2.1 Prírodné pomery (v širších súvislostiach)

Obec sa rozprestiera v horskom celku Kremnických vrchov, v nadmorskej výške 704 m n. m na chrbte medzi Bielym a Švábskym potokom. Zväčša odlesnený chotár tvoria najmä andezity. Široký zarovnaný chrbát Murava sa prudko zvažuje na západ skalnými zrázmi. Prevládajú hnedé lesné pôdy. Zalesnený je bučinami a jedľobučinami, na chrbte sú horské lúky a pasienky. Nadmorská výška obce v jej strede je 705 m, v jej chotári 540 - 950 m.

2.1.1. Geologické pomery

Riešené územie má pestrú geologickú stavbu. Kremnické vrchy, teda aj celý chotár obce je sopečného pôvodu a tvoria ho andezity, ryolyty a bentonitové íly. Povrch územia bol vytvorený sopečnou činnosťou pred 9 až 20 mil. rokov, z vyvrelín vznikli andezitové bralá a tufové oblasti, z ktorých zvetrávaním sa nahromadili kamenné sute miestami pokryté hlinou.

Selektívnou eróziou sa v priebehu morfológického vývoja zdôrazňovali partie budované odolnými horninami, niekdajšie lávové prúdy. Úseky budované pyroklastikami, tufmi ako neodolné voči deštruktívnym subaerickým procesom sa prehlbovali. Výsledkom je rozčlenenie pohoria do sústavy chrbtov a rászoch oddelených hlbokými dolinami. Morfológicky sa zvlášť uplatňujú andezitové prúdy, na ktorých sú často bralné komplexy. Ďalší vplyv na reliéf mala periglaciálna modelácia v pleistocéne.

2.1.2. Geomorfologické pomery

Územie obce patrí do geomorfologického celku Kremnických vrchov, ktoré sú súčasťou Slovenského stredohoria. V rámci Kremnických vrchov ide o podcelok Flochovský Chrbát a Turovské Predhorie.

Tabuľka č. 3

Obec	Najnižšia nadmorská výška	Najvyššia nadmorská výška
Nevoľné	540 m. n. m.	950 m. n. m

Zdroj: obec 2014

2.1.3. Klimatické pomery

Podnebie obce môžeme všeobecne označiť ako chladné až mierne chladná. Priemerná ročná teplota vzduchu je 6,4°C, priemerná januárová teplota vzduchu je -3,4°C a júlová je 16,3°C. Absolútne teplotné januárové minimum sa uvádza -26°C a absolútne teplotné augustové maximum 32,4°C. V priemere za rok sa tu vyskytuje 21 letných dní s najväčšou teplotou aspoň 25°C, 139 mrazových dní s najmenšou teplotou menšou ako 0°C a 48 ľadových dní s najväčšou teplotou menšou ako 0°C.

Zrážky sú veľmi premenlivým meteorologickým prvkom. Minimálny ročný úhrn zrážok dosiahol len 500 mm. Maximálny ročný úhrn zrážok dosiahol 1230 mm. K výskytu zrážok o úhrne 1 a viac mm dochádza počas 117-124 dní.

Snehová pokrývka sa vyskytuje zhruba od polovice novembra do konca marca, občas prerušovane. V priemere trvá 80 dní, no sú roky keď sa ich počet zvýši na 150 dní, ale sú roky, keď počet dní so snehovou pokrývkou dosiahne len 40 dní.

2.1.4. Hydrologické pomery

Územie obce patrí do povodia Hrona. Povrchové vody odvádza Ihráčsky potok, ktorý je pravostranným prítokom Hrona a Švábsky potok, ktorý je ľavobrežný prítok Kremnického potoka v obci

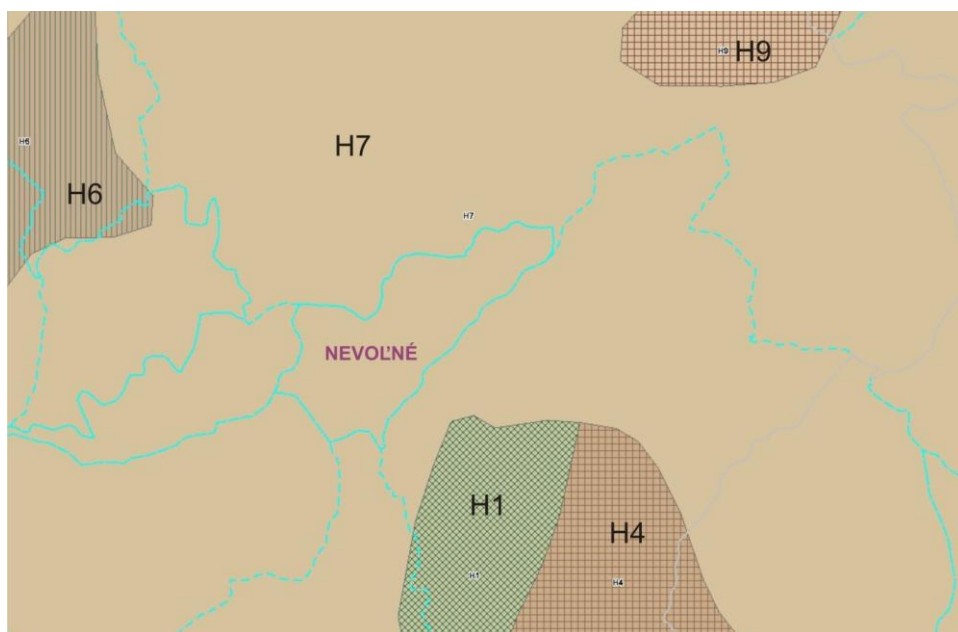
Dolná Ves. Kremnický potok sa následne pri osade Píla vlieva do Hrona, takže územie obce Ihráč spadá do povodia Hrona.

V okolí Nevoľného sa vyskytuje mnoho studených puklinových alebo suťových prameňov s výdatnosťou 1 l za sek. Najvýdatnejší je z nich v závere doliny Bieleho potoka v Luptáčkoch, ktorý obec využíva dodnes.

2.1.5. Pôdne pomery

Vývoj pôd z genetického hľadiska a druhovej štruktúry je výrazne ovplyvňovaný všetkými prvkami fyzicko-geografického prostredia a je sprevádzaný zložitými chemickými, fyzikálnymi a biologickými procesmi. V súčasnosti je vývoj pôd ovplyvňovaný aj antropogénnymi zásahmi do pôdy.

Prevládajúcimi pôdnymi typmi, ktoré sa nachádzajú v širšom území katastra obce sú kambizeme, pričom dominantným subtypom je kambizem modálna. Maloplošne sa vyskytujú modálne litozeme a rankery. Z pôdných druhov prevládajú pôdy prachovo-hlinité a hlinité, tzn. pôdy stredne ťažké s obsahom hrubého ílu.

Legenda:

H1 – kambizeme modálne a kultizemné nasýtené až kyslé

H4 – andozeme modálne nasýtené, kambizeme andozemné a kambizeme modálne nasýtené

H6 – kambizeme pseudoglejové nasýtené

H7 – kambizeme modálne kyslé

H9 – andozeme modálne kyslé, kambizeme andozemné kyslé a kambizeme modálne kyslé

Zdroj: www.podnemapy.sk

2.1.6. Rastlinstvo a živočíšstvo

Podľa fyto geografického členenia Slovenska je predmetné územie začlenené do oblasti Západokarpatskej flóry.

Podstatná časť Kremnických vrchov je takmer úplne zalesnená, ale veľké plochy zaberať aj trvalé trávnaté porasty.

Nedostatok vápencového podložia má za následok nie výrazne pestré botanické zloženie územia. Lúky sú bohaté na vstavače, zvončeky, ďateliny, deväťsily, ľubovníky, pamajorán, komonice, materinu dúšku, repík lekársky, cesnak medvedí, myší chvost a prasličku. V období jari nájdeme plúčnik lekársky, prvosienku jarnú, podbeľ liečivý, iskemník, záružlie, veroniku lekársku a jahodu.

Z cicavcov tu žijú: jeleň, srnec, diviak, kuna, tchor, lasica, líška, zajac poľný, veverica, jež, vlk sivý, rys ostrovid, jazvec, netopier. Najväčším cicavcom je medveď. Z plazov nájdeme vretenicu, užovku, jaštericu zelenú a obečnú. Zo žiab: žaba hnedá, zelená, ropuchy a mloci, salamander škvrnitý. V potokoch žije pstruh.

2.1.7. Chránené územia

Chránené územia – územná ochrana

Pre územnú ochranu stanovuje zákon NR SR č. 546/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny 5 stupňov ochrany, ďalej ustanovuje 7 kategórií chránených území.

Národná sústava chránených území

Z hľadiska ochrany prírody sa na území obce nenachádza žiadne chránené územie.

Tabuľka č. 4: Zoznam chránených území v uvedených kategóriách v obci a okolí

Názov CHÚ	Kategória	Rozloha (m2)	Rok vyhlásenia	Stupeň ochrany prírody	Dôvod ochrany
Zasahujúce do katastra obce					
-	-	-	-	-	-
V okolí obce					
Jastrabá skala	PP	84 600	1975	4., 5.	Dominantný vrchol v J časti Kremnických vrchov s vysokou krajinnou estetickou, vedeckou a náučnou funkciou. Vulkaničný reliéf s množstvom javov dokumentujúcich sukcesiu tvorby vulkanických komplexov. Na vrchole sú významným prvkom staré zachovalé duby.
Bujačia Lúka	PR	20 145	1953	4	Ochrana lokality šafranu Heuffelovho (<i>Crocus heuffelianus</i> Herbert) v Kremnických vrchoch, dôležitej z vedeckovýskumného, náučného a kultúrno-výchovného hľadiska.
Ihráčske kamenné more	PP	22 086	1993	4	Územie predstavujú zoskupené balvany rozličných rozmerov, ktoré sú tvorené biotiticko-amfibolickými a amfibolicko-biotitickými andezitmi, medzi ktorými rastú liesky a iné kry. Je tu možno pozorovať rozpad lávového sopúcha v Kremnických vrchoch.
Kremnický štôš	PR	187 700	1953	5	Ochrana územia, slúžiaceho na štúdium štruktúr vulk. reliéfu a rozpadu sopeč. hornín. Možno tu sledovať osídľovanie sutín a skal. útvarov lišajníkmi a machmi, ako aj priebeh sukcesie. Územie je chránené na vedecko-výskumné, náučné a kultúrno-výchovné ciele.

Zdroj: enviroportal.sk 2014

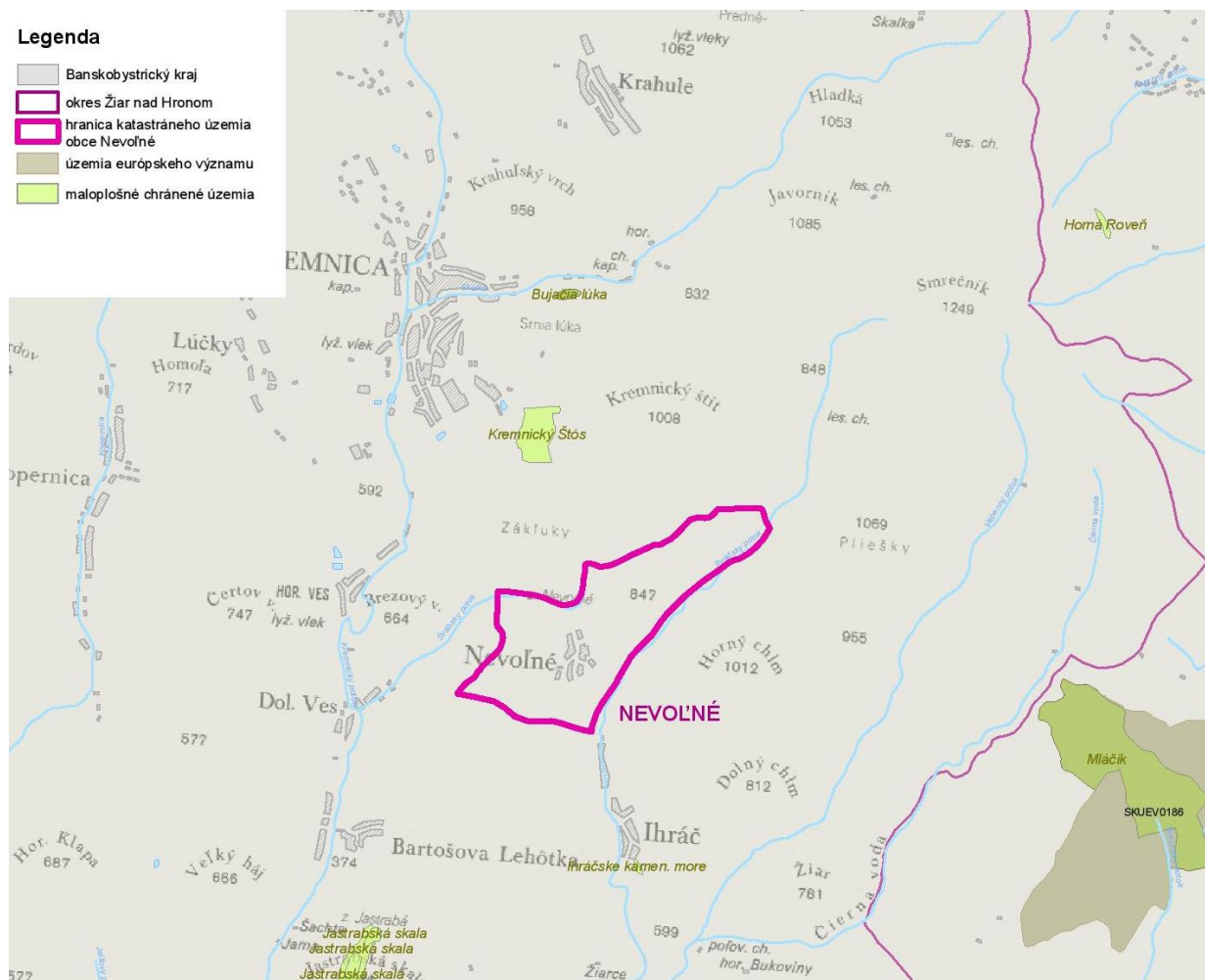
NPP – Národná prírodná pamiatka
PP – Prírodná pamiatka

NPR – Národná prírodná rezervácia
CHKO – Chránená krajinná oblasť

PR – Prírodná rezervácia
CHA – Chránený areál

Legenda

- Banskobystrický kraj
- okres Žiar nad Hronom
- hranica katastrálneho územia obce Nevoľné
- územia európskeho významu
- maloplošné chránené územia

Zdroj: Úrad geodézie a kartografie 2014, SOP SR

1. OSOBITNE CHRÁNENÉ ÚZEMIA – v národnej legislatíve:

CHRÁNENÉ VTÁČIE ÚZEMIA

Podľa Národného zoznamu chránených vtáčích území, ktorý bol schválený vládou SR (9.7.2003) a spolu s národným zoznamom navrhovaných ÚEV bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu na posúdenie, sa na území obce Nevoľné nenachádza žiadne chránené vtáčie územie.

Charakteristika navrhovaných chránených vtáčích území: v k. ú. obce Nevoľné sa nenachádzajú.

2. OSOBITNÉ ÚZEMIA OCHRANY- v národnej legislatíve:

ÚZEMIA EURÓPSKEHO VÝZNAMU

Národný zoznam území európskeho významu bol schválený vládou SR (17.3.2004) a spolu s národným zoznamom navrhovaných CHVÚ bol 27.4.2004 zaslaný Európskej Komisii do Bruselu. Následne vydalo MŽP SR 14.7.2004 Výnos č. 3/2004-5.1, ktorým sa zoznam navrhovaných ÚEV vydal s účinnosťou od 1.8.2004 (č.450/2004 Z. z.). Týmto sa považujú podľa zákona NR SR č.543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny navrhované územia európskeho významu uvedené v národnom zozname ustanovenom všeobecne záväzným právnym predpisom vydaným MŽP SR za chránené so stupňom ochrany uvedenom v národnom zozname.

V území obce sa predmetné územia nenachádzajú.

Územný systém ekologickej stability v rámci okresu Žiar nad Hronom

Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhuje ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.

Podľa ÚPN VÚC Banskobystrického kraja sa v riešenom území nenachádzajú žiadne plochy ÚSES nadregionálneho významu. Južne od riešeného územia preteká biokoridor nadregionálneho významu – rieka Hron.

Z prvkov siete ECONET sa v širšom okolí obce nachádza severo-východne od katastra Jadrové územie národného významu Kremnické vrchy. Jeho hranica kopíruje hranicu navrhovanej CHKO Kremnické vrchy. Prvky ÚSES vytvárajú celoplošnú kostru systému, ktorý zabezpečuje ekologickú stabilitu územia a trvalo-udržateľný rozvoj vo vzťahu k prírodným danostiam krajiny. Okrem toho je hlavnou funkciou biocentier poskytovať priestor pre existenciu, rozmnožovanie a úkryt rastlinným a živočíšnym spoločenstvám, ktoré sú typické pre daný región. Hlavnou funkciou biokoridorov je umožňovať migráciu a výmenu genetických informácií rastlín a živočíchov. Z tohto dôvodu je dôležité všetky prvky ÚSES chrániť a zachovávať aj napriek tomu, že nie sú legislatívne chránené.

Do katastra obce Nevoľné zasahuje regionálne biocentrum **Chlm**. Ide o rozsiahly zalesnený komplex mnohých druhov biotopov v centrálnej časti Kremnických vrchov. Ďalej prechádza územím hydrický biokoridor regionálneho významu - **Ihráčsky potok**.

Ďalej sa na území obce nachádzajú sukcesné štádia s borievkou obyčajnou, trnkové a lieskové kroviny, Subpanónske travinné-bylinné porasty zväzu *Asplenio-Festucion glaucae* (biotop európskeho významu), kvetnaté vysokohorské a horské psicové porasty na silikátovom substráte (biotop európskeho významu), mezofilné lemy, nížinné a podhorské kosné lúky (biotop európskeho významu). Do skupiny ruderalných/ synantropizovaných biotopov patria aj porasty invázných rastlín, pričom na území obce Nevoľné sa vyskytuje netýkavka žliazkatá (*Impatiens glandulifera*) – vytvára niekoľko metrov široké lemové spoločenstvá na brehoch potoka medzi obcami Ihráč a Nevoľné v nadmorskej výške 640 m.n.m.

2.1.8. Životné prostredie

Ochrana ovzdušia

V samotnom sídle sa výroba výrazne znečisťujúca ovzdušie nenachádza. Líniovým zdrojom znečistenie ovzdušia z automobilovej dopravy. Na tomto úseku v čase zimnej údržby prichádza k zvýšeniu prašnosti z posypových materiálov a tiež emisií z dopravných prostriedkov. Ďalším zdrojom znečistenia sú bytové objekty vykurované pevnými palivami hlavne v zimnom období. Celé územie Banskobystrického kraja patrí z hľadiska čistoty ovzdušia k menej oblastiam a nevyžaduje v tomto smere osobitnú ochranu.

Hlukové pomery z dopravy

V zmysle Nariadenia vlády SR č. 40/2002 Z. z. o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami najvyššie prípustné hodnoty hluku z dopravy vo vonkajších priestoroch v obytnom území ciest I. a II. triedy, zberných komunikácií sú povolené pre deň $LA_{eq,p} = 60$ dB a v noci $LA_{eq,p} = 50$ dB. Hlavná dopravná záťaž v katastrálnom území je na ceste **III triedy**, ktorá prechádza cez obec v smere od Kremnice do Trnavej Hory.

Pôda

Medzi hlavné negatívne faktory, ktoré ovplyvňujú pôdnu produkciu a jej environmentálne funkcie patria najmä zhutňovanie a acidifikácia pôd, neuvážené rekultivácie pôd, neúmerné meliorácie, nadmerná chemizácia, stále sa zvyšujúca erózia, zosuvy, divoké skládky a emisno - imisná kontaminácia pôd. Pri poľnohospodárskych pôdach možno reálne predpokladať, že vzhľadom na súčasnú ekonomickú situáciu v poľnohospodárstve dochádza v týchto pôdach k úbytku rezíduí priemyselných hnojív a pesticídov. Tiež sa vyskytujú určité formy znečistenia pôd na okraji zástavby obce spojené so spôsobom bývania v dotknutom území, najmä z pestovateľskej činnosti a drobného chovu zvierat.

Všetky pôdy, ktoré sa vyskytujú, sú potenciálne vysoko náchylné na poškodenie eróziou. Trávne porasty so zapojeným pokryvom však úplne bránia erózii, ktorá sa preto vyskytuje len ojedinele, kde sa odstránil vegetačný kryt pri rekultiváciách. K zakysľovaniu pod nedochádza. Súčasný stav pôdnej reakcie je stabilizovaný v rovnováhe medzi chemizmom pod a záťažou H⁺ z kyslých zrážok a z rozkladu organickej hmoty.

Odpadové hospodárstvo

Obec má zabezpečený klasický zber komunálneho odpadu a zber separovaného odpadu. Vo svojom katastrálnom území nemá situovanú skládku odpadu a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi a biologicky rozložiteľným odpadom vznikajúcim v obci cez VZN.

V súčasnosti sa odpad separuje nasledovne:

- papier a lepenka vrátane odpadov z obalov
- plasty vrátane odpadov z obalov
- sklo vrátane odpadov z obalov

Na zber objemného komunálneho odpadu a drobného stavebného odpadu má obec k dispozícii 2x do roka kontajnery s objemom 7m³. Podľa potreby obec zabezpečuje tiež zber kovového šrotu.

Radónové riziko

Územie obce Nevoľné patrí do kategórie území so stredným až nízkym radónovým rizikom.

Zdroj: Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Žiar nad Hronom, 2013

2.2 Súčasná krajinná štruktúra (v širších súvislostiach)

Územie, na ktorom sa obec nachádza má členitý reliéf a pestrú krajinnú pokrývku.

Rozloha územia obce je 310 ha, z čoho približne 40% tvorí poľnohospodárska pôda a 49% lesná pôda, zvyšok územia tvoria zastavané, vodné a ostatné územia.

Tabuľka č. 5: Členenie pôdneho fondu v území

Obec	Poľnohospodárska pôda/ha	Lesná pôda/ha	Vodné plochy/ha	Zastavané plochy/ha	Ostatné plochy/ha	Spolu/ha
Nevoľné	123,24	151,22	1,56	20,74	13,82	310,58
% vyjadrenie	39,68	48,69	0,5	6,68	4,45	100

Zdroj: ŠÚ SR 2013

Poľnohospodárstvo

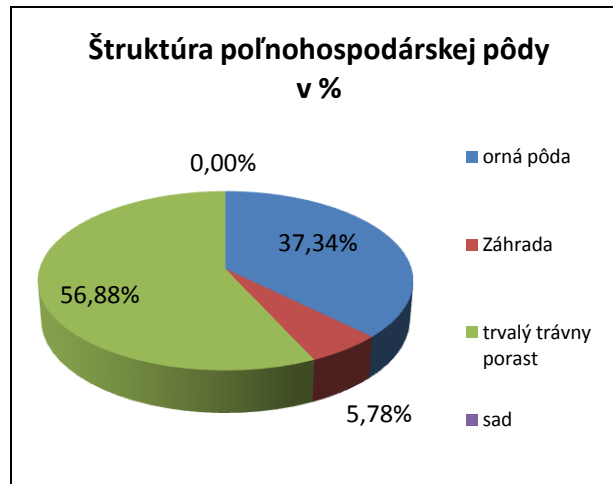
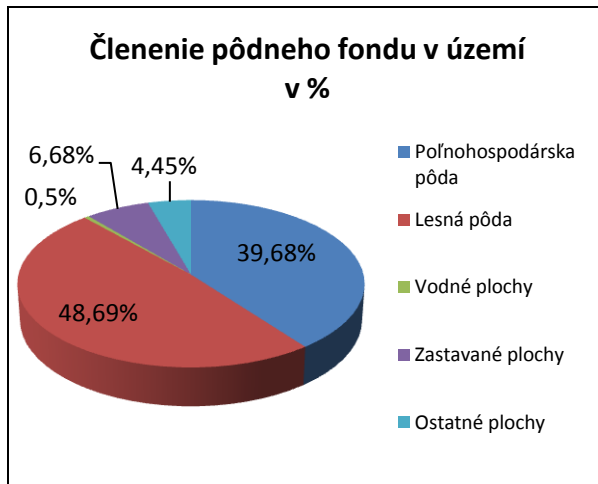
Prevažnú väčšinu poľnohospodárskej pôdy tvoria trvalo trávnaté porasty až 57%. Záhrady sa viažu prevažne na sídelný útvar a ich rozsah je daný hustotou a charakterom sídelnej štruktúry, ktorá je pomerne malá. Vinice, sady a chmeľnice sa v tomto území nenachádzajú. Dané územie nepredstavuje vhodné podmienky pre takýto druh pozemkov. Extenzívne obhospodarované trvalé trávnaté porasty predstavujú prevažne bývalé lúky a pasienky so skupinami náletových drevín a krovín. Neobhospodarované trvalé trávnaté porasty rýchlo podliehajú sukcesii – zarastaniu drevinami, čím sa vytrácajú lúčne druhy rastlín a tieto plochy sa menia postupne na kroviny, lesokroviny až sukcesné lesíky. Následne pri pozemkových úpravách bývajú takéto zarastajúce trvalé trávnaté porasty začleňované do lesného pôdneho fondu.

V minulosti odlesnené plochy poskytovali hojnosť lúk a pasienkov na chov hovädzieho dobytku, oviec a kôz. Ťažká hlinitá pôda umožnila len pestovanie zemiakov a nenáročnej zeleniny.

Tabuľka č. 6: Štruktúra poľnohospodárskej pôdy

Názov KÚ	orná pôda (ha)	Záhrada (ha)	trvalý trávny porast (ha)	sad (ha)	Poľnohospodárska pôda spolu (ha)
Nevoľné	46,02	7,12	70,10	0	123,24
% vyjadrenie	37,34	5,78	56,88	0	100

Zdroj: ŠÚ SR 2013

2. ANALÝZA HOSPODÁRSKÝCH, SOCIÁLNYCH A KULTÚRNYCH ZDROJOV

2.3 Urbanistická štruktúra sídla (v širších súvislostiach)

Poloha a význam obce v rámci osídlenia:

Obec Nevoľné je nevelké vidiecke sídlo, ktoré sa nachádza v dostupnej vzdialenosti od hlavného dopravného koridoru a nadradenej technickej infraštruktúry v blízkosti spádového mesta Kremnice.

Na nadradenú **komunikačnú sieť** je napojená prostredníctvom cesty III. triedy 05079, ktorá vedie mestom Kremnica smerom juhovýchodným a spája s mestom ďalšiu spádovú obec Ihráč, následne vedie do obce Trnava Hora. Z Kremnice sa prípojná dopravná sieť napája na nadradenú sieť a to cestou I. triedy č. 65, ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59).

Najbližšia železničná stanica je v Kremnici na trati Zvolen – Hronská Dúbrava – Diviaky č. 171 s regionálnym významom, s pokračovaním trate č. 170 Zvolen – Banská Bystrica – Diviaky – Vrútky. Tento úsek železničnej trate je spojnicou dvoch hlavných železničných koridorov Slovenska, severného a južného ťahu.

V Žiarskej kotline vedie **Pohronský skupinový vodovod**, nadradená sieť **elektrického vedenia** ZVN 400kV a elektrické vedenie VVN 110 kV ako aj rozvody **VTL plynovodu**.

Obec Nevoľné ako malé vidiecke sídlo v štruktúre osídlenia podľa ÚPN VÚC BB kraja je zaradené do kremnicko-turčianskej rozvojovej osy Žiar nad Hronom – Kremnica – Turčianske Teplice – Martin s ustáleným počtom trvale žijúcich obyvateľov. V rámci územnosprávneho členenia patrí do okresu Žiar nad Hronom. Okresné sídlo je vzdialené od obce 21 km. Pozitívnym faktorom v rozvoji obce je väzba riešeného územia na nadradené systémy technickej infraštruktúry, ktorú zaisťujú v:

- dopravné riešenie** – Prípojnú dopravnú sieť obce na nadradenú sieť predstavuje cesta I. triedy č. 65 vedúca zo Žiaru nad Hronom do Martina, ktorá má medzinárodný význam ako diaľková severojužná tranzitná trasa. Táto nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač)

Podľa projektu výstavby diaľnic a rýchlostných ciest SR a v zmysle nadradenej územnoplánovacej dokumentácie má výhľadovo záujmovým územím mesta Kremnice viesť trasa rýchlostnej cesty R3 Šahy – Zvolen - Šášovské Podhradie – Martin ako súčasť medzinárodného dopravného prepojenia sever – juh E77.

železničná trať Zvolen – Hronská Dúbrava – Diviaky č. 171 s regionálnym významom.

- zásobovanie vodou** – Obec Nevoľné má vybudovaný verejný vodovod v správe SLVS a.s. Žiar nad Hronom. Názov vodného zdroja je Palúch 1+2 – Biela voda. V obci je 100% obyvateľov napojených na vodovod.

3. **zásobovaní elektrickou energiou** – nadradená sieť **elektrického vedenia** ZVN 400kV a elektrické vedenie VVN 110 kV
4. **Telekomunikáciách** – územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Žiar nad Hronom. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca.

Tabuľka č. 7: **Prehľad vývoja osídlenia na území obce**

Obec	Vznik obce	Výročie založenia obce v r. 2015
Nevoľné	1571	444

V roku 1328 udelil panovník Karol Róbert z Anjou Kremnici mestské práva a založil mincovňu. Priviedol sem baníkov zo Saska. V skutočnosti prisťahovalcami chcel panovník ovládnuť kontrolu nad vydolovaným zlatom. Po nasťahovaní saského obyvateľstva pridelil majetky v okolí Kremnice prisťahovalcom. Početný stav cudzieho obyvateľstva, vytlačalo pôvodných slovanských usadlíkov, ktorí začali trpieť hladom, a z Kremnice sa vysťahovávali. Niektorí občania sa chytili príležitosti pripravovali drevo a pálili uhlie, potrebné pre hlbinné dolovanie rudy. Najvhodnejšie miesto usadenia našich predkov bolo na čistinke nad Potôčkom, kde sa nachádzalo niekoľko skromných prameňov vody. V týchto miestach si postavili koliby na spávanie. Neskôr z dreva postavili väčšie príbytky s ohniskom pred kolibou, v ktorých už bývali s rodinou aj počas zimy. Postavené boli dve tri obydlia, to bol daný základ budúcej dediny. Drevené obydlia pokryté slamou sa zväčšovali a oheň premiestnili do izbíc, v ktorých sa spávalo a zároveň varilo. Pre dobytok už stavali stavby zvlášť. Slamené strechy nahradzovali šindľom.

Okolo polovice 19. storočia sa v dedine začali stavať murované domy z kameňa. Obyčajne na stavby boli prizývaní murári z Janovej Lehoty. Murári si najali cigánky, ktoré z dovezenej ílovitej zeminy bosými nohami miesili maltu premiešanú posekanou slamou. Domy stavali obyčajne s pitvorom, prednou a zadnou izbou a kuchyňou, na krytinu používali eternit. Murovali už aj hospodárske budovy. V domoch bývalo viac pokolení. Niekoľko domov spríbuznených rodín tvorilo dvory. Do obce patril mlyn a píla v Bielom potoku.

V povojnovom období pribudli k dedine tri ulice nových domov. Domy sa stavali podpivničené s garážou, dvoj až trojizbové s chodbou, kuchyňou, kúpeľňou s WC a špajzou, v mnohých domoch ďalšie miestnosti na podkroží.

2.4 Kultúrno-historický potenciál

Tabuľka č. 8: Druhovú členenie kultúrnych pamiatok a ich počet

Obec	pamiatky architektúry	pamiatky archeológ.	historické pamiatky	historická zeleň	pamiatky ľud. staviteľstva	pamiatky techniky	výtvarné pamiatky	spolu
Nevoľné	/	/	/	/	/	/	/	/

Zdroj: obec 2014

Územie, na ktorom sa v súčasnosti nachádza obec Nevoľné patrilo ostrihomskému arcibiskupstvu. Bolo porastené bukovo - jedľovými lesmi. Vznik obce nepriamo súvisí s rozvojom ťažby zlata v Kremnici, kde na výstuže štôlní bolo treba množstvo dreva. Práve preto prví osídlenci tohto územia museli byť odborníci na ťažbu a spracovanie dreva. Či sem prišli dobrovoľne alebo s nevôľou, pravdepodobne dodnes svedčí meno obce Nevoľné. Možný vznik od slova - nie voľné, znamenalo, že obec nemohla využívať výhody zákupného práva, - nevoľník, tento termín sa vtedy u nás nepoužíval, ale mohol byť donesený osadníkmi z Poľska, - z nevôle vysťahovaný z Kremnice, museli vyrábať drevené uhlie.

Na odlesnenej pôde zakladali obyvatelia polia, lúky a pasienky a tak hlavným živobytím bolo drevorubačstvo, poľnohospodárstvo a remeselné spracovanie z toho plynúcich surovín pre kompletný život obyvateľov obce. Okrem poľnohospodárskych a lesníckych prác sa obyvateľstvo živilo domácou remeselníckou výrobou.

Na prelome 19. a 20. storočia obyvatelia našli prácu pri stavbe železnice, niektorí v baniach a značná časť odchádzala na polročné poľnohospodárske práce. Vysťahovalectvo za prácou do Ameriky nepovažovali za vhodné sociálne riešenie. Dokázali žiť z toho, čo vyprodukovali vlastnými rukami. V medzivojnovom období si obyvatelia privyrábali na živobytie v malých firmách v Kremnici a na železnici. Po roku 1945 ustupuje poľnohospodárska a remeselná výroba domáceho obyvateľstva zamestnaniu v závodoch v Kremnici, v Žiari nad Hronom a vo Zvolene.

Obec nemá architektonické pamiatky z minulých storočí. Dominantou obce je rímskokatolícky kostol Premenenia Krista Kráľa vysvätený v roku 1970.

Tabuľka č. 9: Národné kultúrne pamiatky zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu

Obec	č.úzpf	unifikovaný názov KP	vznik	sloh	dátum zápisu
Nevoľné	/	/	/	/	/

Zdroj: KPUa obec 2014

Tabuľka č. 10: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – hmotné zdroje, pamätihodnosti

Obec	Pamätihodnosť
Nevoľné	Kostol Premenenia Pána 1970

Zdroj: obec 2014

NEHMOTNÉ KULTÚRNE DEDIČSTVO:

Súčasťou kultúrneho dedičstva sú ľudové tradície, zvyky, pôvodné remeslá, etnografické prejavy (slovesná a hudobná kultúra, odev, nástroje, výrobky), folklórne slávnosti a expozície významných osobností.

Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Významný posun nastal v posledných rokoch v organizovaní zaujímavých podujatí kultúrneho, spoločenského aj športového významu.

Rodáci, významné osobnosti:

Doc. akad. mal. Blažej Baláž (*1958), maliar a vysokoškolský pedagóg na Trnavskej univerzite v Trnave
Rudolf Baláž, banskobystrický diecézny biskup. V období totality, keď mu bol ako kňazovi odobratý súhlas štátnej správy k účinkovaniu v duchovnej službe, zorganizoval vo svojej rodnej obci stavbu nového kostola Premenenia Pána. Kostol bol vysvätený v roku 1970 (foto).

Vojtech Baláž (* 1952), výtvarník a pedagóg ŠUV Kremnica

Ondrej Ďurian (* 1952), výtvarník a pedagóg ŠUV Kremnica, zlatnícky umelec

2.5 Demografická situácia

Vývoj počtu obyvateľov

Z hľadiska vývoja počtu obyvateľov mala obec najvyšší počet v roku 1970 a to 563 obyvateľov. Počet obyvateľov oproti minulosti poklesol, v súčasnosti je vývoj počtu obyvateľov stacionárny, alebo len mierne klesá.

Tabuľka č. 11: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 1869-2002

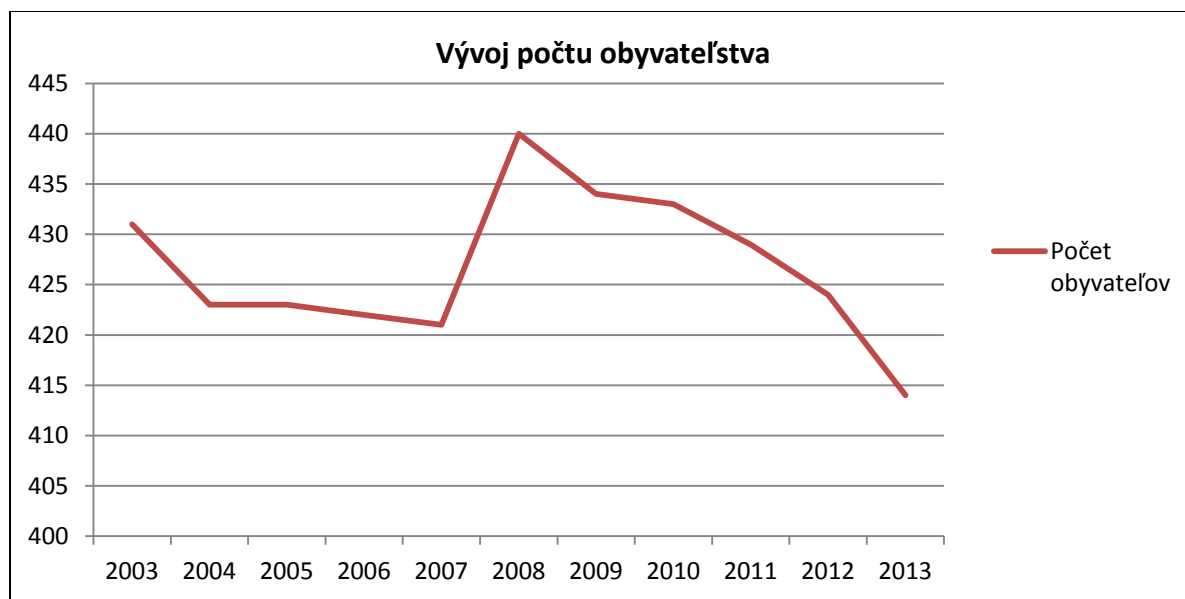
Obec/rok	1869	1890	1910	1930	1950	1970	1991	1996	2001	2002
Nevoľné	251	276	370	444	463	563	430	435	424	429

Zdroj: ŠÚSR 2013

Tabuľka č. 12: Prehľad počtu obyvateľov v obci v rokoch 2003-2013

Obec/rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Nevoľné	431	423	423	422	421	440	434	433	429	424	414

Zdroj: ŠÚSR 2013

Tabuľka č. 13: Vekové zloženie obyvateľstva k 31.12.2013

Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Nevoľné	Vek ,Veková skupina, ukazovateľ	Obec Nevoľné
0-4	11	50-54	30
5-9	17	55-59	27
10-14	21	60-64	24
15-19	24	65-69	31
20-24	31	70-74	31
25-29	19	75-79	14
30-34	27	80-84	8
35-39	36	85-89	5
40-44	28	90-94	1
45-49	28	95-99	1

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 14: Pohyb obyvateľov v období 2001-2013

Obec	celkový prírastok/úbytok obyvateľstva								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2011	2012	2013
Nevoľné	2	-8	0	-1	-1	19	-10	-5	-10

Zdroj: SOBD 2014

Pričiny trendov v demografických pohyboch

Požiadavky na novú výstavbu v obci nie sú obcou evidované. Domy sa prevažne kupujú na rekreačné účely t.j. chalupy. Pokles počtu obyvateľov je cca 20 ľudí za posledných 9 rokov v dôsledku úmrtí a v dôsledku toho, že noví obyvatelia sa neprisťahovávajú.

Počet obyvateľov sa v období letnej turistickej sezóny zvýši najmä v podhorských častiach obce vhodných na rekreáciu formou chalupárčenia od 5% - 30%.

Tabuľka č. 15: Priemerný vek, index starnutia 2013

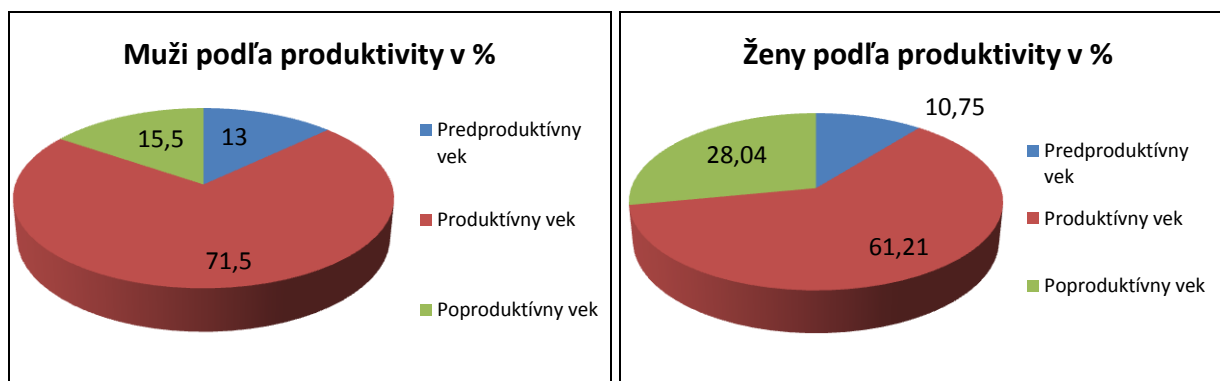
Obec	Muži		Ženy	
	Priemerný vek	Index starnutia	Priemerný vek	Index starnutia
Nevoľné	41,38	119,23	46,06	260,87

Zdroj : ŠÚSR 2014

Tabuľka č. 16: Štruktúra populácie územia podľa produktivity v roku 2013

Obec/rok 2012	Predproduktívny vek		Produktívny vek		Poproduktívny vek		Počet obyvateľov	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Nevoľné Vyjadrenie v %	13	10,75	71,50	61,21	15,50	28,04	200	214

Zdroj: ŠÚSR 2014

Z hľadiska vekovej štruktúry môžeme hodnotiť obec pozitívne, pričom až 65% obyvateľstva je v produktívnom veku. Obyvateľstvo v predproduktívnom veku dosahuje 12%. Obyvateľstvo v poproduktívnom veku je z hľadiska pohlavia odlišné pričom mužov je 15% a žien 28%. Z dlhodobého vývojového hľadiska by sa mal zvyšovať počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Vzdelanostnú úroveň obyvateľov dokumentuje tabuľka.

Tabuľka č. 17: Najvyššie skončený stupeň vzdelania obyvateľstva, rok 2011

Vzdelanie /ukazovateľ	základné	učňovské a stredné (bez maturity)	úplné stredné a vyššie (s maturitou)	vysokoškolské	bez školského vzdelania	ostatní bez udania
Počet	81	110	138	34	56	15
%	18,7	25,34	31,8	7,82	12,90	3,44

Zdroj: SOBD 2011

Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra výrazne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Vývoj vzdelanostnej štruktúry sa v sledovanom období vyvíjal smerom k znižovaniu počtu obyvateľov s úplným stredným vzdelaním.

Obyvateľstvo obce je takmer výlučne slovenskej národnosti. Z hľadiska vierovyznania je obec homogénna. Dominantná časť obyvateľov sa hlási ku rímskokatolíckemu vierovyznaniu (92%). 4% obyvateľstva je bez vierovyznania alebo s nezisteným vierovyznaním.

Tabuľka č. 18: Národnostné a etnické zloženie obyvateľstva v obci Nevoľné

Národnosť	slovenská	maďarská	rómska	židovská	ukrajinská
	418	-	1	-	-
Národnosť	nemecká	moravská	česká	ruská	ostatné, nezistené
	1	-	2	-	12

Zdroj: SOBD 2011

Tabuľka č. 19: Zloženie obyvateľstva – vierovyznanie v obci Nevoľné

Rím.- kat. cirkev	Evanj. cirkev aug. vyznania	Grécko - kat. cirkev	Náb. spol. svedkovia Jehovovi	Pravoslávna cirkev	Kresťanské zbory
400	1	-	-	-	-
Starokatolícka cirkev	Ev. cirkev metodistická	Cirkev Ježiša Krista Svätých neskorších dní	Ústredný zväz židovských nábož. obcí	Bratská jednota baptistov	Apoštolská cirkev
-	-	-	-	-	-

Českoslov. husitská	Cirkev bratská	ostatné	Bez vyznania	Nezistené
-	-	-	15	18

Zdroj : SOBD 2011

2.6 Technická infraštruktúra

Obec je elektrifikovaná ale nie je plynofikovaná. Obec má vlastný vodný zdroj s kvalitnou pitnou vodou, pričom 100% obyvateľov je napojených na verejný vodovod. Obec má vybudovanú len čiastočnú splaškovú kanalizáciu 70% a čiastočnú dažďovú kanalizáciu. Pokrytie mobilných operátorov je dostačujúce. Občania majú v súčasnosti možnosť pripojenia na Internet prostredníctvom troch súkromných internetových sietí.

Tabuľka č. 20: **Vybavenosť územia infraštruktúrou**

Obec	vodný zdroj	plyn	min. prameň	term. prameň	vodovod	Kanalizácia splašková	ČOV	televíz. signál	Digit. ústredňa	vykurovanie
Nevoľné	áno	nie	nie	nie	100%	nie	nie	vyhovuje	nie	TP, EI

Zdroj: obec 2014

TP – tuhé palivo, EL – elektrické vykurovanie, VODOVOD – v stĺpci je udávané % napojenosti obyvateľov EO.

Zdroje pitnej vody a ich ochrana

- Všeobecná ochrana podľa § 4 Vodného zákona (138/73 Z. z.) platí pre celé územie obce.
- Sprísnená - špeciálna ochrana vyplýva z § 19 zákona 138/73 o stanovení pásiem hygienickej ochrany (PHO) pre využívané vodné zdroje slúžiace pre hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a pre využívané zdroje prírodných liečivých vôd a minerálnych vôd stolových.

Obec má vlastný prameň s vysoko kvalitnou vodou. V obci v súčasnosti je vybudovaný verejný vodovod napojený na skupinový vodovod. Pokrytie vodovodnou infraštruktúrou je 100 %.

Tabuľka č. 21: **Vyhlásené ochranné pásma vodárenských zdrojov v území**

Názov sídla	Názov vodného zdroja	ID vodného zdroja
Nevoľné	Palúch 1+2 – Biela voda	VZ00000030540003

Zdroj: obec 2014

Odvádzanie a čistenie odpadových vôd

V obci je vybudovaná čiastočná verejná splašková kanalizácia (70%), chýba čistiareň odpadových vôd (ČOV). Obyvatelia obcí na likvidáciu splaškových vôd využívajú individuálne žumpy a septiky.

Vyprázdňovanie žump sa prevádza fekálnymi vozmi RD, pričom nie všetky žumpy a septiky spĺňajú hygienické podmienky prevádzky. Navyše ich nedostatočným vyprázdňovaním dochádza k odtekaniu splaškových vôd, čo spôsobuje značné hygienické závady.

Zaujímavosťou je však existencia unikátnej prírodnej čističky odpadových vôd, ktorá čistí takmer celú obec. Vyčistená voda vykazuje lepšie hodnoty ako zo štandardnej ČOV. Princíp čistenia je v tom, že odpadová voda sa preklápa a odráža na viacerých úrovniach toku a sa prirodzene čistí. Voda steká otvoreným rigolom a riedi sa pôvodnou vodou (obec nemá vodný tok ako recipient.) a odteká z územia. Vzorky sa odoberajú 4x ročne a laboratórnym výskumom sú uznané ako vyhovujúce z hľadiska kvality vody v prírode.

Odpadové hospodárstvo

Obec Nevoľné nemá vo svojom katastrálnom území skládku odpadu a ani sa neuvažuje o jej zriadení. Obec má upravené nakladanie s komunálnym odpadom a drobnými stavebnými odpadmi, vznikajúcimi v obci cez VZN. Separovaný zber využiteľných zložiek komunálneho odpadu je v súčasnosti organizovaný v rôznych formách, separované zložky budú využité ako druhotné suroviny.

Minerálne vody

V území sa nenachádzajú.

Zásobovanie pitnou vodou

Obec Nevoľné má vybudovaný verejný vodovod, ktorý vybudovali samotní obyvatelia Nevoľného a slávnostne otvorili v roku 1940, zrekonštruovaný bol v roku 2000. Zdrojom je prameň Luptáčky, a vodný zdroj Palúch 1+2 – Biela voda. V obci je 90% obyvateľov napojených na vodovod.

Zásobovanie elektrickou energiou

Obec je pripojená na zdroj elektrickej energie prostredníctvom distribučných 22/04 kV transformovní, napájaných z 22 kV vonkajších vedení 22 kV káblovými, resp. vonkajšími prípojkami prostredníctvom 110/22 kV transformovní a 110 kV nadradenej siete.

Jestvujúci systém v zásobovaní elektrickou energiou je z hľadiska urbanizačného rozvoja vyhovujúci.

Zásobovanie teplom

Prevažujúci spôsob vykurovania obce je na tuhé palivo v kombinácii s elektrickou energiou. Nezanedbateľný podiel má vykurovanie a ohrev vody elektrickou energiou. Tepelná energia je používaná predovšetkým na vykurovanie objektov a prípravu teplej úžitkovej vody. Spotreba tepelnej energie je svojim charakterom sezónna. Počas trvania letného obdobia je jej denný odber relatívne rovnomerný s malými výkyvmi. Z neobnoviteľných zdrojov energie sa využíva hlavne čierne a hnedé uhlie.

Plynofikácia

Obec nie je plynofikovaná ani sa do budúcnosti neuvažuje s plynofikáciou.

Verejné osvetlenie

Osvetlenie ciest, komunikácií a verejných priestranstiev je vybudované výbojkovými svietidlami, ktoré sú pomocou výložníkov uchytené na podperných bodoch vzdušnej sekundárnej siete NN. Rozvod medzi svietidlami je vodičom AlFe, ktorý slúži ako fáza VO vzdušnej sekundárnej siete NN. Ovládanie VO je centrálné prostredníctvom impulzných káblov pri transformátorových staniciach. Do budúcnosti sa odporúča budovať verejné osvetlenie výbojkovými halogenidovými svietidlami, ktoré budú upevnené na bezpäticových osvetľovacích stožiaroch. Ovládanie navrhovaného osvetlenia je potrebné napojiť pomocou impulzného kábla na centrálny impulz VO obce pri transformátorovej stanici.

Rádiokomunikácie

V obci je príjem televízneho signálu zabezpečovaný cez digitálny signál ktorý je šírený v rámci rádiokomunikácií SR, pričom väčšina občanov v rodinných domoch má zabezpečený signál prostredníctvom vlastných satelitných zariadení.

Miestny rozhlas

V obci je novovybudovaný bezdrôtový rozhlas. Rozhlasová ústredňa je umiestnená v budove obecného úradu.

Telekomunikácie

Územie obce patrí pod uzlový telefónny obvod Žiar nad Hronom. Kapacita telefónnej ústredne je vyhovujúca.

Doprava

Obec Nevoľné sa nachádza v tesnej blízkosti (cca 8 km) mesta Kremnica. Prípojnú dopravnú sieť od Kremnice do obce predstavuje cesta III. triedy č. 3/05079, ktorá vedie mestom Kremnica smerom juhovýchodným a spája s mestom ďalšiu spádovú obec Ihráč, následne vedie do obce Trnavá Hora. Z Kremnice sa prípojná dopravná sieť napája na nadradenú sieť a to cestou I. triedy č. 65, ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač). V blízkosti obce sa nachádzajú strediská rekreácie a turizmu medzinárodného významu Krahule a Skalka. Mesto Kremnica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou a funkciu dopravy a zamestnanosti. Poloha obce je z pohľadu dopravných väzieb na nadradenú cestnú a železničnú sieť veľmi dobrá. Zvolenská kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere západ - východ (Rakúsko / Česko -) Bratislava / Trenčín - Zvolen - Košice (- Ukrajina) aj sever - juh (Poľsko -) Ružomberok / Žilina - Banská Bystrica - Šahy (- Maďarsko).

Stavebnotechnická kvalita týchto ťahov je v súčasnosti nevyhovujúca. Výhľadove sa zlepšiť vybudovaním rýchlostných ciest aj modernizáciou železničnej siete (pozri schému širších dopravných vzťahov zobrazujúcu výhľadový stav). V priestore B. Bystrica - Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač), ktoré má

parametre pre prevádzku najmodernejších lietadiel aj predpoklady uspokojiť nároky celého stredného Slovenska na (medzi-) národnú verejnú leteckú prepravu.

Najvýraznejším trendom nielen v tunajšej doprave za uplynulé roky je výrazný rast individuálnej automobilovej dopravy na úkor verejnej osobnej dopravy. Individuálna automobilová doprava je environmentálne najnepriaznivejšia. V obci sa prejavuje hlavne v ranných a popoludňajších hodinách. Spojenie obce s mestom Kremnica a s okresným mestom Žiar nad Hronom zabezpečuje Dopravný závod Žiar nad Hronom, prevádzka Kremnica. Doprava a komunikácie v obci - dĺžka miestnych komunikácií v km 5 km, dĺžka vybudovaných chodníkov 0 km, počet autobusových liniek miestneho významu (medzimestské) 2.

Tabuľka č. 22: **Stav dopravnej infraštruktúry**

Obec	MHD	Dĺžka miestnych komunikácií	Počet autobusových zastávok	Autobusové prístrešky	vlak	Benzínová pumpa	Dĺžka chodníkov v obci
Nevoľné	-	5 km	2	2	-	-	0

Zdroj: obec 2014

Súčasný stav komunikačnej siete.

Cestná doprava - v danom regióne je dopravná sieť, ktorá sa člení: cesta III. triedy č. 3/05079, ktorá nadväzuje na cestu I. triedy č. 65, ktorá nadväzuje na medzinárodnú cestu 77 (I/59). Cesta III. Triedy č. 3/05079 tvorí základnú kosť obce. Na túto dopravnú kosť je napojená sieť miestnych komunikácií, ktoré vytvárajú základný, dopravný, urbanistický raster obce.

Železničná doprava

Priamo v katastri obce sa nenachádza železničná stanica, ani neprechádza železničná trať.

Železničná stanica sa nachádza v meste Kremnica (dráha – jednokolejná trať Zvolen –Hronská Dúbrava –Diviaky).

Cestná doprava

Ako vyplýva z predchádzajúceho textu z hľadiska cestnej dopravy je väzba obce na nadradený systém cestnej dopravy priama. Nosnú kosť z hľadiska dopravného bude tvoriť cesta III. triedy č.3/05079, ktorá nadväzuje na cestu I. triedy č. 65.

Katastrálne územie mesta Kremnica a jeho záujmové územie ležia priamo na štátnej ceste I. triedy č.I/65 Nitra - Žiar nad Hronom - Kremnica -Turčianske Teplice - Martin. Cesta je v úseku Nitra -Žiar nad Hronom súčasťou medzinárodného dopravného koridoru E 58, na území Slovenska v trase Bratislava -Nitra -Zvolen -Košice. Tento úsek je postupne budovaný ako rýchlostná cesta R1 v úseku Nitra -Zvolen a R2 v úseku Zvolen -Košice. Cesta I/65, prechádzajúca katastrálnym územím Kremnice, je v úseku Žiar nad Hronom (Šášovské Podhradie) -Turčianske Teplice -Martin spojnicou rýchlostnej cesty R1 (E58) s cestou I/18 a s pripravovaným diaľničným ťahom D1 (E 50).

Statická doprava

Hlavné plochy statickej dopravy sú alokované v centre obce. Nedostatočný počet parkovacích miest je pred obchodnou jednotkou, obecným úradom, cintorínom a športovou infraštruktúrou. Veľkým problémom je parkovanie osobných automobilov na cestných komunikáciách, čím vzniká riziko nehôd a znižuje sa bezpečnosť chodcov, lebo v obci chýbajú chodníky.

Hromadná doprava

Hromadnú dopravu zabezpečuje na území obce Nevoľné dopravný závod Žiar nad Hronom, prevádzka Kremnica. V dopravnom smere Kremnica – Nevoľné existuje v súčasnosti za týždeň 29 autobusových spojov.

Dopravca SAD neuvažuje so zásadnými zmenami vo vykonávaní verejnej pravidelnej autobusovej dopravy na území obce. Keďže ide o priechodnú obec počet a hustota spojov je uspokojivá. Pre linky sú tu situované 2 zastávky verejnej pravidelnej autobusovej dopravy. Prístrešky pre cestujúcich na zastávkach sú v dobrom stave. Izochrómy pešej dostupnosti nie je vzhľadom na jestvujúcu zástavbu v plnej miere pre riešené územie aj vzhľadom na zámery SAD vo vykonávaní verejnej dopravy dosiahnuť.

Vodná doprava

V riešenom území nie sú podmienky pre existenciu vodnej dopravy.

Letecká doprava

Najbližšie letisko je na Sliači s civilnou dopravou.

2.7 Sociálna infraštruktúra

V nasledujúcich tabuľkách je poskytnutý prehľad o existencii základných aj doplnkových zariadení občianskej vybavenosti v obci. Ide o vybavenosť v oblasti technickej infraštruktúry, služieb, sociálnych služieb, zdravotníctva, školstva a športového vyžitia (vzhľadom na sústavne sa meniaci stav sa neudáva počet zariadení). Mesto Kremnica plní pre obec funkciu sídla s vyššou občianskou vybavenosťou. Zdravotné stredisko sa v obci nenachádza. Obyvatelia využívajú zdravotnícke a sociálne služby v Kremnici, kde je aj Základná škola I. a II. stupeň pre deti z obce a okolia. Najbližšia lekáreň a pošta je v Kremnici. Obec má katolícky kostol, ktorý môžu navštevovať veriaci z obce.

Tabuľka č. 23: Sociálna infraštruktúra v obci

Obec	administratíva	pošta	obchod	espresso	pohostinstvo	kaderníctvo	kino
Nevoľné	Obecný úrad	áno	áno	nie	áno	nie	nie

Obec	lekár obvodný	lekár pediater	zubár	lekáreň	MŠ	ZŠ - 1. stupeň	ZŠ - 2. stupeň
Nevoľné	nie	nie	nie	nie	áno	nie	nie

Obec	kostol RKC	kaplnka modlitebňa	zvonica	kult. dom	knižnica	pamät. izba	rozhlás	dom smútku	cintorín
Nevoľné	áno	nie	áno	áno	áno	nie	áno	áno	áno

Obec	telocvičňa	kúpalisko	lyžiarsky vlek	futbalové ihrisko	vol/tenis ihrisko	klzisko
Nevoľné	Posilňovňa v KD, priestory na bedminton	nie	áno	áno	nie	nie

Obec	verejne prístupný internet, miesto	www stránky obcí	propagačný materiál	noviny	informačné strediská
Nevoľné	Áno obecný úrad, futbalové ihrisko	www.nevolne.sk	áno	áno - občasník	nie

Zdroj: obec 2014

V obci sa nachádza materská škola s kapacitou do 20 detí. V súčasnosti nie je naplno využitá. Trend vývoja počtu detí a žiakov v základnej a materskej škole je vyrovnaný. Priestory materskej školy sú v budove obecného úradu.

Tabuľka č. 24: Vývoj počtu detí v materskej škole

Názov obce /Rok sčítania	2012/13	2013/14	2014/15
Nevoľné	9	8	10

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 25: Náklady na prevádzku školských zariadení

Ukazovateľ/Rok	2012	2013	2014
Výdavky v Euro	23000	23000	23000

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 26: Školstvo- stav objektov a rozvojové zámery

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebno – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlastníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Nevoľné	-	-	-	-

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 27: Prehľad a popis inštitúcií pôsobiach v území

Obec	Miestna úroveň	Regionálna úroveň	Národná úroveň
Nevoľné	Obecný úrad, pošta	-	-

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 28: Verejné a iné služby -situácia

Obec	Obchod a služby	Administratíva
Nevoľné	1xpredajňa potravín, 1X pohostinstvo	Obecný úrad

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 29: Stav objektov verejných budov

Obec	Objekty s nevyhovujúcim stavebným – technickým stavom	Málo využívané objekty	Objekty s nepostačujúcou kapacitou	Vlastníctvo objektu/ prevádzkovateľ zariadenia
Nevoľné	Obecný úrad a MS Obecná garáž Futbalové šatne	Požiarna zbrojnica	-	obec

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 30: Známe rozvojové zámery v oblasti verejných a iných služieb

Obec	Známe rozvojové zámery	Vlastníctvo objektu
Nevoľné	Obecné múzeum s pamätnou izbou Mons. R. Baláža	obec
	Oprava miestnej komunikácie	obec
	Vybudovanie komunikácií na poľných cestách	obec
	Vybudovanie multifunkčného ihriska	obec

Zdroj: obec 2014

Z hľadiska posúdenia stavebnotechnického stavu obecných budov možno konštatovať, že je nevyhnutná rekonštrukcia budovy Obecného úradu a materskej školy, ako aj budovy pošty. Budova kultúrneho domu je zrekonštruovaná.

Futbalové ihrisko má šatne, tribúnu aj sociálne zariadenia. Budova šatní tiež vyžaduje rekonštrukciu.

Tabuľka č. 31: Náklady na prevádzku verejných obecných zariadení

Ukazovateľ/Rok	2012	2013	2014
Výdavky v Euro	38 900	39 000	39 526

Zdroj: obec 2014

Požiarna zbrojnica

Budova Materskej školy

Autobusová zastávka

Domový fond

Obyvateľstvo obce na bývanie využíva predovšetkým rodinné domy. Nasledujúca tabuľka prezentuje stav bytového fondu v roku 2011. V obci bolo v tomto roku evidovaných 144 domov, z čoho 123 domov bolo obývaných. Niektoré domy sa rekonštruujú, na účely individuálnej rekreácie sa podľa SOBD 2011 využíva 12 domov.

Tabuľka č. 32: Prehľad domového fondu

Obec	Domov spolu	Trvale obývaných domov	Bytov spolu (vrátane bytov v RD)	Trvale obývané byty (vrátane bytov v RD)
Nevoľné	144	123	159	138

Zdroj: SOBD 2011

V celej dedine prebieha masívna rekonštrukcia obytných resp. rodinných domov a postupne sa obnovujú. Stavebný potenciál obce je cca na 60-70 % obnovený.

Strategickým cieľom bytovej výstavby by malo byť - dosiahnuť bežný európsky štandard. Bývanie pre mladé rodiny, obyvateľov žijúcich pod hranicou sociálneho minima a prestárlych občanov by malo byť porovnateľné so sociálnou výstavbou v krajinách EÚ.

2.8 Hospodárska základňa

Charakter územia a jeho poloha predurčujú spôsob využívania pôdneho fondu a možnosti celkového využitia územia obce. Lesy pokrývajú skoro polovicu územia obce 49%, poľnohospodársku pôdu tvoria najmä trvalé trávne porasty – 57% a v menšej miere orná pôda 37%.

V obci neexistuje priemyselná základňa, ktorá by poskytovala voľné pracovné miesta pre obyvateľov obce.

Priemyselná výroba a stavebníctvo

nemá zastúpenie v obci

Strojársky priemysel

nemá zastúpenie v obci

Drevospracujúci priemysel

nemá zastúpenie v obci

Stavebný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Iný priemysel

nemá zastúpenie v obci

Poľnohospodárstvo

V obci sa venuje chovu oviec a ďalšieho dobytku niekoľko obyvateľov, ktorí pôsobia ako samostatne hospodáriaci roľníci nezapísaní v obchodnom registri.

Tabuľka č. 33: **Poľn. subjekty v prvovýrobe, hospodárske dvory, súkromne hospodáriaci roľníci**

Lokalita	subjekt	Ostatné plochy	orná pôda	TTP	ošípané	hovädzí dobytok	ovce	počet zamest.
Nevoľné	Jastrabá Agro s.r.o.							
		85 278 m ²	243163 m ²	697 883 m ²	0	0	1500	5

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 34: **Poľnohospodárske a výrobné objekty**

Objekt	Podnikateľ, firma	Druh činnosti	Poznámka
Žiadne objekty	-	-	-

Zdroj: obec 2014

Remeselná činnosť

V obci sa nachádzajú remeselníci ako napr: stavbár, kamenár, rezbár a pod. Jeden remeselník podniká v stavebnej činnosti v meste Kremnica s tým, že nielen on ale aj ostatní remeselníci poskytujú svoje služby obyvateľom len v rámci výpomoci bez známk hospodárskej činnosti.

Poľovníctvo a rybárstvo

Na území katastra obce nepôsobí žiadny miestny poľovnícky ani rybársky zväz. Pôsobia tu dve poľovnícke združenia: Medvedí vrch a Zlatá studňa.

Lesné hospodárstvo

Miestne lesy obhospodarujú Štátne lesy SR. V obci je založené spoločenstvo vlastníkov lesov **Urbár Nevoľné**, ale jeho činnosť je nepostačujúca.

Nerastné suroviny a prírodné zdroje

Na území katastra obce sa nenachádza v súčasnosti žiadna ťažba nerastných surovín.

Tabuľka č. 35: Nerastné bohatstvo a ťažba

Lokalita	Druh nerastu	CHLU	DP	ťažba
Nevoľné	/	/	/	/

Zdroj: www.hbu.sk , k 31.3.2014

CHLU – chránené ložiskové územie

DP – dobývací priestor

2.9 Rekreačia a cestovný ruch

Obec Nevoľné sa nachádza z hľadiska rozvoja cestovného ruchu vo významnom priestore, ktorý zahŕňa mesto Kremnicu a taktiež strediská cestovného ruchu s národným ako aj nadnárodným významom Krahule a Skalka.

Obec je a môže byť z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov miest Kremnica a Žiar nad Hronom a širokého okolia. Obec je atraktívna predovšetkým pre jej:

- prírodný potenciál a krajinu
- priaznivé podmienky pre cykloturistiku a turistiku
- možnosti chatárenia a chalupárenia

Katastrom prechádzajú dve oficiálne cyklotrasy:

Modrá cyklotrasa - dĺžka 48 km (Žiar nad Hronom, Lutilla, Kopernica, Kremnica, Nevoľné, Ihráč, Trnavá Hora, Šášovské podhradie, Žiar nad Hronom)

Zelená cyklotrasa – Kremnica, Nevoľné, Ihráč

Magistrála Kremnica – Trnavá Hora 23 km

Turistická cesta z Kremnice ku Hronu v obci Trnavá Hora tvorí niekoľko turistických trás prechádzajúcich členitým pohorím v juhozápadnej časti Kremnického pohoria, Nevoľníckou kotlinou cez obce Nevoľné, Ihráč, Kľačany, Horná Trnavá Hora a Trnavá hora. Sprístupňuje časť Kremnických vrchov, kde je na trase mnoho zaujímavých prírodných scenérií ako je Vyhliadka na Štôse, tiesňava Priebor, bralá v Peňažnej, Ihráčske kamenné more, Ihráčske jazero, ale aj zaujímavosti vytvorené tunajšou civilizáciou a to: Nevoľnícky vodovod z roku 1940, Nevoľnícky kostol, pamätník SNP na Kľačanoch. Z trasy sú fantastické pohľady na Štiavnické pohorie a Vtáčnik od Nevoľníckeho ihriska a Ihráčskeho Hrbu, Z brál v Peňažnej vidieť Bielu skalú, a Veľký Grič nad Handlovou, z Kľačian na západ Jastrabskú skalú s učupenými dedinkami, a od Hornej Trnavej Hory údolie Hrona.

V okolí Nevoľného a Ihráča boli vybudované cyklopramene na občerstvenie cyklistov a turistov.

Osadený 5 km od Nevoľného na cestu do Kremnice

www.filtur.wbl.sk

Náučné chodníky a turistické trasy

Tabuľka č. 36: Vyznačené turistické trasy v katastri obce Nevoľné

Trasy	Trasa	Dĺžka
Červeno označené chodníky		
	--	
Zeleno označené chodníky		
	Ihráč – Chromový Grúň	8,4 km

Žlto označené chodníky		
8521	Horná Ves - Kremnica	16 km
Modro označené chodníky		
	--	

Zdroj: www.oma.sk

Tabuľka č. 37: Prehľad športových zariadení – letné športy

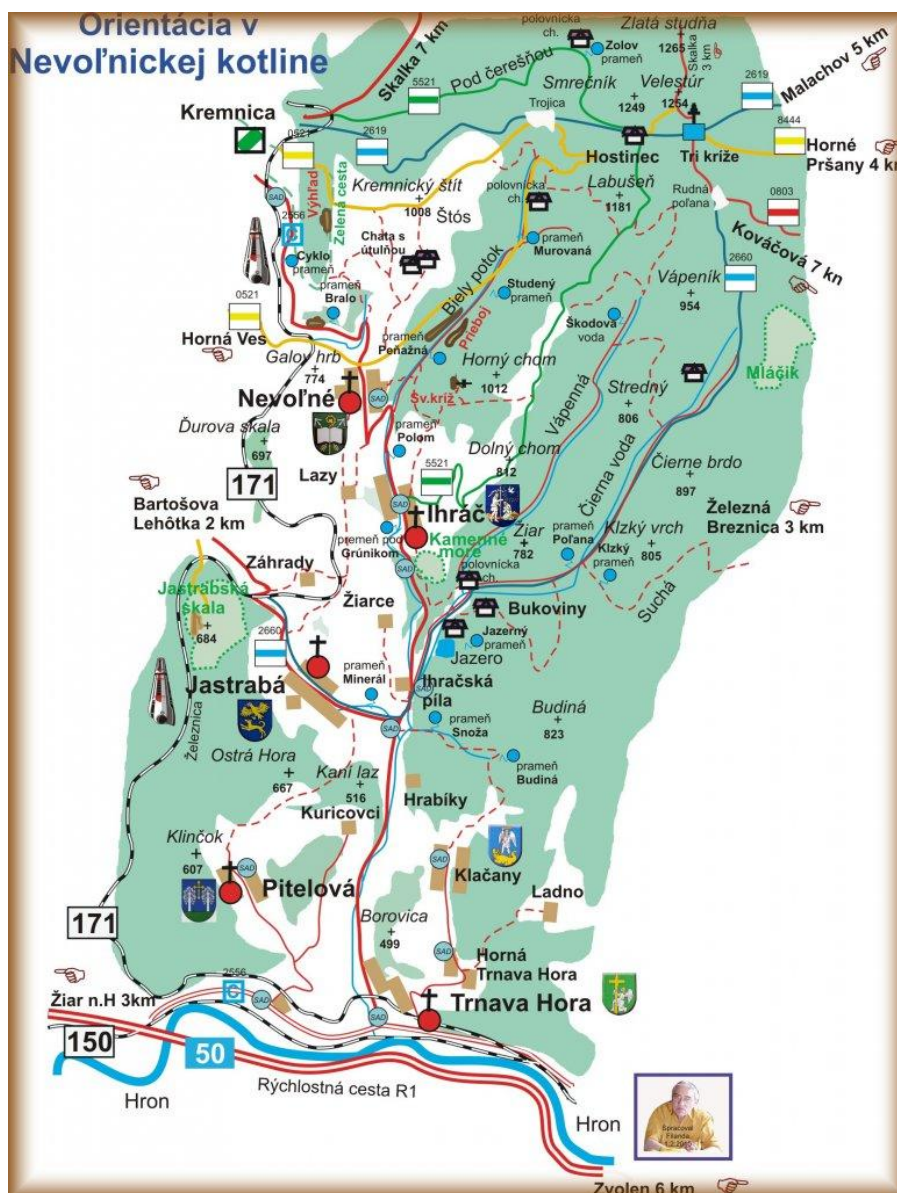
Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Povrch	Poznámka
Nevoľné					
	futbalové ihrisko	1	obec	tráva	

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 38: Prehľad športových zariadení – zimné športy

Obec	Športové zariadenie	Počet	Vlastník	Poznámka
Nevoľné				
	Lyžiarsky vlek	1		Obecný , nie je prevádzkovaný už 9 rokov

Zdroj: obec 2014

Zdroj: Ján Filanda, miestny znalec a bádateľ

Jediným ubytovacím zariadením je **Chata TJ SOKOL** Nevoľné, ktorá má k dispozícii 20 lôžok. Objekt je v súčasnosti zle dostupný a nie je pripojený na elektrickú energiu.

Chata TJ Sokol

Futbalové ihrisko

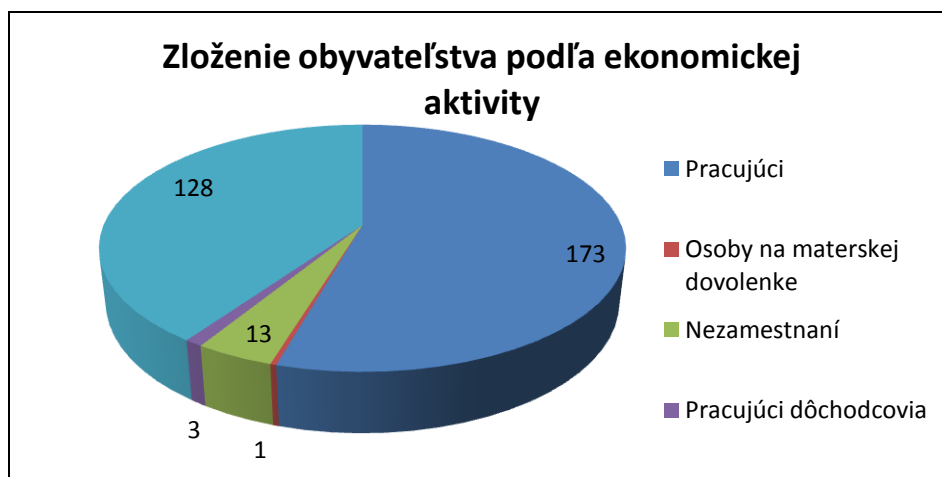
2.10 Trh práce

Zamestnanosť

Tabuľka č. 39: Členenie obyvateľstva podľa ekonomickej aktivity

Obec	Počet obyvateľov	Pracujúci	Osoby na materskej dovolenke	Nezamestnaní	Pracujúci dôchodcovia	Dôchodcovia	Ekonomicky aktívni spolu
Nevoľné	434	173	1	13	3	128	190

Zdroj: SOBD 2011

Z celkového počtu 434 obyvateľov obce bolo v roku 2011 (SOBD2011) ekonomicky aktívnych 190, čo činí 43,7%. Počet nezamestnaných v roku 2014 bol okolo 15 dlhodobo nezamestnaných osôb, čo predstavuje cca 3,6% produktívneho obyvateľstva.

Obecný úrad v súčasnosti vytvára 4 pracovné miesta a na verejnoprospešné práce zamestnáva 2 pracovníkov. Najväčším zamestnávateľom je Elba Kremnica mimo obce, kde pracuje najviac obyvateľov obce. V obci je len COOP Jednota a miestna krčma.

Podnikateľské aktivity, pracovné príležitosti

Obyvatelia obce dochádzajú za prácou do okolitých obcí a najviac do mesta Kremnica a Žiar nad Hronom.

Tabuľka č. 40: Podnikateľské subjekty zapísané v ORSR so sídlom v obci Nevoľné

Názov podnikateľského subjektu	Podnikateľská oblasť	Vznik
Ing. Vladislav Miličevič - EVROPAVENTO	Nepravidelná autobusová doprava	2000
P-ECONOMY PLUS, s.r.o.	Veľkoobchod, maloobchod, vedenie účtovníctva	2013

Zdroj: www.orsr.sk r.2014

Tabuľka č. 41: Podnikateľské subjekty zapísané v ŽRSR so sídlom v obci Nevoľné

Názov podnikateľského subjektu	Hlavné zameranie činnosti
Jarmila Henželová	Pohostinská činnosť
Obec Nevoľné	Maloobchod, nákup a predaj alko, nealko, prevádzka lyžiarskeho vleku
Jaroslav Novodomec	Pohostinská činnosť
Štefan Henžel	Maloobchod, pohostinská činnosť, sprostredkovanie obchodu

Zdroj: www.zrsr.sk r.2014

Tabuľka č. 42: Obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia, dochádzky do zamestnania a odvetvia ekonomickej činnosti

Odvetvie ekonomickej činnosti	Ekonomicky aktívne osoby			
	muži	ženy	spolu	z toho dochádza do zamestnania
Nevoľné				
Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a služby s tým súvisiace	4	1	5	2
Lesníctvo a ťažba dreva	1	0	1	1
Ťažba uhlia a lignitu	1	0	1	1
Iná ťažba a dobývanie	0	1	1	1
Výroba potravín	0	3	3	3
Výroba odevov	1	0	1	1
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	2	0	2	2
Výroba výrobkov z gumy a plastu	1	0	1	1
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	1	0	1	1
Výroba a spracovanie kovov	8	2	10	10
Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	2	0	2	2
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	0	1	1	1
Výroba elektrických zariadení	18	4	22	22
Výroba strojov a zariadení i. n.	1	0	1	1
Výroba motorových vozidiel, návesov a prívesov	4	0	4	4
Výroba ostatných dopravných prostriedkov	0	1	1	0
Výroba nábytku	1	2	3	3
Iná výroba	3	1	4	4
Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	1	0	1	1
Výstavba budov	2	0	2	2
Inžinierske stavby	2	1	3	3
Špecializované stavebné práce	8	1	9	5
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov	0	2	2	2
Maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov	2	8	10	8
Pozemná doprava a doprava potrubím	8	1	9	8
Poštové služby a služby kuriérov	0	2	2	2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	2	2	4	4
Telekomunikácie	4	0	4	4
Počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby	1	0	1	1
Činnosti v oblasti nehnuteľností	1	1	2	2
Právne a účtovnícke činnosti	2	4	6	6
Architektonické a inžinierske činnosti; technické testovanie a analýzy	1	1	2	1
Bezpečnostné a pátracie služby	1	0	1	1
Administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti	0	2	2	2
Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie	7	6	13	12
Vzdelávanie	5	8	13	13

Zdravotníctvo	4	17	21	18
Starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť)	0	1	1	1
Sociálna práca bez ubytovania	0	1	1	1
Tvorivé, umelecké a zábavné činnosti	1	0	1	1
Činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení	0	1	1	1
Činnosti herní a stávkových kancelárií	0	1	1	1
Športové, zábavné a rekreačné činnosti	1	0	1	1
Činnosti členských organizácií	2	2	4	2
Nezistené	6	3	9	8
Spolu	109	81	190	171

Zdroj: ŠÚ SR 2014

2.11 Ľudský potenciál (spolky, združenia, podnikatelia, kluby)

Kluby, spolky a združené spoločenské aktivity

Tabuľka č. 43: Zručnosti obyvateľstva

Obec	Databáza zručných ľudí v území
Nevoľné	Mgr. Ondrej Ďurian – umelecký zlatník Milan Baláž, Ján Milčík, Vojtech Baláž – drevorezba Ján Hric, Jozef Ďurian – kamenárstvo Blažej Baláž – akademický maliar Eva Zelinová – ručné práce – vyšívanie Tatiana Slaninová – maľovanie, vyšívanie Ľubomír Novodomec – drevorezba Ján Filanda, miestny bádateľ a znalec

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 44: Prehľad kultúrnych a historických zdrojov – nehmotné zdroje, ľudský potenciál

Obec	Kluby, spolky združenia	Kultúrne podujatia
Nevoľné	- Telovýchovná jednota Sokol Nevoľné - Občianske združenie ODAN (Otvorené dialógy a nepočujúci)	Deň matiek, MDD, Jánska vatra, Futbalový zápas žienatí – slobodní, futbalové podujatie „šanca pre každého“, Varenie gulášu, Petangový turnaj, Mikuláš, Štefanská zábava, Turistický prechod „krajom SNP“

Zdroj: obec 2014, **Register Občianskych združení SR**

Najaktívnejší je spolok TJ Sokol. Spolu s obcou organizujú obecné podujatia. Stav spolkového života je však minimálny.

Práca s verejnosťou

Od roku 2007 do roku 2013 neboli realizované žiadne ankety resp. dotazníky v záujme prieskumu verejnej mienky o rozvoji obce. Boli realizované iba stretnutia s občanmi k parciálnym zámerom, ktoré riešili konkrétne lokálne investície ako napr. zástavbu rodinnými domami a pod. Akcie verejnej mienky – komunikácia prebieha prostredníctvom facebooku, web stránky obce, miestneho rozhlasu a osobných stretnutí.

2.12 Rozvojové dokumenty (súlady s existujúcou dokumentáciou rozvoja)

Na riešené územie je spracovaných viacero dokumentácií, ktoré sa zaoberajú jeho trvalo udržateľným rozvojom:

Koncepcia územného rozvoja Slovenska ako územnoplánovacia dokumentácia celoštátneho významu rieši nadradené rozvojové osi, hierarchiu sídiel, životné prostredie, nadradené systémy sociálnej a technickej infraštruktúry. Územím MR prechádza horehronská rozvojová os druhého stupňa.

ÚPN VÚC Banskobystrického kraja rieši rozvoj územia podrobnejšie. Schválený bol vládou SR uznesením č.394 z 9.6.1998, ktorého záväzná časť bola vyhlásená Nariadením Vlády Slovenskej republiky č. 263/1998 Z.z. , ktorým sa vyhlasuje záväzná časť územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj.

Jeho zmeny a doplnky boli schválené Zastupiteľstvom Banskobystrického samosprávneho kraja (ZBBSK):

- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2004** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 611/2004 zo dňa 16. a 17. decembra 2004, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 4/2004 zo dňa 17. decembra.2004, ktoré nadobudlo účinnosť 21.januára 2005,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 1/2007** uzn.č. 222/2007 zo dňa 23.augusta 2007, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 6/2007, ktoré nadobudlo účinnosť 27. septembra 2007,
- **ÚPN VÚC Banskobystrický kraj – Zmeny a doplnky 2009** uzn.č. 94/2010 zo dňa 18.júna 2010, záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením BBSK č. 14/2010, ktoré nadobudlo účinnosť 10. júla 2010.

Zhodnotenie a požiadavky záväznej časti nadradenej ÚPD - Územného plánu veľkého územného celku Banskobystrický kraj (ÚPN VÚC) / výber častí vo vzťahu ku územiu obce Nevoľné.

I. Záväzné regulatívy funkčného a priestorového usporiadania územia

1. V oblasti usporiadania územia, osídlenia a rozvoja sídelnej štruktúry a hospodárstva

...

1.7.2. zachovať pôvodný špecifický ráz vidieckeho priestoru, vychádzať z pôvodného charakteru zástavby a historicky utvorenej okolitej krajiny, zachovať historicky utváraný typ zástavby obcí a zohľadňovať národopisné špecifiká jednotlivých regiónov,

1.7.3. pri rozvoji vidieckych oblastí zohľadňovať a rešpektovať ich špecifické prírodné a krajinné prostredie a pri rozvoji jednotlivých činností dbať na zamedzenie, resp. obmedzenie možných negatívnych dôsledkov týchto činností na krajinné a životné prostredie vidieckeho priestoru.

1.7.4. vytvárať podmienky dobrej dostupnosti vidieckych priestorov k sídelným centráм podporou výstavby verejného dopravného a technického vybavenia obcí tak, aby vidiecke priestory vytvárali kultúrne a pracoviskovo rovnocenné prostredie s urbánnym prostredím a dosahovali skĺbenie tradičného vidieckeho prostredia s požiadavkami na moderný spôsob života,

...

2.2.1. rešpektovať poľnohospodársky pôdny fond, podporovať jeho využívanie v celom jeho rozsahu a poľnohospodársku pôdu v kategóriách zodpovedajúcich pôdno-ekologickej rajonizácii a typologicko-produkčnej kategorizácii, v súlade s platnou legislatívou

2.2.2. v chránených územiach zavádzať osobitný režim hospodárenia (chránené územia podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, ochranné pásma vodárenských zdrojov) v zmysle platnej legislatívy,

2.2.3. v národných parkoch a v ich ochrannom pásme a v chránených krajinných oblastiach uprednostňovať poľnohospodárstvo s výrazným ekologickým účinkom a s prioritným cieľom udržania biodiverzity a trvalo udržateľného rozvoja územia,

2.2.4. pri využívaní lesných pozemkov uplatňovať funkčnú diferenciáciu územia aj v závislosti od stupňa ochrany a kategórie chráneného územia v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny, v národných parkoch vyhlasovať len lesy osobitného určenia a ochranné lesy, existujúce hospodárske lesy podľa možnosti prekategORIZOVAŤ na lesy osobitného určenia,

2.2.5. v chránených územiach uplatňovať ekologické princípy hospodárenia,

2.2.8. vytvárať podmienky pre rozvoj poľnohospodárstva, prioritne v horských oblastiach s podporou tradičného pastevného odchovu hospodárskych zvierat, v súlade s ochranou životného prostredia a zdravou výživou,

2.2.9. vytvárať podmienky pre obnovu trvalých trávnych porastov v súlade s udržaním ekologickej stability územia a zachovania krajinného rázu,

...

Regionálny rozvoj

2.4.4. vytvárať územno-technické podmienky pre rozvoj malého a stredného podnikania,

2.4.5. podporovať rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov,

...

3. V oblasti rozvoja rekreácie a turistiky

3.1.6. pre dosiahnutie strategického cieľa a špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu v kraji je v plánovaní a regulácii územného rozvoja potrebné za prioritné považovať:

...vedomostno-poznávacie štruktúry:

GEOPARKY – Banskotiavnický, **Banskobystrický**, Novohradský,

mototuristické trasy:

...Slovenská banská cesta (Malé Karpaty – Štiavnicko-bystrická oblasť – Rudohorie),

Železná cesta (v rámci programu „Európske kultúrne cesty priemyselných pamiatok“ – trasa: Košický kraj - Červená Skala - Muráň - Tisovec - Hnúšťa - Sirk - Jelšava - Štítnik - Kunova Teplica - Tornaľa - Kráľ – Maďarská republika)

! cyklomagistrály:...

Zelená stuha Pohronia

! vodná turistická trasa: rieky Hron a Ipel'

3.1.7. v horskom turizme plne využiť potenciál pre rozvoj zimných lyžiarskych športov v jestvujúcich turistických strediskách, podmienený dosiahnutím konsenzu s orgánmi ochrany prírody a krajiny, umožňujúceho ich funkčné rozšírenie a prípadnú integráciu do aglomerácií. Rozvoj zamerať na dobudovanie rekreačnej vybavenosti a dopravnej a technickej infraštruktúry pre zabezpečenie celoročného využívania ich kapacít,

3.4. Rozvíjať komplexnosť a kvalitu vybavenosti všetkých turisticky atraktívnych miest,

3.4.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia a jeho okolia,

3.4.3. priestor voľnej krajiny využívať predovšetkým na športové, relaxačné, poznávacie a iné pohybové aktivity,

3.5. Zvyšovať kvalitu vybavenosti jestvujúcich stredísk cestovného ruchu na území národných parkov a veľkoplošných chránených území prírody len v súlade s ekologickou únosnosťou dotknutých a nadväzujúcich lokalít

3.5.1. zariadenia a služby umiestňovať prednostne do ich zastavaného územia,

3.6. Rozvoj vybavenosti pre rekreáciu a turizmus v nových, doteraz neurbanizovaných lokalitách a v strediskách cestovného ruchu umožniť len v súlade so schváleným programom, alebo plánom rozvoja obce, mesta, alebo regiónu a len na základe schválenej územnoplánovacej dokumentácie. Na územiach s 3. až 5. stupňom ochrany a v územiach európskeho významu podľa zákona o ochrane prírody a krajiny, nezakladať nové lokality a strediská rekreácie, športu a turizmu.

3.7. Zvyšovať kvalitatívny štandard jestvujúcich stredísk rekreácie a turistiky na území Národného parku Nízke Tatry, Národného parku Muránska planina, Národného parku Veľká Fatra, Národného parku Slovenský raj a v Chránenej krajinskej oblasti Poľana, len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou.

3.8. Viazat' lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do zastavaného územia sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok.

3.15. Vytvárať územno-technické podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a celoštátneho významu, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.16. Využiť bohatý kultúrno-poznávací potenciál územia na rozvoj poznávacieho a rekreačného turizmu.

3.17. Zabezpečiť podmienky pre vytvorenie komplexného informačného systému regiónu ako neoddeliteľnej súčasti rozvoja cestovného ruchu a informovanosti o atraktivitách Banskobystrického kraja, pri súčasnom rešpektovaní zákona o ochrane prírody a krajiny.

3.18. Podporovať rozvoj všetkých druhov turizmu v súlade s ochranou prírody a krajiny.

4.10. Rešpektovať poľnohospodársku pôdu a lesné pozemky ako limitujúci faktor urbanistického rozvoja územia, osobitne chrániť poľnohospodársku pôdu s veľmi vysokým až stredne vysokým produkčným potenciálom, poľnohospodársku pôdu, na ktorej boli vybudované hydromelioračné zariadenia a osobitné opatrenia na zvýšenie jej produkčnej schopnosti (produkčné sady a vinice).

4.14. Podporovať ťažbu nerastov len v územiach kde sa pri realizácii ťažby nepredpokladajú jej negatívne dopady na životné prostredie, vznik environmentálnych záťaží, záujmy ochrany prírody a krajiny, terénny reliéf a súčasnú krajinnú štruktúru. Podporovať len takú ťažbu nerastov, ktorá nepoužíva technológiu kyanidového lúhovania.

4.15. Zabezpečiť ochranu všetkých vodných zdrojov v rozsahu ich vymedzených ochranných pásiem na území kraja využívaných na hromadné zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou.

5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska kultúrneho dedičstva

5.4.5. podporovať iniciatívu obcí na vytváranie a odborné vedenie evidencie pamätihodností jednotlivých obcí ako významného dokumentu o kultúrnom dedičstve a histórii špecifických regiónov na území Banskobystrického kraja.

5.5. Zabezpečiť osobitnú pozornosť a zvýšenú ochranu evidovaným, známym a predpokladaným archeologickým náleziskám a lokalitám, v súlade s ustanoveniami zákona o ochrane pamiatkového fondu.

5.7. Podporovať ochranu vedeckých a technických hodnôt: banské a hutnícke diela – šachty, štôlne, tajchy, hutí, hámre, valkovne a pod., vybrané typické remeselnícke a priemyselné objekty...

...

7.1.12. v súlade s Plánmi manažmentu povodí zabezpečiť ochranu pred povodňami realizáciou preventívnych technických a biotechnických opatrení v povodiach, ktoré spomalia odtok vôd z povodia do vodných tokov, výstavbu retenčných nádrží a poldrov, ochranných hrádzí, protipovodňových línii a zariadení na prečerpávanie vnútorných vôd, úpravu vodných tokov a ich nevyhnutnú opravu a údržbu,

7.1.13. v zmysle platnej legislatívy zabezpečiť stanovenie rozsahu inundačných území tokov a pri ich využívaní rešpektovať ustanovenia platnej legislatívy o ochrane pred povodňami,

...

7.3.2. ekologizovať výrobu a spotrebu tepla a podľa možností využívať miestne zdroje

7.3.5. podporovať rozvoj využívania obnoviteľných zdrojov energie (biomasy, slnečnej, veternej a geotermálnej energie), ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike, s uprednostnením sídiel bez perspektívy zásobovania zemným plynom,

7.3.8. podporovať v oblastiach s podhorskými obcami využitie miestnych energetických zdrojov pre potreby obyvateľov a služieb,

- **Regionálny systém ekologickej stability** okresu Žiar nad Hronom hodnotí ekologickú stabilitu územia a navrhujú ekostabilizačné prvky a systém hospodárenia na lesnom a poľnohospodárskom pôdnom fonde s cieľom zlepšenia súčasného stavu.
- **Územný plán obce** nie je vypracovaný

ROEP a Pozemkové úpravy Obec má spracovaný dokument ROEP intravilánu aj extravilánu. Platí od roku 2000. Komasácia (sceľovanie) pozemkov v extraviláne bola ukončená v roku 2015.

Tabuľka č. 45: Situácia v Programoch a sociálneho rozvoja

Obec	Názov PHSR	Spracovateľ	Programovacie obdobie
Nevoľné	Program a sociálneho rozvoja obce	obec	2007-2013

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 46: Územné plány obcí a ďalšie rozvojové dokumentácie

Obec	Názov	Spracovateľ	Schválené
Nevoľné	-	-	-

Zdroj: obec 2014

Tabuľka č. 47: Situácia v ďalších rozvojových dokumentáciách

Obec	Názov a druh dokumentácie	Spracovateľ	Programovacie obdobie alebo rok spracovania
Nevoľné	Poľné cesty Nevoľné, projektová dokumentácia pre stavbu	Ing. M. Novodomec	2015
	Výstavba multifunkčného ihriska PD stavby	SET projekt s.r.o.	2015

Zdroj: obec 2015

HLAVNÉ SMERY A PODMIENKY ROZVOJA PODĽA ÚZEMNÉHO PLÁNU:

Obec nemá vypracovaný a schválený územný plán.

Majetok obce a investičné aktivity obce v posledných 5 rokoch, plánované investičné aktivity

Tabuľka č. 48 : Majetok obce

Obec	Celková nadobúdacia hodnota majetku obce v EUR	Celková posledná účtovná hodnota majetku v EUR k 31.12.2014
Nevoľné	618 599,45	327 291,83

Zdroj: obec 2014

Hodnotenie doterajšieho rozvoja hlavne zo zameraním na integrovaný prístup, vrátane popisu využitia vonkajších zdrojov, napr. EU fondov, štátneho rozpočtu, súkromné zdroje a ďalších nástrojov

Využitie EÚ zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie štátnych zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie iných zdrojov: výborné, priemerné, slabé, žiadne

Využitie regionálnych zdrojov (BBSK a pod.): výborné, priemerné, slabé, žiadne

2.13. Realizovaný rozvoj

Realizované investície, projekty, aktivity hlavne zo zameraním na integrovaný prístup (posledných 5 rokov).

Tabuľka č. 49: Realizované projekty v obci za posledných 5 rokov

Projekt:	Oprava MK
Podporil:	Fondy EÚ
Rok:	2010
Rozpočet:	130 702,73
Projekt:	Oprava PZ
Podporil:	Úrad vlády SR , fyzické osoby a pod.
Rok:	2011-2013
Rozpočet:	23 000,-
Projekt:	Výstavba novej autobusovej zastávky
Podporil:	Obecný rozpočet
Rok:	2014
Rozpočet:	1 500,-
Projekt:	Výstavba oddychovej zóny
Podporil:	VÚC BB , obecný rozpočet
Rok:	2010
Rozpočet:	5 000 , -
Projekt:	Výstavba urnového múru
Podporil:	Biskupský úrad BB
Rok:	2012
Rozpočet:	48 000,-
Projekt:	Výstavba autobusovej zastávky
Podporil:	Obecný rozpočet
Rok:	2013
Rozpočet:	1 500,-

Zdroj: obec 2014

2.14 Finančná analýza

DOMÁCE ZDROJE		
Názov obce	Nevoľné	
Zdroje	Rok	Štátne zdroje (z Ministerstva financií)
Podielové dane z daní právnických osôb	2012	1 800
	2013	1 500
	2014	1 500
Podielové dane z daní fyzických osôb	2012	88134,59
	2013	91223,69
	2014	94821,98
Cestná daň	2012	
	2013	
	2014	
Dotácia na samosprávne funkcie obcí	2012	
	2013	
	2014	
Iné štátne zdroje (Štátne fondy, Pro Slovakia, POD...)	2012	15 800
	2013	10 300
	2014	15 700
Štátne zdroje spolu:	2012	105 734,59
	2013	103 023,69
	2014	112 021,98
Zdroje	Rok	
Daň z nehnuteľností fyzických osôb a právnických osôb	2012	3163,76
	2013	5686,82
	2014	4534,87
Miestne poplatky (za smeti, alkohol, psy, verejné priestranstvá, znečistenie prostredia ...)	2012	5918,30
	2013	5840,35
	2014	5689,80
Správne poplatky (vydávanie povolení, rozhodnutí, overovanie...)	2012	276
	2013	373,15
	2014	344
Zdroje z predaja a prenájmu	2012	8318,53
	2013	10915,71
	2014	4438,72
Zdroje z podnikateľskej činnosti obce (z podnikov zab. obcou)	2012	
	2013	
	2014	
Obecné zdroje spolu:	2012	117 560,-
	2013	109 425,-
	2014	121 055,-
Zdroje	Rok	
Dary a sponzorstvá (Dar z SPP za plynifikáciu)	2012	
	2013	
	2014	
DOMÁCE ZDROJE SPOLU:	2012	117 560
	2013	109 425
	2014	121 055

Zdroj: obec2014

ZAHRANIČNÉ ZDROJE	
Obec	Nevoľné
Rok	Tendre a výzvy
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Fondy EÚ
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Bilaterálna spolupráca
2012	0
2013	0
2014	0
Rok	Iné zahraničné zdroje
2012	0
2013	0
2014	0
ZAHRANIČNÉ ZDROJE SPOLU:	
2012	0
2013	0
2014	0
ZDROJE POUŽITÉ NA ROZVOJ / z domácich a zahraničných zdrojov spolu / :	
2012	117 560
2013	109 425
2014	121 055

Zdroj: obec 2014

3. SWOT ANALÝZA

3.1. SWOT – analýza vnútorná (s verejnosťou)

Nevoľné

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• Dobrá poloha vzhľadom k rozvoju cestovného ruchu (stredisko Skalka) • Čisté ovzdušie, príroda (fauna, flóra), pokoj • Záhradky – voľný čas • Stôš CHKO, v blízkosti obce • Hrob diecézneho biskupa, vypracovaný zámer zriadiť pamätnú izbu z bývalej požiarnej zbrojnice • Krásny kostol, kapacita 1200 ľudí, veľký organ • Priechodná obec, dobré dopravné spojenie • Cyklotrasy a turistické trasy • Pri vstupe do obce „grant“, postavený v roku 2000, dĺžka v cm = počet obyvateľov • Pošta, COOP jednota • Materská škola 6 detí • Výborná knižnica v kultúrnom dome (viac ako 3000 kníh) • Dobrá technická infraštruktúra (TV, tri súkromné internetové siete, mobilná sieť) • Futbalové ihrisko + altánok • Chata TJ Sokol Nevoľné – 20 lôžok, bez elektriny • Vlastný farský úrad, stretnutia s deťmi • Remeselníci, kamenári • Ľudové remeslá – drevorezba, vyšívanie, drotári, maľovanie • Výroba nábytku, kovovýroba • História poľnohospodárstva • Čiastočná obnova ciest • Uhliarska obec • Nízka nezamestnanosť, 15 ľudí • Pracovití ľudia (práca Žiar, Kremnica) • Obecný úrad zamestnáva 4 pracovníkov • Vlastný prameň, kvalitná voda, vodovod • Čiastočná kanalizácia • Bohatý kultúrno-spoločenský život • Futbalové podujatie pre všetkých „šanca pre každého“ už 16. Ročník • Turistický prechod krajom SNP, 32. Ročník • Kvalitná monografia obce • Obecná zabíjačka, stolný tenis, Deň matiek, MDD, Jánska vatra, zápas ženatí – slobodní, varenie gulášu, petangový turnaj, Mikuláš, Štefanská zábava, fitness • Noviny – občasník • 1 pohostinstvo • Dochádzka za vybavenosťou (školy, lekári, práca (Žiar nad Hronom, Kremnica) • Hospodárenie na vlastnom, existuje poľnohosp. pôda • Finančná podpora pri narodení dieťaťa	• Pokles počtu obyvateľov • Obec starne • Málo využitý kultúrny dom • Príjmy z pozemkov v k. ú. Kremnica a iných obcí do Nevoľného (vlastníci v Nevoľnom) • Prístupová komunikácia z Kremnice v havarijnom stave • Málo pracovných príležitostí v obci • Neaktívny urbár • Zaniknutý dobrovoľný hasičský zbor • Nedostatočná starostlivosť o starších občanov, chýba opatrovateľská služba • Len čiastočná splašková kanalizácia 70% (unikátna prírodná čistička odpadových vôd, ale nie legálna) • Len čiastočná dažďová kanalizácia • Parkovanie na miestnych komunikáciách • Nízka bezpečnosť chodcov • Nezáujem občanov o veci verejné, chýba občianska uvedomelosť a iniciatíva • Málo podmienok pre mladých, nezapájajú sa • Málo detí v materskej škole • Chýba rýchla zdravotná pomoc • Chýbajú štartéri kultúrneho a spoločenského života • Ľudia nechodia na kultúrne podujatia • Zarastanie krajiny • Firma zameraná na chov oviec – neefektívne obhospodarovanie poľnohospod. pôdy, poľnohosp. pôda v prenájme • Agrofarma nedáva prácu miestnym obyvateľom • Silný vplyv mesta na životný štýl • Vznikajúce čierne skládky • Chýba priestor pre mladých

• Zrekonštruovaný kultúrny dom • Dom smútku, pamätník pre nenarodené deti • Bezpečnostný kamerový systém • Bezdrôtový rozhlas • Nie je rómsky problém • Zcelené pozemky v extraviláne • Obec vlastní pozemky, plán IBV RD • Dobre organizovaný separovaný zber odpadov • Posilňovňa v KD + stolný tenis, bedminton • Možnosť organizovania rodinných osláv v priestoroch materskej školy • Rodáci: zlatnícky umelec Ondrej Ďurian • Web stránka obce, propagačný materiál • PD agrofarma	
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• Multifunkčné ihrisko • Oprava cyklotrás • Úprava prístupovej komunikácie ku horskej chate TJ Sokol • Obnova a využitie starého vodovodu spod Šinkliarky • Dobudovanie kanalizácie a príp. ČOV (domové) • Vyššia organizovanosť, spolky • Dokončenie obnovy ciest • Obnova prístupovej komunikácie • Pamätná izba zosnulého pána Biskupa	• Pokles obyvateľstva • Štátna cesta z Kremnice bez rekonštrukcie Vízia Mladí ľudia zostanú žiť v obci Kvalitné bývanie Vyššie príjmy z nehnuteľností Vyšší záujem o veci verejné Viac angažovaných ľudí Aktívny život v obci „Chceme aby obec Nevoľné mala viac mladých ľudí, aby obec žila kultúrnym a spoločenským životom a mala na to podmienky“

3.2. SWOT ANALÝZA vonkajšia (AUDIT zdrojov)

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
• obec je členom Občianskeho združenia mikroregión Kremnica a okolie, Združenia miest a obcí – Žiarsky región, Združenia miest a obcí Slovenska a Občianskeho združenia Žiarska kotlina • dopravné spojenie na Kremnicu a na Trnavú Horu v dvoch smeroch • veľmi pekná poľnohospodárska krajina • historické korene v hospodárení s pôdou • bohatá lesná krajina • vyvážená krajinná štruktúra • prírodné zázemie pre rozvoj cest. ruchu, športových aktivít (letné – turistika, cykloturistika, detské programy a tábory), • kultúrne a historické zázemie v okolí • prísunom nových obyvateľov (väčšinou mladí ľudia) sa zvyšuje vzdelanostný potenciál v území a je predpoklad stále rastúceho záujmu o kvalitné obytné prostredie • krásna príroda • vysoký potenciál pre vidiecku turistiku • kvalitné zdroje pitnej vody • obyvatelia obce vlastnia pozemky na území Kremnice	• dopravná dostupnosť cez Kremnicu • chýba sociálne vybavenie pre seniorov • nedostatočne využitý potenciál krajiny pre rekreáciu a turistiku • nedostatočné hospodárske využitie miestnych zdrojov • nevhodné objemové a tvaroslovné riešenie objektov občianskej vybavenosti • nedokončená environmentálna infraštruktúra (kanalizácia, ČOV) • chýba vopred stanovená koncepcia riešenia zelene v sídle • snaha napodobňovať mestský životný štýl vrátane charakteru stavieb a úpravy ich okolia • zastaralé verejné osvetlenie • nízka kvalita komunikácií III. Triedy a prístupových komunikácií • chýbajú umelecké remeslá vo väzbe na tradície ako aj kvalitný miestny folklór • malá väzba na tradíciu a históriu obce, absencia múzeí o tradíciách a histórii obce • nízky záujem občanov o veci verejné • existujúce závady (vzdušné vedenia, stožiarové trafostanice, čierne skládky tuhého komunálneho odpadu) • nedostatočná vybavenosť, chýba jednotný informačný systém v rámci obce aj mikroregiónu • nedostatok stavebných pozemkov pre rozvoj bývania • nedostatočné podmienky pre aktivizáciu mladých ľudí • nízke investície do ľudí • chýba spolupráca obce a Agrofarmy v prospech rozvoja obce • hospodárenie v krajine je neuspokojivé • absencia funkcie urbárov • absencia príjmov z pozemkov vo vlastníctve obyvateľov obce • nedostatok investorov • slabé environmentálne a podnikateľské povedomie • chýba produkt v cestovnom ruchu, „magnet“ pre návštevníkov z okolia
PRÍLEŽITOSTI	RIZIKÁ
• príprava obyvateľstva na rozvoj doplnkovej funkcie v cestovnom ruchu – budovanie atraktivít v prepojení na návštevnosť rekreačných stredísk Skalka, Krahule, Kremnica. • práca s existujúcim obyvateľstvom v prospech rozvoja – imidž obce, atmosféra a genius loci (vzťah k miestu) • dobudovať služby obyvateľstvu a vytvoriť podmienky pre rozvoj remesiel a obnovenie	• absencia rekonštrukcie štátnej cesty z Kremnice do obce • nedostatok finančných prostriedkov • ohrozenie rastúcou chudobou –celospoločenský problém • zvyšovanie nezamestnanosti • práca mimo obec – odliv financií • neochota a nepripravenosť ľudí podnikat' • neúnosný rozvoj motorovej dopravy a jeho tlak na prírodné a životné prostredie

hospodárenia • pripraviť komplexný produkt cestovného ruchu v spolupráci s obcami mikroregiónu • zamerať ponuku na segment najväčšej vekovej skupiny obyvateľstva SR vo veku 0-19 a 20-39 rokov • netradičné a extenzívne poľnohospodárstvo (pestovanie liečivých rastlín, malé agrofarmy..) • využiť tradície a znalosti predkov pri hospodárskom využití územia • lesné hospodárstvo a poľovníctvo • obnova tradičných remesiel • možnosti tradičnej letnej rekreácie spojenej s prírodnými, krajinárskymi a kultúrnymi hodnotami územia (auto-, cyklo-, pešia turistika, detská a poznávacia turistika, zber lesných plodov) • možnosti vidieckej rekreácie a agroturistiky • rozvíjať začaté aktivity (práca s obyvateľstvom, osвета, výchova) • povzbudiť obyvateľov k súťaživosti o kvalitné obytné prostredie (najkrajšie okno, najkrajšia predzáhradka) • pri výsadbách ovocných stromov sa vrátiť k vysokokmenným tvarom, ktoré vhodnejšie začlenia obec do okolia realizácia princípov permakultúry	• nevyvážený rozvoj určitých aktivít v území na úkor iných (napr. nekontrolovateľný rozvoj výstavby versus rozvoj rekreácie). • absencia územného plánu • nespolupráca a nezáujem o veci verejné
--	--

Príčiny:

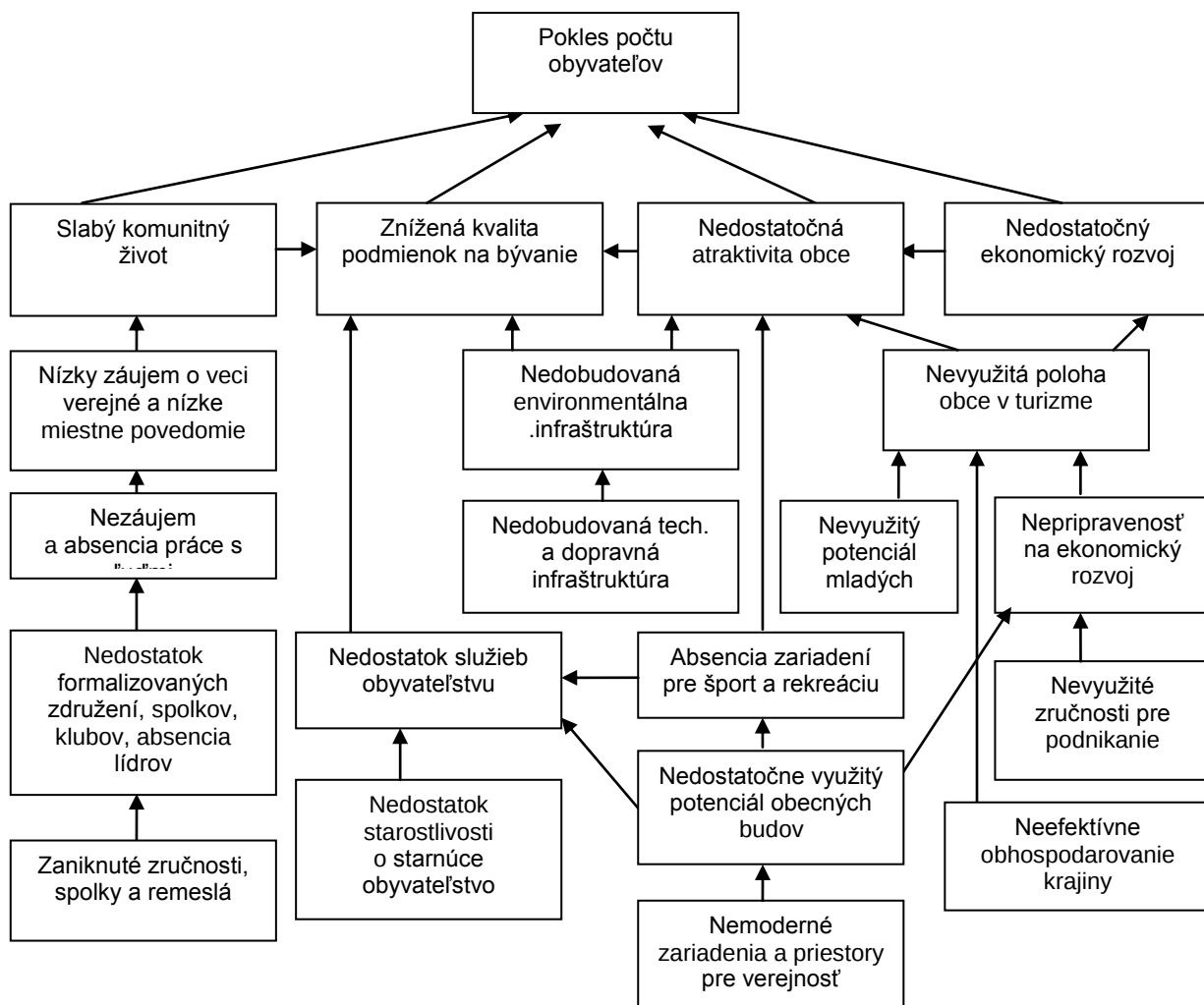
vnútorné

- nedostatok spolupráce medzi obcami, absentujú spoločné investície obcí, regulovaný cestovný ruch, účinná ochrana ŽP, spoločná sociálna politika, spoločný manažment a vyhľadávanie podporných zdrojov
- slabá spolupráca s podnikateľskou a občianskou verejnosťou
- nedôvera a nezáujem občanov, nízka angažovanosť občanov na veciach verejných a rozvoji obce
- nedostatočné malé a stredné podnikanie a malá ponuka služieb
- nedostatočné využitie existujúcich zdrojov, prírodných, ľudských
- neukončená technická vybavenosť
- nízka informovanosť verejnosti
- chýbajúci imidž a marketing územia

vonkajšie

- nedostatok finančných prostriedkov a existenčné problémy, dopady hospodárskej (finančnej) krízy
- podnikatelia sú ekonomicky nezávislí na rozhodnutiach obce a jej profitu (daňová politika)
- nízka podpora zo strany štátu, nedostatok podporných programov pre rozvoj a ťažký prístup k podpore
- tlak investícií zvonku na úkor domáceho prostredia (kto má peniaze ovplyvňuje rozhodovanie)
- nepriaznivé podnikateľské prostredie malému a strednému podnikaniu
- rozhodovanie z centrálnej úrovne bez účasti obcí (štátna správa, štátne cesty a i.)

4. PROBLÉMOVÁ ANALÝZA

5. HODNOTENIE

5.1. Hlavné smery rozvoja obce (v širších súvislostiach)

POTENCIÁL OBCE PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Obec má vysoký potenciál pre hlavnú funkciu bývania a doplnkovú funkciu v rozvoji rekreácie a turizmu predovšetkým z hľadiska svojej polohy. Potenciálom je atraktívna a ekologicky čistá krajina, umožňujúca jej rekreačné využitie na báze sústredenej, ale aj rozptýlenej rekreácie a cestovného ruchu. Ďalším predpokladom rozvoja sú tradície lesohospodárske. Uvedené podnety vytvárajú silné predpoklady pre rozvoj služieb v turizme, cestovnom ruchu a rekreácii na regionálnej úrovni. Následne je očakávaný rozvoj bývania a občianskeho vybavenia.

VÝHODY A NEVÝHODY OBCE Z HĽADISKA POLOHY V REGIÓNE

1. VÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

V obci je významná kvalita životného prostredia, pokojné a tiché prostredie pre bývanie a oddych. Obec sa nachádza v území s bohatými prírodnými hodnotami s predpokladmi rozvoja.

- Poloha v spádovom území mesta Kremnica s dostupnosťou nadštandardnej dopravnej infraštruktúry. Mestá Žiar nad Hronom a Zvolen plnia pre záujmové územie funkciu sídiel s vyššou občianskou vybavenosťou a aj funkciu centier zamestnanosti.
- Zvolenská a Žiarska kotlina je ťažiskovým dopravným priestorom Slovenska, v ktorom sa križujú medzinárodné / celoštátne významné diaľkové ťahy v smere: západ - východ a sever – juh.
- V priestore Banská Bystrica – Zvolen je letisko Tri Duby (Sliač).
- Atraktívna krajina, vyvážená krajinná štruktúra, dramatický a zaujímavý reliéf.
- V území mikroregiónu sa nachádzajú strediská cestovného ruchu nadregionálneho, celoštátneho až medzinárodného významu s perspektívami ďalšieho rozvoja.
- Obec je prechodná, relatívne pokojná, bez hustej dopravnej premávky. Obec sa nachádza v území s bohatými prírodnými hodnotami s predpokladmi rozvoja.
- Obec je členom Občianskeho združenia Mikroregión Kremnica a okolie.
- Obec sa nachádza v zaujímavom prírodnom prostredí s množstvom chránených území.
- Významné kúpeľníctvo a zázemie zdravotnej a kúpeľnej turistiky v neďalekom okolí mikroregiónu.

Miestni obyvatelia vidia z hľadiska polohy a lokality obce:

VÝHODY:

- Poloha obce v blízkosti mesta Kremnica
- Dostupnosť za prácou do miest Kremnica, Žiar nad Hronom a Zvolen je priaznivá
- Existencia vodných zdrojov
- Dobré podmienky pre turistické trasy so zastávkou v obci

Obec je členom Mikroregiónu Kremnica a okolie. Združenie vzniklo v roku 2000 za účelom rozvoja obcí, regiónu a cestovného ruchu. **Rozvoj mikroregiónu je podmienený priestorovo aj funkčne vyváženým rozvojom všetkých obcí nachádzajúcich sa v tomto priestore vrátane obce Nevoľné.** Územie disponuje takým potenciálom, ktorý ho zvýhodňuje oproti ostatným územiám práve v existujúcej primárnej ponuke, ktorú územie partnerstva poskytuje.

2. NEVÝHODY Z HĽADISKA POLOHY:

- Prístupová komunikácia tj. Štátna cesta od Kremnice do obce je v havarijnom stave
- Poloha územia v blízkosti mesta Kremnica a Žiar nad Hronom eliminuje záujem obyvateľov o vnútorný spoločenský život v území
- Dostupnosť za prácou, kultúrou a oddychom je ďaleká a po nedostatočných prístupových komunikáciách
- Čierne skládky, obec je prejazdná, odpad prinesú aj ľudia mimo obce
- Výrazné vplyvy mestského spôsobu života s negatívnym dopadom na vidiecky život

POTENCIÁL PRE TRVALO UDRŽATEĽNÝ ROZVOJ

Prírodné zdroje

- Atraktívne prírodné prostredie, s prírodou nepoznačenou priemyselnou výrobou dáva predpoklady na rozvoj všetkých foriem cestovného ruchu a turistiky. Banskú minulosť územia je možné využiť v rámci cestovného ruchu ako súčasť mikroregiónu Kremnica a okolie.
- Menej vhodné podmienky pre intenzívnu poľnohospodársku výrobu dávajú predpoklady pre rozširovanie tradičného horského poľnohospodárstva (salašníctvo, chov koní, včelárstvo, ovocinárstvo, pestovanie liečivých rastlín...), s čím súvisia možnosti využitia pre agroturistiku.
- Lesný pôdny fond poskytujúci drevnú surovinu na výrobky z dreva, stavebný materiál a pre energetické využitie. Lesy s bohatým zastúpením lesnej zveri podmieňujú rozvoj poľovníctva.

Ľudský potenciál

- Aktivizácia obyvateľov a zvýšenie ich záujmu o veci verejné.
- Využitie zručností ľudí vo všetkých oblastiach poľnohospodárstva, v lesnom hospodárstve, v spracovaní drevnej suroviny a v remeselnej výrobe.
- Zaškolenie najmä mladých ľudí v poskytovaní služieb v cestovnom ruchu. Kvalitné a profesionálne služby sú základom úspechu v rozvoji všetkých druhov turizmu a rekreácie.
- Oživenie ľudových tradícií a zvyklostí, ktoré zanikli, v objektoch ľudovej architektúry zriadenie expozícií ľudových tradícií, bývania a histórie jednotlivých obcí ale i mikroregiónu.
- Rozšírenie podnikateľských aktivít – v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve, drevospracujúcich a potravinárskych remeslách, v tradičných ľudových remeslách, v službách pre rekreáciu a turizmus, v poľovníctve a doprave.
- Založenie, resp. obnovenie tradície trhov, jarmokov, kultúrnych festivalov a športových súťaží spoločne s obcami iných mikroregiónov, resp. udržanie a rozširovanie už existujúcich kultúrnych podujatí a aktivít.
- Vybudovanie cyklotrasy vedúcej všetkými atraktívnymi miestami mikroregiónu a spájajúcej všetky obce mikroregiónu.

Odstránenie nedostatkov, ktoré brzdia rozvoj mikroregiónu

- Vybudovanie chýbajúcej technickej a environmentálnej infraštruktúry v čo najkratšom čase. Využiť k tomu všetky dostupné možnosti získavania finančných prostriedkov z podporných zdrojov EÚ, prípadne zo Štátneho fondu životného prostredia.
- Zabezpečenie protipovodňovej ochrany územia.
- Rozšírenie siete zariadení sociálnej infraštruktúry o zložky, ktoré obohatia ponuku pre obyvateľov i návštevníkov.
- Vytvorenie nových pracovných príležitostí, ktoré pozdvihnú ekonomickú silu mikroregiónu, čo sa následne prejaví v priaznivejšom demografickom vývoji obcí, rozvoji sociálnej infraštruktúry obcí, v lepšej údržbe domového fondu i verejných priestranstiev.
- Vybudovanie ubytovacích a stravovacích kapacít, predovšetkým s využitím existujúcich objektov po ich rekonštrukcii. Systém založiť na malokapacitnom rodinnom a penziónovom spôsobe ubytovania a stravovania.
- Vybudovanie nových turistických a cykloturistických trás, odpočinkových, vyhliadkových a orientačných miest pre turistov.
- Vybudovanie informačného centra mikroregiónu s poskytovaním komplexných služieb, s prípadným spojením s cestovnou kanceláriou a s prepojením na celoštátny a medzinárodný informačný systém cestovného ruchu. Zlepšenie propagácie jednotlivých obcí a celého mikroregiónu.
- Zvýšenie osvetu obyvateľstva prostredníctvom miestnych novín a informačných tabúl.

Identifikované problémy z hľadiska širších vzťahov:

- nekoordinovaný rozvoj obce s mikroregiónom
- nedostatočná ekonomická stabilita
- nízka aktivita verejnosti na prospechu a rozvoji obce
- slabá podpora verejnoprospešných a ekonomických aktivít
- izolovaný rozvoj podnikania, nezáujem o spoluprácu s obcou a nezainteresovanosť na jej prospechu
- nedostatočné profesionálne zázemie pre zabezpečovanie rozvoja (životné prostredie, miestny rozvoj a iné)- obmedzený výkon samosprávy
- znehodnocované krajinné prostredie hospodárením s pôdou
- nedostatočné príjmy do obecného rozpočtu

STRATEGICKÁ A PROGRAMOVÁ ČASŤ

Strategická a Programová časť obsahuje :

1. zoznam opatrení a aktivít na zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
2. inštitucionálne zabezpečenie a organizačné zabezpečenie realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
3. finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnej a organizačnej stránky realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce,
4. systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce s ustanovením merateľných ukazovateľov,
5. časový harmonogram realizácie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce.

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a jeho aktualizáciu schvaľuje obecné zastupiteľstvo.

Schválenie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce a príslušnej územnoplánovacej dokumentácie, ak jej spracovanie vyžaduje osobitný predpis, je podmienkou na predloženie žiadosti obce o poskytnutie finančného príspevku zo štátneho rozpočtu a z doplnkových zdrojov podľa § 4 ods. 2 zák. č. 539/2008 Z.z. a zák. č. 309/2014 Z.z.

Vízia (dlhodobá):

V roku 2021 chceme, aby obec Nevoľné mala viac mladých ľudí, aby obec žila kultúrnym a spoločenským životom a mala na to podmienky. Aby mladí ľudia zostali žiť v obci, aby obyvatelia mali kvalitné bývanie, vyššie príjmy z nehnuteľností, vyšší záujem o veci verejné, viac angažovaných ľudí a aby bol v obci aktívny život.

Citácia zo stretnutia 22.10.2014

Vízia s dlhodobým časovým horizontom má charakter želania obyvateľov a aktérov obce. Počas uplynulého obdobia v rozvoji obce nedošlo k takým celospoločenským zmenám a lokálnym zmenám, že by to vyvolalo zvlášť závažný obrat v smerovaní rozvoja oproti rokom 2007-2013. Počas obdobia realizácie programu rozvoja do roku 2013 neprešla obec takou výraznou zmenou, ktorá by ovplyvnila základné smerovanie rozvoja obce aj v budúcom období do roku 2021.

Programovanie a tvorba strategických cieľov.

1. STRATEGICKÝ CIEĽ A OPATRENIA (plánovacie obdobie 2014 – 2021)

Strategický cieľ 2014 – 2021

Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.

PRIORITY:

1. Rozvoj ľudí
2. Bývanie a služby obyvateľstvu
3. Životné prostredie
4. Ekonomický rozvoj

Špecifické ciele a opatrenia

číslo	Špecifický cieľ	
	č.	Opatrenie
1	Realizácia investícií do ľudí v záujme budovania komunitného života v obci a budovanie regionálnej spolupráce	
	1	Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity, zvýšiť miestne povedomie a budovať regionálne partnerstvá
2	Dobudovanie a modernizácia základných služieb obyvateľstvu a zlepšenie kvality životného prostredia	
	1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu
	2	Obnoviť dedinu, zlepšiť a udržiavať kvalitu krajiny a stav životného prostredia
3	Obnova hospodárenia s pôdou a lepšie využitie miestnych zdrojov v turizme pre Kremnicu a okolie	
	1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj hospodárenia s pôdou a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa v cestovnom ruchu
	2	Obnova a modernizácia poľnohospodárskej, lesníckej, remeselnej výroby a služieb

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.
PRIORITA	ROZVOJ ĽUDÍ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	1. Realizácia investícií do ľudí v záujme budovania komunitného života v obci a budovanie regionálnej spolupráce
OPATRENIE	1.1. Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity, zvýšiť miestne povedomie a budovať regionálne partnerstvá
AKTIVITY/PROJEKTY	1. aktivity na zvýšenie kvality kultúrneho a spoločenského života s dôrazom na zachovanie kultúrneho a historického dedičstva obce 2. aktivity na posilnenie miestneho manažmentu územia obce (spolurozhodovanie, spolupráca, spoluzodpovednosť a pod.) 3. podpora existujúcich a vznik nových verejnoprospešných iniciatív, združení a spolkov na podporu verejného života a rozvoja (občianske iniciatívy, kultúrne a športové kluby, zväzy, spolky apod.) 4. podpora aktivít rozvoja činnosti spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení zameraných na podporu kultúrneho a spoločenského života a zachovania tradícií a kultúry vrátane pozitívneho rozvoja jednotlivých oblastí života v obci (priestory, vybavenie pre činnosť, organizovanie podujatí apod.), 5. zavádzanie procesov participatívneho plánovania a rozhodovania o živote a rozvoji v obci 6. aktivity pre účely zapojenia občanov do vecí verejných, verejnej diskusie, komunikácie a informovanosti 7. aktivity na podporu koordinácie rozvoja a spoločné programy riadenia rozvoja (rozvojové dokumenty, územné plány, koncepcie, stratégie, projekty a iné), 8. aktivity na podporu združovania zdrojov a zakladanie koordinačných združení zapájania sa aktívnych subjektov do činnosti obce a mikroregiónu (partnerstvá, spoločné produkty a projekty, zimná údržba, sociálna pomoc, apod.), 9. aktivity zamerané na zvýšenie miestneho povedomia a lokalpatriotizmu obyvateľstva, zvyšovanie miestneho povedomia a osvedy v oblasti identity a obnovy duchovných tradícií 10. zriadenie múzea obce, pamätnej izby, expozícií (tradície obce, folklór, obnova tradičných remesiel, apod.) 11. zlepšenie informovanosti o dianí v obci 12. aktivity na podporu zlepšenia komunikácie a medziľudských vzťahov v obci aj medzi obcami a miestnymi rozvojovými aktérmi (občania, inštitúcie, podniky, organizácie atď.) - stretnutia, facilitácia, web diskusie on-line, dotazníky, prieskumy apod.), 13. aktivity na rozvoj športu, kultúry a záujmových činností 14. aktivity na podporu miestnych talentov (kultúra,

	remeslá, šport) 15. obnova a podpora miestnych a regionálnych tradícií vo všetkých oblastiach života obce, obnova a zavádzanie nových zvykov a tradícií (kultúrno – spoločenské podujatia, koncerty, divadlo, súbory, umelecké remeslá, jarmoky a iné) 16. aktivity na zapájanie detí a mládeže do komunitného života a budovanie vzťahu k prostrediu (genius loci) 17. rekonštrukcie a vybudovanie kultúrnych zariadení, priestorov a plôch určených na stretávanie, kultúru a šport (komunitné centrum, klubové miestnosti, kultúrne centrum, divadlo, amfiteáter a pod.) 18. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (galéria s kaviarňou, čajovne, tradičná kuchyňa, tvorivé dielne apod.) 19. podpora aktivít zameraných na začlenenie obyvateľov do občianskeho a pracovného života 20. aktivity pre stabilizáciu mladých a aktivity zamerané na motiváciu pre nárast obyvateľstva a dosiahnutie výstavby a obnovy objektov bývania – programy obnovy, súťaže, pozitívne príklady 21. vzdelávacie programy pre obyvateľstvo pre zvyšovanie schopností občianskeho života 22. aktivity na podporu zlepšenia informovanosti obyvateľstva o možnostiach samozamestnania, zamestnania a o dianí v obci a mikroregióne (web, obecné noviny, rozhlas obecné tabule, informačné kampane, vybavenie na tlač periodík apod...), 23. organizovanie osvetových a vzdelávacích aktivít pre dospelých 24. organizovanie obecných a mikroregionálnych podujatí (súťaže, futbalové turnaje, folklórne slávnosti, športové podujatia, koncerty, apod.) 25. podpora programov proti kriminalite 26. aktivity na podporu tvorby nových projektov rozvoja obce 27. zlepšenie prístupu a informovanosti verejnosti (obecné noviny, letáky, podujatia, miestne médiá a tlač, informačné kanály, ankety, podnety, články verejnosti, infokancelárie, technológie, internet a pod.) 28. podpora získavania skúseností v oblasti marketingu obce (účasť na podujatiach, spolupráca, exkurzie, a i.), 29. organizovanie študijných ciest obyvateľov obce a osveta (spolupráca, inšpiratívne exkurzie, výstavy, výmena skúseností, získavanie informácií a pod.) 30. podpora medzikomunitnej a medzinárodnej spolupráce (program LEADER, spoločné projekty, výmenné pobyty a pod.) 31. budovanie a organizovanie doplnkových podujatí blízkyh strediskám zdravotnej, kúpeľnej, mestskej a vidieckej turistiky (koncerty, bály, trhy miestnych produktov, prezentácia zručností, zo života lesníkov, baníkov, uhliarov, animácie historických procesov, a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	obec, školské zariadenia, mládežnícke a iné miestne iniciatívy v rozvoji obce a práci s ľuďmi, regionálne partnerstvá

ODÔVODNENIE	Tak ako v ostatných obciach mikroregiónu je v obci nízky záujem o riešenie vecí verejných. Rozvoj obce nie je možný bez participácie občanov a miestnych aktérov rozvoja, ktorí tu žijú, ale zároveň, ktorí život v obci zabezpečujú či už organizáciou rôznych podujatí alebo využitím možnosti vyjadriť svoj názor na verejných stretnutiach občanov. Budovanie vzťahu obyvateľstva k obci je dlhodobým procesom a vytvorenie možností občanom vyjadriť sa k rozvojovým zámerom je prejavom otvorenosti a inteligencie menežmentu obce. Vzťah občana k rozvoju obce a dopad jeho konania na rozvoj sa prejavuje každodenne a práve preto je dôležitá práca s deťmi a mládežou, vytváranie možností pre stretnutia občanov a vzdelávanie obyvateľstva. V týchto aktivitách menežment obce nahrádzajú miestne iniciatívy a zariadenia pracujúce s deťmi a mládežou. Pre zabezpečenie vidieckej identity a vzťahu k prostrediu je potrebné budovanie regionálnej výchovy v ZŠ (mimo obec) a MŠ v obci a okolí. Pre obyvateľov obce nie sú v súčasnosti vytvorené takmer žiadne možnosti zamestnať sa. Obyvatelia za prácou väčšinou dochádzajú a to do okresného mesta Žiar nad Hronom. V obci je nepostačujúca občianska organizovanosť ako aj aktivity neformálnych občianskych iniciatív a mládeže. Obec postráda vlastné komunitné priestory pre aktivity spolkov, združení a klubov. Kultúra v súčasnej recesii spoločnosti prežíva vo veľmi skromných podmienkach z dôvodov nutnosti prvoradého riešenia základných sociálnych potrieb obyvateľov a minimalizácii výdavkov na kultúru. Markantne sa táto situácia prejavuje v podmienkach vidieka, kde sa programové voľby obmedzujú len na miestne ľudové a ochotnícke predstavenia a často iba na príležitostné spoločenské podujatia (svadby, hostiny, kary, a pod.). Významný posun nastal v posledných rokoch v organizovaní zaujímavých podujatí kultúrneho, spoločenského aj športového významu. V obci rastie kultúrny a spoločenský život, čomu je potrebné prispôsobiť aj smerovanie ďalšieho rozvoja. Obyvatelia vo veľkej miere žijú v izolácii svojich obydľí. Spoločných akcií ubúda aj v dôsledku odchodu za kultúrou mimo obec. Verejnosť sa slabo zapája do organizovania obecných podujatí. Skutočnosť, že život v obci reguluje obecná samospráva sa stáva pravidlom, čo má za následok slabý záujem verejnosti o veci verejné ako aj o posilnenie kvality života v obci. V obci existuje silný ľudský potenciál, avšak nie taký, ktorý by bol hybnou silou rozvoja. Chýbajú lídri resp. mienkotvorní obyvateľia, ktorí by pracovali s ľuďmi a pre ľudí v obci.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet verejných stretnutí - počet zapojených občanov do prieskumu verejnej mienky - počet programov práce s verejnosťou - počet zapojených aktívnych subjektov do činnosti na veciach verejných - počet obnovených tradícií a zručností - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet zriadených múzeí, expozícií - počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových

	programov pre obyvateľstvo - počet uskutočnených exkurzií, študijných ciest - počet organizovaných podujatí - počet obnovených tradícií - počet nových kultúrno-spoločenských podujatí - počet návštevníkov podujatí obce a pod. - počet zapojených obyvateľov do verejného života a do rozhodovania o veciach verejných - počet osôb zapojených do sociálneho programu - počet vyškolených obyvateľov - počet obyvateľov zapojených do spolkového života - počet obnovených tradícií - počet výtlačkov obecných novín, periodík - počet zriadených obecných tabúl - počet facilitácií, prednášok - počet podporených spolkov, klubov, záujmových a občianskych združení - počet účastníkov na podujatiach - počet rozvojových dokumentov, územných plánov, koncepcií, stratégií, projektov - počet založených partnerstiev verejnosúkromného sektora - počet partnerských projektov
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšenie medziludských vzťahov, organizovanosť občianskych iniciatív, vyššie miestne povedomie, bohatý kultúrny a spoločenský život, zapojenie do regionálnych partnerstiev, projekty spolupráce
ODHADOVANÉ DOPADY	Vybudovaný aktívny komunitný život v obci a regionálne partnerstvá
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2018 v EURO	67 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.
PRIORITA	BÝVANIE A SLUŽBY OBYVATEĽSTVU
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Dobudovanie a modernizácia základných služieb obyvateľstvu a zlepšenie kvality životného prostredia
OPATRENIE	2.1. Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu
	1. zlepšenie základných služieb a malej infraštruktúry a prístupu k miestnym službám 2. modernizácia infraštruktúry efektívnej verejnej správy a dovybavenie infraštruktúry pre poskytovanie služieb obyvateľstvu 3. zavádzanie elektronizácie do verejného života obce (samospráva, knižnica, archív atd.) 4. zavádzanie inovatívneho prístupu rozvoja vidieckej

AKTIVITY/PROJEKTY	obce s využitím miestneho potenciálu územia a endogénnych zdrojov „zdola nahor“ 5. budovanie efektívnej verejnej správy optimalizáciou procesov a organizácie, bojom proti korupcii a efektívnou správou daní 6. rozšírenie prístupnosti, využívania a kvality informačných a komunikačných technológií (IKT) - aktivity na zlepšenie signálu mobilných operátorov a prístupu k internetu 7. Vybudovanie informačného systému v obci a informačné miesto (tabule, terminal, predaj a iné) 8. zriadenie miestneho múzea (pamätná izba biskupa Baláža) a obnova tradícií a zvykov 9. aktualizácia a modernizácia web stránky obce 10. dobudovanie centrálnej časti obce ako miesta pre umiestnenie malých služieb (krčma, letné terasy, služby malých remesiel, a pod.) 11. budovanie prístupovej a rekonštrukcie miestnej dopravnej infraštruktúry – (štátne komunikácie, miestne komunikácie, úseky Kremnica Nevoľné, komunikácie P1 a P2, oporné múry, odvodnenie, spevnenie a pod) 12. vybudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry k novým lokalitám IBV – lokalita Obraz 13. vypracovanie územného plánu obce a príprava nových stavebných pozemkov na IBV v lokalite Obraz 14. budovanie verejných investícií na zvyšovanie atraktivity územia (športové možnosti, prístupy k prírodným prameňom, gazdovské dvory a školy remesiel, rozhľadňa, amfiteáter, zábavno-náučné chodníky, atrakcie a pod.) 15. vybudovanie nových parkovacích miest a dobudovanie odstavňích plôch a zariadení pre vozidlá 16. budovanie a rekonštrukcia rozvodov elektrického vedenia a technických zariadení (zvýšenie kapacity, káblovanie do zeme, rekonštrukcie zdrojov dopravné značenie atď.) 17. výstavba nových bytových domov pre mladé rodiny a nájomných bytov 18. podpora zvyšovania štandardu bývania v porovnaní z EÚ štandardami 19. dobudovanie zariadení pre odkázaných a sociálne slabších spoluobčanov vrátane zdravotníckych zariadení s bezbariérovými vstupmi (dom sociálnych služieb, klub pre dôchodcov, opatrovateľská služba, sociálne byty, vývarovne, denný stacionár, a iné) 20. zavádzanie alternatívnych foriem adaptability a starostlivosti o starších a sociálne slabších obyvateľov 21. aktivity na zlepšenie sociálnej a zdravotnej starostlivosti s prioritným využitím existujúcich objektov (dobrovoľná sociálna a zdravotnícka pomoc, starostlivosť o deti a matky s deťmi, opatrovateľstvo, charita, rozvoz stravy, pomoc starším a imobilným obyvateľom, aktivity pre mobilnú pomoc lekára poradenstvo a iné) 22. budovanie a modernizácia zariadení základnej vybavenosti a dobudovanie existujúcich zariadení vybavenosti pre obyvateľov (rozšírenie Domu smútku, obradná sieň, urnový hájik, nové plochy cintorína a chodníky, , spevnenia, oporné múry a pod.) 23. zavádzanie bezbariérových prístupov do verejných
---------------------------------	---

	objektov a objektov verejných služieb 24. budovanie a modernizácia mimoškolských zariadení pre deti školského a predškolského veku (zriadenie školského klubu detí pre záujmové činnosti a centrá voľného času) 25. budovanie zariadení pre verejnosť na podporu zachovania kvality verejného života (vybudovanie parku pri kostole, iné kultúrne stánky, nová knižnica, klubové priestory napr. a pod.) 26. budovanie a rekonštrukcie objektov pre združovanie záujmových skupín, klubovne, herne a pod. 27. budovanie a rekonštrukcie zariadení pre šport a oddych (výstavba multifunkčného ihriska, areál telovýchovnej jednoty, šatne, lavičky, detské ihriská, ihriská, prístrešky, telocvične, tribúna, odvodnenia a pod.) 28. modernizácia vybavenia kultúrnych zariadení (škôlka, kult. dom, knižnica, klubové miestnosti, a pod.) 29. podpora uplatňovania oživenia miestnej kultúry zriadením špecifických služieb (tradičná kuchyňa, zariadenie tvorivých dielní apod.) 30. zlepšenie podmienok pre požiaru bezpečnosť 31. zvyšovanie bezpečnosti a ochrana majetku obyvateľov a znižovanie kriminality (kamerový systém a iné)
OPRÁVNENOSŤ	obec, subjekty podnikajúce v službách verejnosti, , charite, kultúre, vzdelávaní, športe a sociálnych službách, vlastníci pozemkov a objektov,
ODÔVODNENIE	V obci Nevoľné je v horizonte rokov 1970 – 2013 preukázateľný úbytok počtu obyvateľov. Podľa súčasných trendov možno očakávať stabilizáciu a mierny nárast obyvateľstva, postupnú priaznivú zmenu indexu vitality z dôvodu zvýšenia podielu mladšieho obyvateľstva a prisťahovalectvo dôchodcov z miest (vzhľadom na pokojnejšie a lacnejšie životné podmienky). Veková štruktúra obyvateľstva je priaznivá, až 65% je v produktívnom veku. Z dlhodobého vývojového hľadiska by sa mal zvyšovať počet obyvateľov v predproduktívnom veku. Z hľadiska uplatnenia sa obyvateľstva na trhu práce má uvedená vzdelanostná štruktúra výrazne negatívny pomer. Z hľadiska ďalšieho vývoja je potrebné v obci zvyšovať počet obyvateľov s úplným stredným vzdelaním, ako aj počet obyvateľov s vysokoškolským vzdelaním. Do obce začínajú prichádzať obyvatelia mesta so záujmom o výstavbu resp. rekonštrukciu pôvodných domov za účelom bývania s cieľom využívať pokojné „dedinské“ prostredie pre život. Sústreďenie nových pozemkov rodinných domov je navrhované v lokalite „Za bytovkou“ a v lokalite „Obraz“. K tomu je nevyhnutné dobudovanie základnej infraštruktúry, príprava pozemkov a vysporiadanie majetko-právnych vzťahov, komunikácie siete atď. Obec však nemá územný plán, ktorý by riešil otvorenie nových rozvojových lokalít na bývanie. Obec má stále cca 5 neobývaných domov vhodných na obývanie. Vidiecke prírodné prostredie obce predstavuje vhodný rozvojový potenciál s možnosťou využitia prírodných zdrojov nielen v bývaní ale aj v oddychových a relaxačných aktivitách ako napr. šport, turistika, podujatia a iné. V rámci zámerov zvyšovania počtu obyvateľov je nutné dobudovanie niektorých základných služieb obyvateľstvu na dostatočnú úroveň. Občianske vybavenie druhovosťou vyhovuje. Mesto Kremnica plní pre obec funkciu sídla s

	vyššou občianskou vybavenosťou. Zdravotné stredisko sa v obci nenachádza. Obyvatelia využívajú zdravotnícke a sociálne služby v Kremnici, kde je aj Základná škola I. a II. stupeň pre deti z obce a okolia. Trend vývoja počtu detí a žiakov v materskej škole je vyrovnaný. Je nevyhnutná rekonštrukcia budovy Obecného úradu a materskej školy, ako aj budovy pošty. Budova kultúrneho domu je zrekonštruovaná. Riešenie sociálnych služieb a spolkový život v obci si vyžiada nové priestory pre občianske aktivity tzv. klubový resp. spolkový dom. Stav technickej a dopravnej infraštruktúry v obci je neuspokojivý. Miestne komunikácie boli vybudované cca pred 25 –30 rokmi, čo poukazuje technologický postup výstavby. Poškodenie miestnych komunikácií je zapríčinené dlhodobým opotrebovaním a možno ho kvalifikovať ako havarijný stav. Zníži sa hlučnosť a prašnosť, nakoľko nekvalitný povrch zhoršuje životné prostredie okolia komunikácií. Pre ďalší rozvoj obce je nevyhnutné dobudovať a rekonštruovať technickú infraštruktúru a riešiť stav dopravnej infraštruktúry (kanalizácia a ČOV, miestne komunikácie). Existujúci systém v zásobovaní elektrickou energiou je len čiastočne vyhovujúci. Dopravná dostupnosť obce k mestu je veľmi dobrá. V obci je výrazný nedostatok komunikácií a priestorov vymedzených len pre peších resp. cyklistov. Možno konštatovať, že obecné budovy a objekty je potrebné rekonštruovať a u niektorých navrhnúť zmenu využitia pre potreby obyvateľov obce. Stavebnotechnický stav je čiastočne vyhovujúci avšak chýba riešenie zníženia energetickej náročnosti budov zateplením, výmenou okien. Nedobudované sú aj vnútorné priestory a chýba dostatočné vybavenie. Okrem rekonštrukcie a obnovy budov si investície vyžadujú aj verejné priestranstvá pri budovách aj mimo nich.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet pripravených lokalít pre rozvoj obce - počet nových bytových jednotiek pre mladé rodiny - počet vybudovaných zariadení základnej vybavenosti - počet prisťahovaných mladých rodín - počet verejne dostupných internetových bodov v obci - počet elektronických programov v obci - obyvateľov - počet nových plôch a vybudovaných zariadení športu a rekreácie - počet vybudovaných sociálnych a kultúrnych zariadení - počet zariadení sociálnej starostlivosti (stravovanie, ubytovanie, charita,) - počet modernizovaných obecných budov a objektov - počet pripravených stavebných pozemkov pre bývanie - počet nových bytových domov - počet nových bytových jednotiek - počet vybudovaných zariadení vybavenosti pre obyvateľov - počet dobrovoľníkov v dobrovoľnej sociálnej a zdravotníckej pomoci, - počet modernizovaných zariadení občianskej vybavenosti - počet nových verejných služieb obyvateľstvu (vrátane zdravotníckej pomoci a pomoci sociálne slabším) - počet nových verejných bezbariérových vstupov - počet km nových alt. obnovených prístupových

	komunikácií - počet km vybudovaných, obnovených chodníkov pre peších - počet m² vybudovaných odstavných plôch - počet rekonštruovaných premostení - počet m rekonštruovaných miestnych komunikácií - počet m podzemného elektrického vedenia - počet domácností pripojených na internet - počet bodov prístupných k verejnému internetu - dĺžka obnovených , rekonštruovaných sietí technickej infraštruktúry - počet km rekonštruovaného rozhlasového vedenia - počet rekonštruovaného verejného osvetlenia - počet web stránok zameraných na informovanie obyvateľstva
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Dobudované služby obyvateľstvu vrátane dopravnej a technickej infraštruktúry, atraktívne bývanie s podmienkami pre oddych, šport a kultúru, nové stavebné pozemky a záujem o výstavbu bytov
ODHADOVANÉ DOPADY	Stabilizácia a nárast počtu obyvateľov
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO	1 355 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.
PRIORITA	ŽIVOTNÉ PROSTREDIE
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	2. Dobudovanie a modernizácia služieb obyvateľstvu a udržanie kvality životného prostredia
OPATRENIE	2.1. Obnovovať dedinu, zlepšiť a udržiavať kvalitu krajiny a stav životného prostredia
	1. realizácia obnovy obce v duchu Programu obnovy dediny 2. aktivity na záchranu architektonických hodnôt a obnovu ulice a verejných priestorov (projekt obnovy dediny, architektonické a urbanistické štúdie, design vidieckeho priestoru, odkúpenie domov s ponukou bývania a pod.)- 3. zachovávanie tradičného obrazu dediny (význam podhorského turistického miesta, tradičný obraz typickej cestnej zástavby, pôvodná architektúra, krajina, pôvodná zeleň apod.) 4. obnova stavebného potenciálu obce a podpora multifunkčného využitia obecného nehnuteľného majetku (znižovanie energetickej náročnosti súkromných a verejných budov, strešné konštrukcie,

AKTIVITY/PROJEKTY	fasády, technické zariadenia budov a iné)- (obecný úrad, pošta a MŠ, bývalá požiarňa zbrojnica) 5. obnova kultúrnych a prírodných pamiatok, obnova architektonických, technických pamiatok, pamätihodností obce a iných objektov s miestnou kultúrnou hodnotou (zvyšovanie a udržanie historickej hodnoty objektov- kaplnky, zvonice, sakrálné stavby, pamätníky atď.) 6. príprava architektonických riešení verejných priestranstiev, drobná architektúra oddychových zón 7. obnova, rekonštrukcia, úprava, údržba a budovanie verejných priestranstiev (oporný múr, terénne úpravy, detské ihriská, oddychové zóny s lavičkami, zeleň, cintoríny, oplotenia, spoločenské a kultúrne priestory, pietne miesta a pod.) obnova ulíc a fasád, skrášlenie verejných priestorov – pri poštovom stredisku, pri obecnom úrade, cintoríne, ihrisku 8. aktivity na odstránenie objektov znehodnocujúcich prostredie 9. obnova a rekonštrukcia zelených plôch a objektov v cestovnom ruchu (pramene, pomníky a iné.) 10. ochrana prírodných zdrojov a hodnôt a budovanie ekologickej stability vrátane spodných vôd 11. obnova a údržba krajiny a ekologickej stability, (eliminácie erózie a zosuvy pôdy, úpravy a regulácie v krajine, vodné toky, rekultivácie, odstraňovanie neregistrovaných skládok TKO, ozdravenie sídelnej a krajinnej zelene, pozemkové úpravy, revitalizácie krajiny, obnova lúčnych, obnova a údržba lesných komunikácií, obnova lesa prirodzeným omladením lesných plôch a pod.) 12. obnova a následná starostlivosť o prírodné lokality, (ekosystémy, biotopy, korytá potokov, prameňov a minerálnych prameňov, odpočívadlá, chodníky, apod.) 13. obnova zelene a budovanie parkov – park pri kostole 14. budovanie a zavádzanie technológií vykurovania a výroby elektrickej energie šetriacich životné prostredie (solárna energia, spaľovne drevných štiepkov, veterné elektrárne, stimuly, informácie, osvetla a pod.) 15. aktivity na podporu zavádzania „čistej“ a neškodnej (na životné prostredie) výroby (programy podpory a stimulácie, apod.) 16. budovanie environmentálnej infraštruktúry (dobudovania verejnej kanalizácie, verejné a domové ČOV, atď.) 17. rekonštrukcia a modernizácia existujúcej technickej environmentálnej infraštruktúry (rekonštrukcia vodovodu apod.) 18. eliminácia dopadov na životné prostredie v dôsledku znečisťovania ovzdušia vykurovaním a spaľovaním odpadu lokálnymi zdrojmi 19. eliminácia dopadov na životné prostredie v dôsledku znečisťovania povrchových zdrojov vody (rekonštrukcia vodojemu, znečistenie kalamiťami) 20. aktivity zamerané na protipovodňové opatrenia, regulácie vodných tokov s efektom udržania vody v mieste (úpravy a regulácie potokov a vodných tokov, riešenie odvodnenia z miestnych spevnených komunikácií - rigoly, priekopy atď.) 21. aktivity v teréne zamerané na ochranu prírody a krajiny (budovanie vzťahu k prírode, čistenie, kontrola a pod.)
---------------------------------	--

	22.zlepšenie stavu a efektivity likvidácie tuhého komunálneho odpadu a separovaného zberu odpadu z domácností a verejných objektov (zberný dvor, malé kompostárne, recyklácia separovaného odpadu, spaľovne a iné) 23.aktivity zamerané na zamedzenie a likvidáciu „čiernych“ skládok (prevencia, kampaň, zberne, uskladňovanie a recyklácia triedeného odpadu a pod., atď), 24.zavádzanie využívania alternatívnych zdrojov energie (BIOMASA, BIOPLYN, solárna energia, atď.) 25.zavádzanie alternatívnych foriem čistenia odpadových vôd (malé domové a skupinové ČOV a pod) 26.aktivity monitoringu a verejnej kontroly životného prostredia a bezpečnosti 27.aktivity zamerané na osvetu a výchovu obyvateľstva v oblasti starostlivosti o krajinu a životné prostredie(prednášky, semináre, letáky ...) 28.aktivity zamerané na zvýšenie environmentálneho povedomia detí a mládeže (likvidácia odpadu a triedený zber v domácnostiach, vypaľovanie tráv, likvidácia odpadov v záhradách, údržba uličných fasád, oplotení a pod.) 29.aktivity zamerané na budovanie vzťahu turistov a obyvateľstva k prírodným hodnotám a ochrane prírody (ekologická výchova, alternatívne zdroje energie, príroda, vzhľad a čistota obce, školy v prírode, letné školy a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	<i>Obec, inštitúcie a organizácie a miestne iniciatívy v životnom prostredí, vlastníci pozemkov, podnikatelia hospodáriaci s pôdou, užívatelia pôdy, poľovnícke a ochrannárske združenie, vlastníci nehnuteľností</i>
ODÔVODNENIE	Aby bol rozvoj obce trvalo – udržateľný má veľký význam pre návštevníkov ako aj pre samotných občanov starostlivosť o vzhľad obce, zachovanie kvalitného životného prostredia a rešpektovanie únosných limitov zaťaženia územia obce vrátane krajinného prostredia okolo nej. Podstatou skvalitnenia životného prostredia je skvalitnenie vzhľadu obce, verejných priestranstiev a súkromných priestorov, aby sa stali príťažlivými pre obyvateľov a návštevníkov obce. Prostredie obce potrebuje zvýšenú starostlivosť v oblasti úprav verejných priestranstiev, budovania oddychových zón a starostlivosti o zeleň a znižovania energetickej náročnosti budov. Obec sa nachádza v hodnotnom prírodnom prostredí s nádherným vzhľadom krajiny. Je potrebné zvýšiť starostlivosť nielen o zložky životného prostredia ale aj zabezpečiť komplexnú starostlivosť o krajinu ako celok. Stav environmentálnej infraštruktúry je neuspokojivý z dôvodu nedokončeného odvedenia odpadových vôd a čistenia odpadových vôd. Veľký význam má miestne povedomie o životnom prostredí obce. Odpadové hospodárstvo je riešené dostatočne, je zavedený separovaný zber a zber TKO vrátane kompostovania. Prevažujúci spôsob vykurovania obcí je lokálne na tuhé palivo a v menšej miere na elektrické. Obec má vysoký potenciál vo využívaní ďalších obnoviteľných zdrojov energie ako napr. biomasa drevo, bioplyn, slnečné systémy a pod., ktoré sú riešením aj pre problémy s neobhospodarovateľnými TTP a drevným odpadom z lesných ekosystémov. Spôsob hospodárenia v krajine je problematický najmä z dvoch protichodných dôvodov –

	prílišná exploatácia a nevyužívanie. Oba spôsoby vedú k znižovaniu biodiverzity. Nevyužívanie horšie dostupných častí krajiny je predovšetkým problémom trvalých trávnatých porastov. Lesy mimo lesných pozemkov sa postupne formujú najmä na nevyužívaných trvalých trávnatých porastoch zarastaním drevinami. Udržaním trávnych porastov pre aktívne využívanie ako pasienkov je možné aj udržanie kvality krajiny.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet plánov, štúdií a projektov obnovy dediny - počet zrekonštruovaných obecných budov a budov s multifunkčným využitím - počet obnovených kultúrnych a prírodných pamiatok - počet obnovených architektonických a technických pamiatok - počet obnovených stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet pripravených architektonických riešení verejných priestranstiev - počet m2 nových resp. obnovených plôch verejných priestranstiev - počet nových resp. obnovených stavieb, diel a úprav objektov - počet obnovených obecných objektov - počet obnovených kultúrnych zariadení - počet asanovaných objektov - počet obnovených obytných objektov - počet domácností zapojených do separovaného zberu - počet zariadení na výrobu energie - rozsah vybudovanej kanalizácie – dĺžky rozvodov - dĺžka obnovených vodných tokov - počet materiálov pre propagáciu a osvetu - rozsah zásahov ochrany v prírode - počet vybudovaných oddychových miest - počet aktivít zameraných na zvýšenie environmentálneho povedomia obyvateľstva - zlepšenie hodnôt kvality zložiek životného prostredia - počet zapojených domácností do separovaného zberu - rozsah ušetrených zdrojov na zber tuhého komunálneho odpadu - počet zberných nádob - počet zlikvidovaných skládok TKO - počet zriadených plôch pre odpadové hospodárstvo - počet realizovaných zariadení čistenia odpadových vôd ČOV (obecné, domové a skupinové) - počet zariadení na výrobu energie - počet realizovaných krajinnoekologických opatrení - počet jednotiek dĺžky protipovodňových úprav - počet jednotiek plochy rekultivácií - počet km vybudovanej kanalizácie - počet napojených domácností na ČOV - počet km zrekonštruovaného a novo - vybudovaného vodovodného potrubia - počet prednášok, seminárov a podujatí zameraných na životné prostredie a starostlivosť o krajinu - počet programov, súťaží a pozitívnych príkladov v obnove objektov

OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zlepšené životné prostredie obce, využitý stavebný potenciál, znížené energetické zaťaženie budov, a obnovená krajina. Dobudovaná environmentálna infraštruktúra a environmentálne povedomie.
ODHADOVANÉ DOPADY	Príťažlivá a upravená obec s kvalitným životným prostredím
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 v EURO	2 567 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Obnova hospodárenia s pôdou a lepšie využitie miestnych zdrojov v turizme pre Kremnicu a okolie
OPATRENIE	3.1. Zlepšiť podmienky pre rozvoj hospodárenia s pôdou a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa v cestovnom ruchu
	1. komunikácia a spolupráca s podnikateľským prostredím a pomoc na začatie podnikania pre mladých podnikateľov a farmárov 2. podpora začínajúcich podnikateľov v malom a strednom podnikaní 3. aktivity zamerané na zvyšovanie kvalifikácie, zručností obyvateľstva obce a rekvalifikáciu pracovnej sily (vzdelávacie, rekvalifikačné a motivačné programy atď.), 4. vzdelávanie pre účely zvyšovania kvalifikácie v hospodárskych činnostiach a kvalifikácie pracovných síl pre lepšie uplatnenie sa na trhu práce (remeslá, jazyková zdatnosť, ako poskytovať dobré služby, programy ako podnikateľ, aktuálne programy podpory podnikania, informatika, internet, legislatíva, účtovníctvo, daňové povinnosti, a pod.) 5. uplatnenie aktívnej politiky trhu práce s cieľom podpory vlastných podnikateľov v obci (príprava a uplatnenie vlastnej kvalifikovanej pracovnej sily) 6. aktivity na podporu spolupráce podnikateľ a obec, podnikateľ - mikroregión (tvorba spoločnej politiky rozvoja, zvýhodnenie služieb, zamestnanosť obyvateľov a pod.) 7. aktivity pre zvýšenie zamestnanosti a sociálnu inklúziu znevýhodnených a sociálne slabších skupín obyvateľstva 8. územná príprava rozvojových lokalít pre rekreáciu, a územnoplánovacia príprava (majetko-právne vysporiadanie, územnotechnické a územnoplánovacie podklady, územný plán, technická a dopravná infraštruktúra, a i.)

AKTIVITY/PROJEKTY	9. usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom, sceľovanie a arondácia pozemkového vlastníctva 10. podpora získavania informácií a skúseností manažmentu obce a jej partnerov (aktívna účasť na výstavách, študijných cestách, workshopoch a pod.) 11. vzdelávacie a informačné akcie, výmenné návštevy podnikov, poradenské služby, spolupráca – zameranie na zavádzanie inovácií, zlepšovanie výkonnosti podnikov, prenos vedomostí v oblasti vidieckeho hospodárenia a cestovného ruchu 12. tvorba marketingových stratégií a koncepcií a podpora marketingových aktivít pre investorov 13. aktivity marketingu a propagácie obce a vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky, rekreačnej turistiky horského a podhorského typu okolitých obcí (propagačné materiály, web stránky o obci a mikroregiónu, miestne príbehy a povesti, zaradenie do regionálnych a národných portálov a pod.) 14. budovanie jednotného vnútorného a vonkajšieho informačného systému vo väzbe na región 15. podpora rozvoja cestovného ruchu obce v rámci mikroregiónu a aktivity na podporu tvorby ponuky pre turistu (združenia, stretnutia, stratégie, koncepcia CR, tvorba produktov, ponuka služieb, spolupráca, propagácia, apod.) 16. vybudovanie a obnovenie existujúcich tratí a cyklotrás obecnej a mikroregionálnej siete pre zimnú a letnú prevádzku a chodníkov v prírode (turistické chodníky, bežecké trate, pre cyklistov a kolieskové korčule a bežecké lyžovanie) 17. zapojenie sa do budovania náučných, kultúrno-poznávacích a tematických regionálnych produktov a trás (geograficko-historický náučný chodník, banícka a povstalecká história aj v obciach mikroregiónu Kremnica a okolie, geologické a prírodné hodnoty, drevorubačstvo, dosah Kremnice, Turca aj Banskej Štiavnice atd. (náučný chodník biskupa Baláža) 18. aktivity zamerané na údržbu a značenie všetkých obecných a nadobecných existujúcich a nových trás športu (bežkárske a zjazdové trate, turistické, cyklistické, ai.) 19. budovanie oddychových miest s prístreškami na trasách turistických, náučných chodníkov a cyklotrás (zastávky v obci, odpočívadlá, studničky a pod.) 20. dobudovať kvalitný informačný a orientačný systém v obci a krajine pre turistov (infokiosky, informačné tabule a pod.), 21. nadobecné aktivity spoločnej propagácie obce, mikroregiónu, a turistických lokalít (informačný systém regiónu, organizovanie súťaží, výstav, podujatí, prezentácií apod.) 22. aktivity na zlepšenie informovanosti pre návštevníka a prehliadky obce (letáky a informačné materiály, médiá a pod.)
OPRÁVNENOSŤ	obec, miestne iniciatívy v rozvoji a cestovnom ruchu, združenia podnikateľov
	Obec Nevoľné sa nachádza z hľadiska rozvoja cestovného ruchu vo významnom priestore a je súčasťou rekreačného celku, ktorý zahŕňa mesto Kremnicu a okolie. Taktiež strediská cestovného ruchu s národným ako aj

ODÔVODNENIE	nadnárodným významom Krahule a Skalka. Obec je a môže byť z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu cieľom prímestskej rekreácie občanov miest Kremnica a Žiar nad Hronom a širokého okolia. Obec Nevoľné nepredstavuje z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu také významné územie aby sa orientovala na hlavnú hospodársku činnosť –cestovný ruch. V súčasnosti obec neponúka žiadny komplexný ani doplnkový balík služieb. Je potrebné dobudovať jednotný informačný systém, vytvoriť ponuku doplnkových služieb vrátane predaja miestnych produktov. Jediným ubytovacím zariadením je Chata TJ SOKOL Nevoľné. V Nevoľníckej kotline je turistická cesta z Kremnice ku Hronu tzv. magistrála Kremnica - Trnavá Hora. Cykloturistika, pešia a náučná turistika, bežecké trate nie sú na dostačujúcej úrovni. Propagácia obce je minimálna, chýbajú obecné a mikroregionálne propagačné materiály. Nezanedbateľným faktom je aj skutočnosť, že územie obce leží v oblasti významne spojenej s banskou históriou (Kremnica, Banská Štiavnica) a bohatej na prírodné pamiatky (Kremnické a Štiavnické vrchy). Tieto skutočnosti predurčujú obec na využitie tohto potenciálu pri zvýšení návštevnosti celého mikroregiónu. Obec má predpoklady pre vytvorenie podmienok pre oddych a regeneráciu turistu, ktorý hľadá typicky vidiecke miesto akým je Nevoľné. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané, zanikajú pôvodné remeslá. Je tu slušný vzdelanostný potenciál. Obci chýba lepšia propagácia a zaujímavý „magnet“ pre zvýšenie záujmu nielen o návštevnosť turistami ale aj o trvalé bývanie v zaujímavom vidieckom prostredí s možnosťami hospodárskeho ale aj iného využitia. S cieľom zapojiť obyvateľstvo obce do rozvojového a pracovného procesu, je potrebné vytvoriť podmienky a realizovať vzdelávacie a informačné aktivity za účelom pre zvyšovanie zručností, vzdelanostnej úrovne, jazykovej zdatnosti, informovanosti o možnostiach získavania finančných prostriedkov a následne zabezpečiť podporu pri začatí podnikania, samozamestnania a pod. Všetky aktívne subjekty obce by mali viac navzájom spolupracovať a informovať sa. Jednou z príčin je aj nedostatočná informatizácia a modernizácia verejnej správy tak, aby bolo možné zabezpečiť intenzívnejšiu spoluprácu s miestnymi a regionálnymi zamestnávateľmi, štátnymi lesmi a inými aktívnymi subjektmi pôsobiacimi v obci a zapájať ich do rozvoja. Obec takmer nevyužíva svoje tradície, históriu ako aj prírodný potenciál v prospech vlastnej ekonomickej prosperity. Spolupráca na regionálnej úrovni je v rámci budovania rozvoja vidieka v partnerstve Žiarska kotlina. Obec sa pripravuje na realizáciu ďalšieho rozvoja prostredníctvom programu LEADER a buduje spolu s okolitými obcami rozvojovú stratégiu, čím vytvára priestor pre miestnych rozvojových aktérov.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet novovzniknutých SZČO a podnikov - počet nosičov informácií - počet nových produktov pre turistu v obci - počet sprievodcov v cestovnom ruchu - počet km siete poznávacích trás - počet zriadených náučných chodníkov - počet turistov prechádzajúcich náučnými chodníkmi

	- a sieťou poznávacích trás - počet vybudovaných oddychových miest s prístreškami - počet informačných a orientačných objektov - počet vydaných propagačných materiálov - počet uplatnených marketingových nástrojov - www stránka /počet návštev na stránke/ - počet návštevníkov obce - počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných ciest a chodníkov - počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných inžinierskych sietí - počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných lyžiarskych vlekov, tratí - počet atrakcií, podujatí a akcií pre návštevníka - počet prenocovaní a príjmy z ubytovania - počet účastníkov vzdelávania a získavania skúseností v podnikaní (vzdelávanie, osвета, exkurzie a pod.) - počet projektov na podporu rozvoja CR - počet vzdelávacích, rekvalifikačných a motivačných programov - počet uskutočnených vzdelávacích a osvetových programov pre obyvateľstvo - počet vyškolených obyvateľov - počet web stránok, obecných novín zameraných na informovanie obyvateľstva - počet obyvateľov začlenených do pracovného života - počet nových a obnovených akcií, podujatí a programov - počet obnovených tradícií - počet obnovených tradícií - počet účastníkov programov - počet podujatí, študijných ciest, exkurzií
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Pripravenosť obce na rozvoj podnikania, kvalifikovaná pracovná sila pre podnikanie a samozamestnanie v obci
ODHADOVANÉ DOPADY	Zvýšená zamestnanosť a schopnosť obyvateľstva sa zamestnať a vytvárať nové pracovné príležitosti
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO	152 000

STRATEGICKÝ CIEĽ	Zlepšením podmienok na bývanie, lepším využitím existujúcich ľudských, prírodných a fyzických zdrojov a zlepšením služieb obyvateľstvu dobudovať obec Nevoľné ako miesto aktívneho vidieckeho života zapojeného do regionálneho cestovného ruchu Kremnica a okolie.
PRIORITA	EKONOMICKÝ ROZVOJ
ŠPECIFICKÝ CIEĽ	3. Obnova hospodárenia s pôdou a lepšie využitie miestnych zdrojov v turizme pre Kremnicu a okolie
OPATRENIE	3.2. Obnova a modernizácia poľnohospodárskej, lesníckej, remeselnej výroby a služieb
	1. aktivity na modernizáciu, zlepšenie a rozvoj

AKTIVITY/PROJEKTY	poľnohospodárskej výroby a lesného hospodárstva a spracovateľských kapacít v súlade so zachovaním krajinného obrazu obce 2. podpora diverzifikácie poľnohospodárskych a lesohospodárskych činností v turizme (agroturistika, malé výrobné, prezentácia výroby apod.) 3. podpora malých, mladých farmárov, podpora rozvoja malých, rodinných agrofariem s využitím aj v agroturistike 4. investície do nepoľnohospodárskych činností, podpora živnostníkov, remeselníkov a pod. 5. vybudovanie agroturistických zariadení vidieckeho typu (rodinné farmy a agrofarmy, konská farma, salaše, ubytovacie zariadenia s tradičným hospodárením a pod.) 6. budovanie kapacity na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva 7. podpora vzniku biofariem, spracovanie a predaj produktov (mlieko, syr, tvaroh atď.) 8. zabezpečenie propagácie a marketingu biopotravín 9. podporovanie vzniku odbytových združení 10. aktivity zavádzania inovácií, nových metód a nástrojov práce v poľnohospodárskych, potravinárskych a lesníckych podnikoch pre zvýšenie ich efektívnosti 11. zdokonalenie a zracionalizovanie pestovania a ochrany lesa, ťažby dreva, manipulácie a dopravy dreva, zberu ostatnej lesnej produkcie a pestovanie reprodukčného materiálu v lesných škôlkach 12. obnova strojov a zariadení na ťažbu a spracovanie drevnej hmoty 13. budovanie zariadení pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie 14. zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov 15. ekologická stabilizácia a ochrana krajiny realizáciou vodohospodárskych, protieróznych, ekologických a rekultivačných opatrení 16. zvyšovanie počtu fariem, ktoré získajú moderné budovy, nové technológie a technické zariadenia s úspornou spotrebou energie (výroba biomasy) 17. finalizácia produkcie výroby s uplatnením predaja v miestnom až regionálnom rozsahu 18. zakladanie malých podnikov a vytváranie pracovných miest 19. budovanie produktu cestovného ruchu s nadregionálnym významom (MR Kremnica a okolie) 20. budovanie doplnkových komerčných produktov, zariadení, služieb a prevádzok blízky strediskám kúpeľnej turistiky (malé zoologické záhrady hospodárskych zvierat, hipoturistika, výroba kulinárskych špecialít ...) 21. dobudovanie obce ako miesta pre umiestnenie malých a príležitostných služieb (podnik - služby malých remesiel, darčeky a pod.) ako doplnkového zdroja príjmov 22. zriaďovanie služieb obyvateľstvu a obchodu (ihriská, krajčírstva, opravovne, obchody, drobné služby, služby motoristom, a pod.) 23. modernizácia a dobudovanie existujúcich zariadení cestovného ruchu (chata TJ Sokol) 24. budovanie ubytovacích zariadení s využitím existujúceho stavebného fondu v súlade s tradíciou
---------------------------------	---

	a prostredím (penzióny, rozšírenie turistická ubytovňa, ubytovanie na súkromí) 25. budovanie centier voľného času, miest relaxácie a oddychu 26. podpora rozvoja malých a stredných podnikov v cestovnom ruchu (jazdecká škola, hipoterapia, lov rýb, experimentálna archeológia, apod.) 27. budovanie malého podnikania v oblasti služieb a obchodu 28. zriadenie prevádzok na spracovanie dreva a miestnych surovín 29. budovanie zariadení pre rozvoj tradičných aj moderných remesiel 30. zavádzanie moderných technológií do existujúcej výroby a pre prácu „z domu“ 31. investície do spracovania a marketingu a obchodu s predajom miestnej výroby - miestnych produktov 32. zriadenie malých remeselných výrobných prevádzok (kováčstvo, kolárstvo, včelárstvo, výroba mlieka, mliečnych produktov, práca s ovčou vlnou, tkanie kobercov, drevovýroba, výroba šindľov, kamenárska výroba, spracovanie využiteľných odpadov a pod.), 33. zriaďovanie malých remeselných prevádzok pre ľudí so zníženou pracovnou schopnosťou (chránené dielne) 34. budovanie výrobných prevádzok a prevádzok služieb s využitím existujúceho stavebného a iného hmotného potenciálu
OPRÁVNENOSŤ	<i>obec, podnikatelia, družstvo, urbár, SHR, živnostníci,</i>
ODÔVODNENIE	V obci a okolí je to práve agrosektor, ktorý môže byť nositeľom rozmanitej identity a rozvoja vidieckeho prostredia obce Nevoľné, prírodného a kultúrneho dedičstva a vysokej atraktivity pre jeho trvaloudržiateľný rozvoj. Obec Nevoľné nemá dostatočný potenciál a tradície pre rozvoj podnikania v oblasti remeselnej výroby, spracovania dreva, poľnohospodárstva, včelárstva, lesníctva aj agroturistiky a tzv. „predaj z dvora“. Miestne zdroje nie sú dostatočne využívané. V obci neexistujú podniky, remeselné dielne alebo iné podniky. Kvalita a zloženie pôdneho fondu, prírodné, klimatické a terénne podmienky umožňujú rozvoj intenzívnejšej poľnohospodárskej výroby. Výrobná aktivita by mohla byť založená na ťažbe a spracovaní miestnej surovínovej základne, ktorá využíva zdroje dreva. Aby bol rozvoj efektívny je dôležité podporovať využívanie a zhodnocovanie miestnych zdrojov, tradičné formy hospodárenia, remeselnú činnosť, rôzne doplnkové aktivity a služby v cestovnom ruchu a ďalšie, ktoré vedú k samozamestnávaniu občanov. Nevyhnutnou zmenou v hospodárení by mala byť finalizácia výroby z produkcie agrosektora. Tiché prírodné a klimatické podmienky predurčujú obec pre rozvoj agroturistiky hlavne v oblasti vidieckej turistiky a škôl v prírode. Okrem toho má obec nevyužitú poznávaciu a oddychovú turistiku. Aby aj obec mala ekonomický prínos z podnikania je nevyhnutné zlepšenie a zvýšenie využitia existujúcich vnútorných kapacít akými sú prírodné, ľudské a hmotné zdroje a postaviť svoj vnútorný rozvoj na existujúcich danostiach nielen samotnej obce ale celého mikroregiónu. V obci absentujú menšie ubytovacie zariadenia. Ubytovanie na súkromí prakticky neexistuje

	z dôvodu nepripravenosti obyvateľstva. Nielen v obci ale hlavne v jej okolí chýba ponuka služieb pre ubytovaných hostí ako doplnková forma zážitkovej turistiky aj pre hostí, ktorí popri wellness a kúpeľných aktivitách vyhľadávajú zážitkovú vidiecku turistiku.
MONITORING A HODNOTENIE OPATRENIA	
UKAZOVATEĽ MERATEĽNÝ INDIKÁTOR	- počet nových podnikajúcich subjektov - počet modernizovaných podnikov a služieb - počet novovzniknutých pracovných miest - počet zamestnaných obyvateľov s trvalým bydliskom v obci - počet malých podnikateľov - počet stavieb, diel a úprav pre zvýšenie príjmov z podnikania (obnova verejných priestranstiev, objektov, zelených plôch, drobnej architektúry a uplatnenie vhodných prvkov architektúry do obnovy stavieb a do novostavieb) - počet novovzniknutých služieb a prevádzok - počet nových rodinných fariem - počet nových spoločných hospodárskych dvorov - počet zapojených agro-podnikov do finalizácie produkcie - počet produktov miestnej výroby na trh - počet dobudovaných ubytovacích kapacít/ počet lôžok - počet dobudovaných stravovacích kapacít/ počet stoličiek - počet ubytovacích kapacít na súkromí/ počet lôžok - počet návštevníkov - počet m vybudovaných resp. rekonštruovaných lyžiarskych vlekov, tratí - počet zriadených nových prevádzok pre účely doplnkových služieb - počet novovzniknutých a obnovených remesiel - počet nových služieb turistom - počet ubytovaných hostí sezónne aj celoročne
OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY	Zvýšená návštevnosť, dostatočný rozsah a rôznorodosť kvalitných služieb a pracovných príležitostí v hospodárskych činnostiach obce a zamestnanosť v obci
ODHADOVANÉ DOPADY	Vyššie príjmy do rozpočtu obce a vyššie príjmy obyvateľstva z hlavných aj doplnkových ekonomických činností
ODHADOVANÉ ALOKÁCIE FINANČNÝCH ZDROJOV DO ROKU 2017 V EURO	580 000

2. Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie programu

Aktérmi programu sú:

- riadiace orgány
- koneční realizátori
- užívatelia jednotlivých opatrení

2.1. Riadiaci orgán Programu rozvoja –PHSR

Pre zabezpečenie realizácie programu je ustanoveným riadiacim orgánom programu volená resp. Obcou zriadená tzv. „**Rada rozvoja obce**“.

Orgán navrhuje, riadi a zlepšuje procesy rozvoja s cieľom podporovať politiku a stratégiu definovanú v schválenom programovom dokumente tak, aby ním zabezpečované činnosti boli s ostatnými orgánmi koordinované a prispievali k efektívnosti a účinnosti podpory rozvoja aktivít na území obce.

Funkcie riadiaceho orgánu:

- zabezpečiť, aby činnosti súvisiace s financovaním boli v súlade s kritériami PHSR a aby počas celého obdobia realizácie boli v súlade s platnými národnými a EÚ predpismi.
- overenie dodávky spolufinancovaných tovarov a služieb a overenie, že výdavky deklarované prijímateľmi na činnosti, boli skutočne vynaložené a sú v súlade s národnými a EÚ predpismi.
- zabezpečiť systém na evidenciu a uchovávanie účtovných záznamov o každej operácii v rámci PHSR v elektronickej podobe a zabezpečenie zberu údajov o realizácii, ktoré sú potrebné na finančné riadenie, monitorovanie, overovania, auditu, kontroly a hodnotenie
- zabezpečiť, aby prijímatelia a iné orgány zapojené do realizácie operácií viedli buď samostatný účtovný systém alebo vhodné kódové označenie účtov pre všetky transakcie súvisiace s operáciou tak, aby boli v súlade s národnými účtovnými pravidlami
- zabezpečiť, aby sa hodnotenia PHSR vykonávali v súlade s platnými predpismi
- stanoviť postupy, aby sa všetky dokumenty týkajúce sa výdavkov, auditov a kontrol uchovávali v súlade s požiadavkami platných predpisov
- usmerňovať práce monitorovacieho výboru a poskytovanie dokumentov požadovaných na umožnenie kvalitnej realizácie PHSR
- stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, média, tlač)
- zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti PHSR

Obec podľa zákona č. 539/2008 a zákona č. 309/2014 Z. z.:

- ☐ spracúva, schvaľuje, riadi a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu obce
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave a realizácii programu VÚC v území regiónu
- ☐ poskytuje súčinnosť pri príprave regionálnych operačných programov
- ☐ spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových spoločných zámerov viacerých obcí
- ☐ zriaďuje s inými obcami združenie obcí k ekonom.-sociál. rozvoju obce a VÚC
- ☐ spracováva stanovisko k programom regionálneho rozvoja

adresa a kontakty riadiaceho orgánu pre program

Obecný úrad Nevoľné
Nevoľné 33
967 021 Kremnica
Tel. č. 045/674 30 50
Email: obecnevolne@stonline.sk

zodpovedná osoba: starosta obce Nevoľné : **Štefan Henžel**
(tel. kontakt : 045/674 30 50, mobil: 0908 934 072, email: stefanhenzel@mail.t-com.sk,
starosta@nevolne.sk)

(schváli zastupiteľstvo obce uznesením)

Aktérmi programu sú:

- riadiaci a monitorovací orgán
- koneční realizátori (obec, občania, podnikatelia, združenia, spolky, kluby atď.)
- užívatelia jednotlivých opatrení

2.2. Hlavné zásady administratívy Programu rozvoja – PHSR

Opatrenia na organizačné zabezpečenie efektívnej realizácie, monitorovania a hodnotenia Programu rozvoja je potrebné záväzne zabezpečiť v zmysle uznesenia „Rady rozvoja obce“ a uznesenia zastupiteľstva obce takto:

1. stanoviť spracovanie hodnotiacej správy Programu za príslušný rok každoročne v termíne do 15.2. nasledujúceho roka (napr. správu za rok 2015 v termíne do 15.2.2016)
 2. zostaviť spôsob hodnotenia podľa ukazovateľov programu (zodpovednosť a metodika)
 3. stanoviť zjednodušený spôsob zverejnenia príslušnej správy (letáky, médiá, tlač)
 4. zabezpečiť spôsob monitoringu a koordinácie spoločných rozvojových projektov (zodpovednosť a harmonogram)
 5. zabezpečiť spôsob financovania riadiacej, monitorovacej a administratívnej činnosti Programu
 6. zabezpečiť súlad rozvojových zámerov z územia s Programom rozvoja
 7. zabezpečiť informovanosť verejnosti o programe a jeho plnení
 8. zabezpečiť prístup k informáciám pre prípravu rozvojových projektov a fundraising
 9. každoročne zostaviť koncentráciu finančných zdrojov obce na prípravu kofinancovania rozvojových projektov (rezerva v rozpočte obce)
 10. zabezpečiť profesionálne účtovníctvo pre projekty zo štrukturálnych fondov EÚ (vyškolenie a financovanie)
 11. zabezpečiť mobilizáciu zdrojov z územia a vyškolenie vlastných resp. externých odborníkov pre projektovú činnosť.
-

3. Finančné zabezpečenie - Nevoľné

Odhad objemu potrebných finančných zdrojov a možnosti ich zabezpečenia pre roky 2014-2018 –tabuľka cieľov a opatrení z Akčného plánu - príloha č. 2

číslo	Špecifický cieľ (Priorita)		%	2014 -2016	EUR	%	2017 - 2018	EUR	SPOLU
	č.	Opatrenie							Eur
1	Realizácia investícií do ľudí v záujme budovania komunitného života v obci a budovanie regionálnej spolupráce								
	1.1	Aktivizovať obyvateľov pre budovanie miestnej komunity, zvýšiť miestne povedomie a budovať regionálne partnerstvá	25		17 000	75		50 000	67 000
		Opatrenie celkom	25		17 000	75		50 000	67 000
			0,36			1,06			
2	Dobudovanie a modernizácia základných služieb obyvateľstvu a zlepšenie kvality životného prostredia								
	2.1	Zlepšiť podmienky pre bývanie a služby obyvateľstvu	42		575 000	58		780 000	1 355 000
	2.2	Obnoviť dedinu, zlepšiť a udržiavať kvalitu krajiny a stav životného prostredia	16		402 000	84		2 165 000	2 567 000
		Opatrenie celkom	25		977 000	75		2 945 000	3 922 000
20,69			62,39						
3	Obnova hospodárenia s pôdou a lepšie využitie miestnych zdrojov v turizme pre Kremnicu a okolie								
	3.1	Zlepšiť podmienky pre rozvoj hospodárenia s pôdou a zvýšiť schopnosť obyvateľov uplatniť sa v cestovnom ruchu	81		123 000	19		29 000	152 000
		Obnova a modernizácia poľnohospodárskej, lesníckej, remeselnej výroby a služieb	61		200 000	39		380 000	580 000
		Opatrenie celkom	44		323 000	56		409 000	732 000
6,84			8,66						
	SPOLU (Opatrenia na rok)				1 317 000			3 404 000	4 721 000
	SPOLU (Priority) 100%		28			72			

4. Monitoring

4.1. Systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu - Príloha č. 2 s ustanovením merateľných ukazovateľov

V záujme efektívneho a koordinovaného postupu činnosti pri realizácii Programu, jeho strategických cieľov a opatrení bude v termíne do 3 mesiacov od schválenia Programu v zastupiteľstve obce zriadený Monitorovací výbor, ktorého úlohou bude v pravidelných intervaloch hodnotiť zabezpečovanie programu v zmysle **tabuľky na doplnenie ukazovateľov** vid'. príloha č. 3.

4.2. Monitorovací orgán Programu rozvoja –PHSR

Monitorovacím orgánom bude zvolený orgán združenia v zmysle organizačného zabezpečenia.

Potreba aktualizácie PRO sa vykonáva podľa potreby a môže mať viacero príčin:

- zmena legislatívy (národnej, resp. EU legislatívy)
- zmena existujúcich programových dokumentov vyššej úrovne s dopadom na územie PHSR napr. PHSR a Územný plán samosprávneho kraja, operačné programy ŠF EU,
- vytvorenie nového dokumentu vyššej úrovne ako je napríklad Integrovaná stratégia rozvoja územia (program LEADER) a potreba harmonizácie obecných programov s týmto dokumentom,
- zásadnejšia zmena podmienok na miestnej úrovni, ako napr. vstup významného investora, živelná pohroma, „vyššia moc“ a pod.

Každá aktualizácia PHSR je schválená obecným zastupiteľstvom.

adresa a kontakty monitorovacieho orgánu pre program

Obecný úrad Nevoľné
Nevoľné 33
967 021 Kremnica
Tel. č. 045/674 30 50
Email: obecnevolne@stonline.sk

zodpovedná osoba: (tel. kontakt :)

Systém monitorovania a hodnotenia

A./ Priebežné hodnotenie počas obdobia – jeho hlavným cieľom je kontrola priebehu PHSR podľa definovaných cieľov (efektívnosť) a dôsledné stanovenie každej zmeny v sociálnoekonomickom prostredí (relevantnosť). Priebežne hodnotenie môže odporúčať zmeny v rozdelení zdrojov v PHSR a v ich implementácii.

B/ Záverečné hodnotenie – sa vykonáva po skončení implementácie PHSR a hodnotí využitie prostriedkov, účinnosť a efektivitu celého programu.

Monitorovanie PRO sa uskutočňuje prostredníctvom ukazovateľov, ktoré sa vzťahujú na špecifické ciele, hodnotia stav implementácie PHSR a poukazujú na dosiahnutý vývoj vo vzťahu k akčnému a finančnému plánu.

5. Časový harmonogram realizácie programu

5.1. Krátkodobé plánovanie do roku 2017

Plánovanie na 2-4 roky sa uskutočňuje za účelom plánovania a kumulácie vnútorných zdrojov (ľudských, materiálnych a finančných) a za účelom koordinácie a súladu s prijatými prioritami obce.

Ide o podrobný prieskum záujmov miestnych a regionálnych rozvojových aktérov a ich koordináciu v záujme skutočných potrieb a možností. Rovnako takéto plánovanie vytvára výborné predpoklady pre partnerskú spoluprácu a spoločné rozvojové projekty s vyššou uskutočniteľnosťou a trvalou udržateľnosťou. Kvalitným plánovaním je možno predchádzať nesprávnym rozhodnutiam ako aj možným stretom záujmov rôznych záujmových skupín v rozvoji obce.

Akčný plán obvykle zabezpečuje:

- Úlohy
- Personálna náročnosť
- Časová náročnosť
- Finančná náročnosť
- Zodpovednosť za realizáciu.

Akčné plánovanie sa v nasledujúcej etape vo väzbe na priority rozvoja obce bude zaoberať programovaním jednotlivých rozvojových oblastí v zmysle špecifických cieľov a opatrení na obdobie 2 – 4 roky.

VZOR PRACOVNÉHO LISTU IDENTIFIKÁCIE PROJEKTU
Krátkodobé plánovanie aktivít rozvoja v časovom horizonte 2-4 roky.

Aktivita (presné pomenovanie):	
Zodpovedná osoba / organizácia	
Čas realizácie, doba trvania (od - do)	
Rozpis realizačných etáp (akcií) v rámci aktivity	
Rozpočet (celkový náklad, rozpis podľa etáp)	
Možné finančné zdroje (vlastné, národné a zahraničné zdroje)	

Poznámka: Akčný plán je krátkodobý plán a je nutné ho min. 1x dvojročne vyhodnotiť a aktualizovať. Jeho význam je v plánovaní krátkodobých investícií ako záväzný podklad pre plánovanie doplnkových finančných zdrojov (vlastných, obecných, úverových a pod.)

5.2. Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2014-2018
príloha č. 1

INFORMOVANOSŤ A PUBLICITA

Informovanosť a publicita Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Nevoľné 2014 -2021 (skr. PHSR 2014-2021)

Program rozvoja obce bude po schválení jeho znenia zverejnený na web stránke obce www.nevolne.sk, tlačenou formou letáka pre verejnosť a v miestnej tlači. Súčasťou zverejnenia informácie o Programe je nevyhnutné zabezpečiť formu diskusie s verejnosťou (tlač, televízia, rozhlas a pod.) za účelom zrozumiteľnosti o možnostiach širokého uplatnenia Programu, ktorý sa stáva programom každého obyvateľa a užívateľa územia aj vo vzťahu k žiadostiam o podporu z EÚ fondov.

Rovnako bude zverejňovaná každoročná Správa o monitoringu a hodnotení Programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí pravidelnú komunikáciu s miestnymi aktérmi rozvoja o všetkých aspektoch uplatňovania programu.

„**Rada rozvoja obce**“ zabezpečí slávnostné uvedenie Programu rozvoja „do života“ za účasti regionálnych partnerov, orgánov štátnej správy, regionálnej samosprávy a susedných obcí za účelom poskytnutia informácie o možných dopadoch resp. spolupráci v budúcom rozvoji.

Účastníkmi programovania sú:

- manažment obce
- akčná plánovacia skupina obce
- formálne štruktúry – mimovládne a neziskové organizácie a komunitné nadácie
- neformálne – miestne záujmové skupiny (spolky, kluby apod.)
- rôzne skupiny založené ako lokálne partnerstvá so spoločným záujmom
- podnikateľské siete, zväzy, únie, združenia výrobcov, spracovateľov
- regionálne profesné zväzy
- rôzne partnerstvá verejného a súkromného sektoru
- jednotlivci a výrazné osobnosti
- experti - odborníci
- podporné orgány (národné, regionálne aj medzinárodné organizácie)

Prílohy k dokumentu

Príloha č. 1 : Plán investičných a neinvestičných zámerov obce na roky 2014-2018

Príloha č. 2 : Monitorovacia tabuľka

Príloha č. 3 : Ako pracovať Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Použité materiály pre spracovanie programového dokumentu

- Kavčáková I. a kol.: Programovanie trvaloudržiateľného rozvoja obcí, miest a vidieckych mikroregiónov – metodika ako spracovať strategický dokument Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, 2002
- Kronika obce
- ÚPN VÚC Banskobystrického kraja a jeho Zmeny a doplnky
- PHSR Banskobystrického kraja 2007-2013
- Súpis pamiatok na Slovensku- KPÚ SR, MK SR
- Vlastivedný slovník obcí na Slovensku, 2. časť
- Geoportál VÚPOP Bratislava
- Ochrana prírody – OPaK SR
- Kolektív, 2002 : Atlas krajiny SR. MŽP SR Bratislava
- Kolektív, 1979 : Encyklopédia Slovenska. Veda Bratislava
- Kolektív, 1985 : Encyklopédia Zeme. 1.vyd. Bratislava
- Kolektív, 1985: Encyklopédia Zeme.1.vyd. Bratislava
- Kolektív: Klimatické pomery na Slovensku. Vybrané charakteristiky. Zborník prác SHMÚ. Zväzok 33/I. Bratislava
- Mapový server Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ)
- Kolektív: Zborníky prác SHMÚ. Bratislava
- Machek P. a kol., 1990: Stredoslovenské vulkanity. Ostrava
- Mazúr, 1980 : Atlas SSR, SAV a SÚGK, Bratislava
- Michalko J. : Geobotanická mapa ČSSR
- Otruba J., 1964 : Veterné pomery na Slovensku. Bratislava
- SAŽP, 1995 : RÚSES okresu Žiar nad Hronom, Správy o stave životného prostredia 2012
- P. Bielek, B. Šurina, b. Ilavská, J. Vilček, Naše pôdy (poľnohospodárske), VÚPÚ Bratislava 1998
- Michal Džatko, Hodnotenie produkčného potenciálu poľnohospodárskych pôd a pôdno-ekologických regiónov Slovenska, VÚPOP 2002
- Milan Demo a kolektív, Usporiadanie a využívanie pôdy v poľnohospodárskej krajine, SPÚ Nitra 1998
- Štatistický úrad SR k 31.12.2013
- Štátne registre a evidencie k 31.12.2013
- Brožúrky o obciach, poskytnuté obecnými úradmi
- Propagačné materiály o obci a web stránky obce a ubytovacích zariadení